

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI**

**ÖSS SİSTEMİ VE FELSEFE GRUBU
DERSLERİNİN ÖSS SİSTEMİ
İÇİNDEKİ KONUMU**

MASTER TEZİ

**Hazırlayan
Emine BAŞCI KÜÇÜKKURT**

**Danışman
Prof. Dr. Kazım SARIKAVAK**

ANKARA 2006

ÖNSÖZ

Eğitimin temel amacı, bireyleri iyi insan olarak yetiştirmek ve onların topluma faydalı kişilikler olmasını sağlamaktır. Bilgi insanda yeşeren ve onu iyi kullandığı taktirde insanı her türlü ideale yaklaştıran bir olgudur. Zaten kurulan eğitim sistemleri de bireylerin idealleri doğrultusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır. Bu cümleden çıkarılabilecek sonuç ne kadar faydacı bir tutum olsa da eğitim sisteminde belli bir noktaya kadar belli başlı durakları geçme amaçlı oluşturulmuştur. Sınıf geçme sistemi gibi. Eğitim ve öğretim yılı diye tanımladığımız bu kavramda öğretim öğrencilerin sınıf geçme yani dolayısıyla yazılı veya test şeklinde uygulanan basamağını geçmek amacıyla yürütülür. Bu açıklamadan hareketle eğitimi pragmatik bir unsur olarak fişlemek doğru bir yaklaşım olmaz. Çünkü öğretim ne kadar yalın sebeplere bağlı olsa da eğitimin toplumsal, ahlaksal ve gelişimsel yanlarını görmezden gelemeyiz. İlk ve ortaöğretim kurumlarında amaç öğrenciye “öğrenci” kimliğini kazandırmak ile başlar. Nedir bu kimlik? peki. Belirli bir disiplin, belirli bir mekan, belirli bir sınıf ortamında öğrenci olmayı aşılama. İlköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretime geçmek adına “ÖSS” gibi zorlu bir sınavdan geçmektedir.

Çalışmamızda amacımız ÖSS’de çıkmış felsefe grubu sorularının durum tespitini yapmaktır. Bu amaçla ilk olarak geçmiş yıllarda çıkmış olan soruları topladım ve bunları inceleyip, tablolar halinde yıllara ve konulara göre dağılımını yaptım. Araştırmada ayrıca müfredatta yer alan felsefe dersinin, ÖSS’de çıkan sorularla paralellik gösterip göstermediğini inceledim.

Bu araştırmam sırasında bana desteğini esirgemeyen ve her konuda yardımcı olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Kazım Sarıkavak Bey’e ve sevgili eşim Volkan Şaban Küçük Kurt’a teşekkürü bir borç bilirim.

Emine Başcı KÜÇÜKKURT

Ankara, 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
KISALTMALAR	vi
TABLolar CETVELİ.....	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM I: PROBLEM.....	3
1.1 Problem Durumu	3
1.2. Amaç	4
1.3. Önem.....	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
1.7. Kısaltmalar.....	7
BÖLÜM II: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	8
2.1. ÖSYM'nin Kuruluşu, Amacı, Tarihçesi.....	8
2.2. Yüksek öğretimin tanımı	11
2.2.1. Yüksek Öğretimin Amaçları	11
2.2.2. Yüksek Öğretime Giriş.....	13
2.3. ÖSYM Test Geliştirme Araştırma Bölümü	16
2.4. 2006 ÖSS Yeni Sınav Sistemi	17
2.4.1. 2006 ÖSS Puan Hesaplama Katsayıları	18
2.4.2. Ortak alanlar	19
2.4.3. Neler soruldu?	20
2.4.3.1. I. Bölüm sınavı soruları (ÖSS müfredatı) ..	21

2.4.3.2. II. Bölüm Alan Sınavı Soruları	23
2.5. Eski ve Yeni Sınav Sistemlerinin Karşılaştırılması	23
2.6. Türkiye’de Felsefe Eğitimi’nin Amaçları ve İşlevleri	25
2.7. Konu İle İlgili Çalışmalar	27
BÖLÜM III: YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli.....	28
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Veri Toplama Yöntemi	29
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	29
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM	30
4.1. Felsefe Dersi İle İlgili Tablolar ve Yorumları.....	30
4.2. Psikoloji Dersi İle İlgili Tablolar ve Yorumları	39
4.3. Sosyoloji Dersi İle İlgili Tablolar ve Yorumları	46
4.4. 1994-2006 Yılları Arasında ÖSS’de Çıkan Felsefe Soruları .53	
4.4.1.1994 ÖSS sorusu	53
4.4.2.1995 ÖSS soruları	54
4.4.3. 1996 ÖSS Soruları.....	55
4.4.4. 1997 ÖSS Soruları.....	56
4.4.5. 1998 ÖSS Soruları.....	58
4.4.6. 1999 İptal Edilen ÖSS Felsefe Soruları	59
4.4.7. 1999 ÖSS Felsefe Soruları	65
4.4.8. 2000 ÖSS Felsefe Soruları	71
4.4.9. 2001 ÖSS Felsefe Soruları	78
4.4.10. 2002 ÖSS Felsefe Soruları	84
4.4.11. 2003 ÖSS Felsefe Soruları	90

4.4.12. 2004 ÖSS Felsefe Soruları	95
4.4.13. 2005 ÖSS Felsefe Soruları	100
4.4.14. 2006 ÖSS Felsefe Soruları	105
4.5. 1982-2006 Yılları Arasında ÖSS'de Çıkan Psikoloji Soruları.....	109
4.5.1. 1982 ÖSS Psikoloji Soruları	109
4.5.2. 1983 ÖSS Psikoloji Soruları	110
4.5.3. 1984 ÖSS Psikoloji Soruları	112
4.5.4. 1985 ÖSS Psikoloji Soruları	113
4.5.5. 1986 ÖSS Psikoloji Soruları	115
4.5.6. 1987 ÖSS Psikoloji Soruları	116
4.5.7. 1988 ÖSS Psikoloji Soruları	118
4.5.8. 1989 ÖSS Psikoloji Soruları	121
4.5.9. 1990 ÖSS Psikoloji Soruları	124
4.5.10. 1991 ÖSS Psikoloji Soruları.....	126
4.5.11. 1992 ÖSS Psikoloji Soruları.....	127
4.5.12. 1993 ÖSS Psikoloji Soruları.....	130
4.5.13. 1994 ÖSS Psikoloji Soruları.....	132
4.5.14. 1995 ÖSS Psikoloji Soruları.....	134
4.5.15. 1996 ÖSS Psikoloji Soruları.....	137
4.5.16. 1997 ÖSS Psikoloji Soruları.....	139
4.5.17. 1998 ÖSS Psikoloji Soruları.....	141
4.6.1. 1981 ÖSS Sosyoloji Soruları	143
4.6.2. 1982 ÖSS Sosyoloji Soruları	146
4.6.3. 1983 ÖSS Sosyoloji Soruları	149
4.6.4. 1984 ÖSS Sosyoloji Soruları	152

4.6.5. 1985 ÖSS Sosyoloji Soruları	153
4.6.6. 1986 ÖSS Sosyoloji Soruları	154
4.6.7. 1987 ÖSS Sosyoloji Soruları	156
4.6.8. 1988 ÖSS Sosyoloji Soruları	158
4.6.9. 1989 ÖSS Sosyoloji Soruları	160
4.6.10. 1990 ÖSS Sosyoloji Soruları	161
4.6.11. 1991 ÖSS Sosyoloji Soruları	163
4.6.12. 1992 ÖSS Sosyoloji Soruları	166
4.6.13. 1993 ÖSS Sosyoloji Soruları	168
4.6.14. 1994 ÖSS Sosyoloji Soruları	170
4.6.15. 1995 ÖSS Sosyoloji Soruları	172
4.6.16. 1996 ÖSS Sosyoloji Soruları	173
4.6.17. 1997 ÖSS Sosyoloji Soruları	175
4.6.18. 1998 ÖSS Sosyoloji Soruları	176
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER.....	178
KAYNAKÇA	182
EKLER	185
Ek-1 Felsefe Soruları Cevapları.....	185
Ek-2 Psikoloji Soruları Cevapları	186
Ek-3 Sosyoloji Soruları Cevapları	187
Ek-4 Felsefe Dersi Yıllık Planı	188
ÖZET	196
ABSTRACT	197

KISALTMALAR

- ÖSS** : Öğrenci seçme sınavı.
- ÖYS** : Öğrenci yerleştirme sınavı.
- YÖK** : Yüksek öğretim kurumu
- ÖSYM** : Öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi
- ÖSYS** : Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı
- TAB** : Test geliştirme ve araştırma bölümü

TABLOLAR CETVELİ

Tablo 1: Konulara ve Yıllara Göre Felsefe Sorularının Dağılımı	30
Tablo 2: Konularına Göre Felsefe Sorularının Yüzdelik Dağılımı.....	31
Tablo 3: İnsan Bilgisi ve Düşünüş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	33
Tablo 4: Bilgi Kuramı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı.....	34
Tablo 5: Sanat Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	35
Tablo 6: Etik Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	36
Tablo 7: Siyaset Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	37
Tablo 8: Bilim Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	38
Tablo 9: Konulara ve Yıllara Göre Psikoloji Sorularının Dağılımı	39
Tablo 10: Konularına Göre Psikoloji Sorularının Yüzdelik Dağılımı	40
Tablo 11: Psikolojiye Giriş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	42
Tablo 12: Organizma ve Çevre Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı.....	43
Tablo 13: Öğrenme Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	44
Tablo 14: Ruh Sağlığı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	45
Tablo 15: Konulara ve Yıllara Göre Sosyoloji Sorularının Dağılımı	46
Tablo 16: Konularına Göre Sosyoloji Sorularının Yüzdelik Dağılımı	47
Tablo 17: Sosyolojiye Giriş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı.....	49
Tablo 18: Toplumsal Yapı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	50
Tablo 19: Toplumsal Kurumlar Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı	51
Tablo 20: Kültür Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı.....	52

GİRİŞ

Eğitim, insanın var olduğu günden beri hayatında hep yer alan bir etkileşim sürecidir (Alıcıgüzel, 1973). Eğitimin genel amacı kişiyi topluma yararlı hale getirmektir. İnsanı hep çevredeki değişmelere uyum sağlayacak, hem de çevrede istenilen değişimleri yaratabilecek yeterliliğe ulaştırmak eğitimin görevi olunca; eğitimin, hızlı bir gelişme içinde olması zorunludur.

Ülkemizde, hızlı nüfus artışına bağlı olarak okul çağındaki genç nüfusun sayısı hızla artmakta ve Türk Eğitim Sistemi, bu nüfusa eğitim olanakları sağlamakta güçlüklerle karşılaşmaktadır. Genç kuşağa, ilk ve orta öğretim kurumlarında asgari düzeyde de olsa eğitim olanakları sağlanabildiği halde, yüksek öğretimde aynı oranda olanak yaratılamamakta ve bu durum öğrenci velileri ile, kamuoyunun büyük bir bölümünde rahatsızlık yaratmaktadır. Yüksek öğretim kurumlarına alınan öğrenci sayıları her yıl artsa bile, yapılan artış, talebi karşılayamamaktadır. Üniversite önündeki yığılmalar sayı olarak sürekli artmaktadır. Bu durum, öğrencileri ve aileleri önemli ölçüde etkilemekte, üniversitelere girebilmek için her türlü maddi ve manevi güç harcanmaktadır. Özel dershanelerin açılıp yaygınlaşmasının bir nedeni de öğrenci ailelerinin her türlü fedakarlığı yapıp, çocuklarının daha iyi yetişerek, emsallerini geride bırakmak yarışıdır, denilebilir (Güvendi, 1993).

Arzın talebi karşılayamaması nedeniyle, yapılan öğrenci seçme ve yerleştirme sınavları, toplumun her kesimini önemli ölçüde etkiler duruma gelmiştir. Toplumun, sınava karşı duyarlılığın artmış olması, bu sınavların, eğitim sisteminde daha önce ve daha sonra gelen kademelerle ilişkileri içinde nasıl işlemekte olduğunun dikkatle incelenmesini gerektirmektedir (Oral, 1985).

Felsefe dersinin müfredatını dikkatlice incelediğimizde dersi konu dağılımı bakımından ikiye ayırabiliriz.

1. Felsefe Tarihi

2. Sistematik Felsefe

Özellikle ÖSS'de çıkan sorular incelendiğinde soruların konu dağılımlarında bu dağılım bariz bir şekilde öne çıkacaktır.

Felsefe dersini öğretmemizin temel amacı; öğrenciye düşünme kazandırıp yorum gücünü geliştirmektir. Ayrıca öğrencilere ön yargıdan kurtarıp sorgulama, eleştirme, değerlendirme ve kavrama yeteneği de kazandırır.

BÖLÜM I: PROBLEM

1.1 Problem Durumu

Ülkemizde üniversiteye öğrenci alma yıllardan beri uygulanan ve aynı zamanda tartışıla gelen bir konu olmuştur. Orta öğretimi tamamlayan öğrencilerin yüksek öğretime geçişi Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan sınavlarla gerçekleştirilmektedir. Bilindiği üzere 1974 ve 81 yılları arasında tek basamaklı, 1982-98 yılları arasında iki basamaklı çoktan seçmeli sorularla yapılan sınavlar 1999 yılından itibaren tekrar tek basamaklı olarak gerçekleştirilmiştir. Tek basamaklı yapılan sınav öğrenci seçme sınavı (ÖSS) olarak uygulanmış iki basamaklı sınav ise hem ÖSS hem de Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) sınavı olarak gerçekleştirilmiştir. İki basamaklı sınav sisteminde ÖSS sınavından belirli bir puan alan öğrencilerin ÖYS sınavından aldıkları puana göre yüksek öğrenim kurumlarına yerleştirme yapılmıştır. Bu uygulamada ÖSS sınavının konu kapsamı ÖYS sınavının konu kapsamı farklılaştırılmıştır. Bu konuyla ilgili tartışmalar, daha çok artan talebi karşılama veya bu derece yoğun talebi azaltmaya yönelik çalışmaların yapılması gerektiği konusunda yoğunlaşmaktadır. Başka bir deyişle ya isteyen herkesin üniversiteye alınması yada iş bulmak için üniversiteyi bitirmenin gerekli olmadığı bir eğitim sistemine geçilmesi istenmektedir. Eğitim sistemimizin tartışıldığı ciddi oturumlarda da, ister istemez aynı konulara temas edilmekte söz konusu yığılmanın ciddi boyutlara ulaştığı vurgulanmaktadır. Söz konusu sınavlarda 1974-1999 yılları arasında sorulmuş felsefe grubu sorularının sayısı 7-22 arasında değişmektedir. ÖYS sınavı ile yüksek öğrenim kurumlarına öğrenci yetiştirildiği dönemlerde öğrencilerin matematik-fen, matematik, fen, Türkçe-sosyal, sosyal olacak şekilde puanları hesaplanmış, girmek istedikleri bölümler hangi puanla öğrenci alıyorsa öğrencinin öncelikle kendi alanlarında soru yapmaları istenmiştir. Örneğin: Felsefe Bölümü ve felsefe grubu öğretmenliği Sosyal (S) puanı ile öğrenci aldığı anda, felsefe ve felsefe grubu öğretmenliği tercih eden öğrencilerin öncelikle sosyal bilimler sorularını

yapmaları gerekmektedir. Bu anlamda öğrencilerin felsefe grubu sorularına verdikleri yanıtlar yüksek öğrenim kurumlarına girişi için önem taşımaktadır. Tek basamaklı sınav uygulamalarında ise öğrencilerin puanları sayısal (SAY), Sözel (SÖZ), Eşit Ağırlık (EA) olarak gruplandırılmıştır. Bu sınav sistemine göre felsefe grubu bölümlerine girmek isteyen öğrencilerin eşit ağırlık puanları hesaplanıp sıralama yapılmıştır. 2006 yılında yapılan son düzenleme ile de öğrencilerin puanları sayısal 1-2 (SAY 1- 2), Sözel 1-2 (SÖZ 1-2), Eşit Ağırlık 1-2 (EA 1-2) olarak gruplandırılmıştır. Bu son uygulama ile de geçmiş yıllarda yapıldığı gibi öğrencilerin bölümlerine göre tercih yapabilmek için alan sorularına yönelinmiştir. Yani felsefe grubu öğretmenliğini tercih etmek isteyen öğrencilerin alanlarıyla ilgili soruları çözmeleri gerekmektedir.

Bu çalışmada ÖSS’de çıkmış felsefe grubu soruları incelendi. Ve sınav sistemi içerisindeki felsefe grubu derslerinin yeri ve önemini ortaya koymaya çalıştık. Özellikle sınava giren adayların felsefe grubu derslerinden neleri bilmesi gerektiğini ve adayların başarılı olabilmek için hangi bilgilere ve hangi özelliklere sahip olması gerektiği konusunda bir ölçü belirlenip belirlenmediği, sınavda sorulan sorularla okulların müfredatının paralellik gösterip göstermediğini ortaya koymaya çalıştık.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, orta öğretim kurumlarında müfredat programına uygun olarak verilen felsefe dersi konuları ile üniversite giriş sınavlarında çıkan felsefe sorularını karşılaştırmak ve soruların müfredat programına uygunluğunu değerlendirmektir.

Buna bağlı olarak temel amaç çerçevesinde alt amaçlar şu şekilde sıralanabilir.

- 1- Orta öğretim felsefe dersi müfredat programında yer alan konuların ana başlıklarını ve alt başlıklarını belirlemek

- 2- Üniversite sınavlarında sorulmuş olan felsefe grubu sorularını inceleyerek konularına göre sınıflandırmak
- 3- Üniversite sınavlarında en fazla sorulmuş olan felsefe grubu dersi konularını belirlemek

1.3. Önem

Okullarda eğitim ve öğretim faaliyetleri müfredat programları dahilinde yürütülmektedir. Bu programlar Talim Terbiye Kurulu Uzmanlarınca hazırlanmaktadır.

Bu araştırmada orta öğretim kurumlarında felsefe grubu derslerinin öğretimi ve bu öğretime bağlı olarak üniversite sınavlarında sorulmuş olan felsefe grubu sorularının durum tespiti yapılarak müfredat programıyla paralellik arzedip arzetmediği ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Orta öğretimden sonra üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için soruların müfredat programına uygunluğu önemlidir. Müfredat programı doğrultusunda eğitim ve öğretim gören öğrenci, programda yer almayan konulardan sorumlu olmamalıdır. Buna bağlı olarak üniversite sınavlarında müfredat programında yer almayan konulardan soru sorulması öğrencinin başarısını etkileyecektir.

Üniversite giriş sınavları 1999 yılında itibaren tek basamak (ÖSS) haline getirilmiştir. 2006 yılında yapılan düzenleme ile de tek basamak uygulamasına devam edildi. Fakat kitapçık içerisinde ikinci aşama eklenerek alan derslerinden sorular sorulmuştur. Birinci aşamada adayların yorum ve muhakeme isteyen, olaylar ve konular arasında bağ kurabilme yeteneğine dayalı sorular sorulmaktadır. Öğrencilerin bu soruları cevaplamaları temel bilgilerinin yeterli olmalarına bağlıdır. İkinci aşamada ise alan derslerine yönelmekte ve adayların bilgileri de ölçülmektedir.

Üniversite sınavı felsefe grubu soruları müfredat programı doğrultusunda verilen bilgileri ölçecek düzeyde olmalıdır. Buna bağlı olarak orta öğretim felsefe grubu dersleri müfredat programı ile üniversite sınavlarında sorulmuş olan felsefe grubu soruların uyumlu olmasının zorunluluğu ortadadır.

1.4. Varsayımlar

1. Orta öğretim kurumlarında Felsefe grubu derslerinin müfredat programına uygun olarak işlenmektedir.
2. Üniversite sınavlarında sorulan Felsefe grubu sorularının Felsefe grubu dersleri müfredat programına göre hazırlandığı düşünülmektedir.
3. Üniversite sınavlarında sorulmuş olan Felsefe grubu sorularının yıllara ve konulara göre dağılımı eşit değildir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmada 1981-2006 ÖSS Felsefe grubu soruları incelenmiştir. 1981 yılından önce yapılmış olan üniversite sınavlarındaki Felsefe grubu soruları dikkate alınmamıştır.
2. Çok sayıda Felsefe grubu ders kitabı yayımlanmış olmasına karşın bu çalışmada Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ders kitapları dikkate alınmıştır.

1.6. Tanımlar

Ortaöğretim: İlköğretime dayalı ve en az üç yıllık eğitim-öğretim sürecidir.

Yükseköğretim: Ortaöğretime dayalı ve en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür.

Öğretmen: Ortaöğretim kurumlarında çalışan, maaşını devletten alan branş uzmanlarıdır.

1.7. Kısaltmalar

ÖSS: Öğrenci seçme sınavı.

ÖYS: Öğrenci yerleştirme sınavı.

YÖK: Yüksek öğretim kurumu

ÖSYM: Öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi

ÖSYS: Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı

TAB: Test geliştirme ve araştırma bölümü.

BÖLÜM II: ARAŞTIRMANIN KURUMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. ÖSYM'nin Kuruluşu, Amacı, Tarihçesi

ÖSYM, 22 Kasım 1974 tarihinde, üniversitelerarası kurul tarafından, 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 52. Maddesine göre, “Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi “(ÜSYM)” adıyla kurulmuştur. 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) bağlanarak “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)” adını almıştır.

ÖSYM'nin temel amacı, yükseköğretim programlarına girmek için başvuran adaylar arasından, başarılı olma olasılıkları diğerlerinden daha yüksek olanları seçerek bu programlara yerleştirmektir.

ÖSYM'nin görevleri 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10. Maddesinde şu şeklide belirlenmiştir:

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Yükseköğretim Kurulunun tespit ettiği esaslar çerçevesinde yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlayan ve yapan, öğrenci isteklerini de göz önünde tutarak Yükseköğretim Kurulunun tespit ettiği esaslara göre değerlendiren, öğrenci adaylarının yükseköğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmalar ve diğer hizmetleri yapan Yükseköğretim Kuruluna bağlı bir kuruluştur.

1974'te yukarıda belirtildiği gibi “ÜSYM”nin kurulması ile belli bir düzene oturtulan sınav sisteminin tarihsel yolculuğunda belirtilmelidir ki; bu kurumdan önce ve sonra sınav nasıl şekillendi? Bu soruya cevabımız net bir şekilde ifade edelim.

Yüksek öğretime giriş Cumhuriyet döneminde başlamış ve günümüze kadar sürüp gitmiştir. Cumhuriyet döneminde, 1960'lı yıllara gelinceye kadar lise mezunları az olduğundan pek çok fakülte, kendisine başvuran bu mezunları sınavsız kabul etmiştir. Kontenjanlarını aşan bir taleple karşılaşan

fakülteler seçme işini, genellikle şu yolların birini izleyerek yapmıştır: (a) Başvuru sırasını dikkate alma ve ihtiyaç kadar aday kabul ettikten sonra kayıtları durdurma, (b) Fakültede verilen eğitimin niteliği dikkate alarak liselerin fen ya da edebiyat kolu mezunlarını kabul etme, (c) Başvuranları lise bitirme derecesine göre sıralayarak bu sıraya göre öğrenci alma.

Lise mezunlarının artması ve lise dengi okul mezunlarına da yükseköğretime başvurma hakkı verilmesiyle, yukarıda özetlenen öğrenci seçme yöntemleri ihtiyaca cevap veremez duruma gelmiş; sınavlara katılabilmek için ülke içerisinde şehirden şehre koşuşturmak zorunda kalmışlardır; aynı gün ve saatlere rastlayabilen sınavlardan birine katılıp diğerine katılamama durumlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum, adaylar ve velileri arasında önemli yakınmalara yol açmıştır.

1960'lı yıllarda, önce bazı üniversiteler kendileri için giriş sınavları düzenlemeye başlamışlar; sonra bazı üniversiteler bu amaçla birlikte hareket etme yoluna gitmişlerdir. Aday sayılarındaki artış, sınavlarda çok sorulu ve objektif tip testlerin hazırlanmasını, başvurma, puanlama, seçme ve yerleştirme, sonuçları bildirme gibi işlemlerde bilgiişlem yöntem ve araçlarından yararlanılmasını gerektirmiştir.

1974 yılında, Üniversitelerarası Kurul, üniversiteye giriş sınavlarının tek merkezden yapılmasını uygun bulmuş ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 52. Maddesine dayanarak 22 Kasım 1974 tarihinde Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezini (ÜSYM) kurmuştur. Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirme işlemleri, 1981 yılına kadar bu merkez tarafından yürütülmüştür.

1981 yılında, Merkez, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10. ve 45. maddeleriyle Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) adı ile Yükseköğretim Kurunun bir alt kuruluşu haline getirilmiştir.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı, 1974 ve 1975 yıllılarında aynı gün sabah ve öğleden sonra birer olmak üzere iki oturumda, 1976-1980

yıllarında aynı günde ve bir oturumda uygulanmış; 1981 yılından itibaren iki basamaklı bir sınav haline getirilmiştir.

İki basamaklı sınav sisteminde ilk basamağı oluşturan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) nisan, ikinci basamağı oluşturan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) ise haziran ayı içinde uygulanmaktadır.

1987 yılından itibaren, yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini belli alanlarda toplayan adaylara, sınavda belli testleri cevaplama, diğerlerini cevaplamama olanağı tanınmıştır.

Böylece oluşan Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı sistemi, nispeten daha küçük çaplı bazı değişikliklerle günümüze değin sürüp gelmiştir.

Ve son 2006 ÖSS’ de sınav tek oturum ama iki bölüm halinde gerçekleştirilmiştir. Sınavdaki “Test 1” kısmı bilgi yüklü sınavdan çıkma amacı taşıyan yorumlama ve temel kavramlar bazlı bir kısım olarak hazırlanmıştır. Tüm öğrenciler bu kısımdan sorumludur. “Test 2” bölümünde ise her öğrenci kendi alanı ile ilgili kısımları çözecektir. Bu da ortaöğretim müfredatının her senesine paylaştırma şeklinde yapılmıştır. Yani yapılan değişiklik sınav sisteminin ortaöğretim müfredatından bağımsız olmasını engellemek amacı taşımaktadır. Bu oluşumu hızlandıran bazı etkenler olmuştur tabi. Bunların arasından birkaçını örnek verecek olursak; yükseköğretim kurumlarının bazı rektörleri 1. sınıfa gelen bir üniversite öğrencisinin –ki durum fen bilimleri yani sayısal alanda daha geçerli- bazı temel kavram ve bilgilere sahip olamaması. Bu durumun yarattığı problemler sınav sistemindeki bu değişikliği etkilemiştir. Ayrıca, ortaöğretim müfredatına öğrencilerin “işe yaramaz” damgası vurup önemsememe durumu yaşamaları bu durumun oluşmasındaki etkenlerden biridir. Bizim de araştırmamıza konu olan sosyal bilimlerdeki felsefe grubunun da bu süreçte etkilendiği kısımlar oldu. Sınavın iki basamaklı olup ÖYS adını aldığı yıllarda psikoloji, sosyoloji ve mantık soruları bulunmaktaydı. Ama bilgi yüklü kısmı kaldırıp, ezberci eğitenden çıkma amaçlı yapıldığı iddia edilen tek basamaklı sistemde sadece felsefe dersi ile ilgili sorular bulunmaktaydı.

Görüldüğü üzere testlerin hazırlanışında kullanılan kriterler değişmekte ve eğitimin yönünü değiştirebilmektedir. Zaten çalışmada sunacağımız veriler ve tablolar da bunun bir göstergesidir. Sınav sisteminde yapılan değişiklikler, ortaöğretimin müfredatını, yüksek öğretime geçisin hızını veya mahiyetini etkilemektedir. Yüksek öğretimin önemi sınav sistemi ile ilgili bu kadar söz etmişken bu kavramların tanım–amaç ve görevlerine değinmeden geçemeyiz.

2.2. Yüksek öğretimin tanımı

Genel ve mesleki teknik liselerin çeşitli alanlarda eğitim gördükleri kurumlardır. Yüksek öğretim eğitim sisteminin en üst kademesini oluşturur. Bir ülkenin kalkınması için gereken çeşitli mesleklerin en iyi biçimde yürütülmesini sağlayacak yapıcı ve yaratıcı insan gücünün yetiştirilmesinde yüksek öğretim kurumları büyük rol oynar. Yüksek öğretim kurumları öğrencilere yalnız hazır bilgi vermekle yetinmez, ülkenin sorunlarını bilimsel yöntemlerle çözümleyecek ve topluma önderlik edecek araştırmacı elemanlar yetiştirir. Yüksek öğretim kurumlarının nitelikli insan gücü yetiştirme işlevinin yanında, toplumun kültürünü tanıtmak, yayma ve araştırma yoluyla geliştirme işlevi de önem taşımaktadır. Yüksek öğretim kurumlarında yürütülen bilimsel araştırma faaliyetlerinden elde edilen bulgular, toplumdaki tüm kurumların biçimlendirilmesi, geliştirilmesi ve değiştirilmesinde rol oynar.

2.2.1. Yüksek Öğretimin Amaçları

Bilim dünyasında kabul gören düşünceler doğrultusunda yüksek öğretimin amaç ve görevlerini üç ana başlık altında vurgulamak mümkündür. Bunlar:

1-Bilimsel araştırma yapmak, bilgi ve teknolojiyi üretmek ve yaymak.

2-Eğitim ve öğretim yapmak, toplumun ihtiyaç duyduğu üstün nitelikli iş gücünü yetiştirmek.

3-Toplumsal ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal kalkınmasında öncülük etmek, örnek davranışlarda ülkede demokrasinin gelişmesine ve yerleşmesine katkıda bulunmaktır.

Üniversitelerin yukarıda belirtilen ve “eğitim-öğretim” bilim üretme ve yayma” şeklinde kavramsallaştırılan bu üç temel unsuruna günümüzde “sanayi ile bütünleşme ve çevreye hizmet eklenmiştir.*

Tabi bu eklenen unsurun gerekliliği bu bilimsel araştırmaların her türlü toplumsal veya ülkeye yararı sağlayacak faydalı faktör olmalarının bilinmesidir. Ben yüksek öğretim kurumlarında yapılan ve geliştirilen tüm araştırma ve çalışmalarımın bilimsel birer etkinlik olmasının yanında bu bilimselliğin kazancını yaşayacağımız uzmanlık alanına da aktarılmış olması bu araştırmaların pratik birer bilimsel öge olmalarını da getirecektir. Faydacı bir yaklaşımla bilim yapmak yerine, yerine getirdiğimiz bilimsel etkinliğin kazançlarının farkına varmak şeklinde tanımlanabilir. Yüksek öğretimin bunların dışında birkaç amacı da; yapılan bilimsel nitelikteki araştırma ve incelemelerin sonuçların gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak ve bunların kaynak olarak kullanılmasını sağlamak. Burada değinmeden geçemeyeceğimiz bir durum da bu araştırma sonuçlarının yurtdışında da ve bilimsel merkezlerde ve yayınlar da yayımlanması, bu amaç bilimsel yönümüzü evrenselleştirir. Zaten tanımı gereği evrensel ve nesnel olan bilimsel etkinlikte bizim payımızın evrenselleşmesi burada vurgulamak istediğim nokta.

Yüksek öğretimi tanımlayıp amaçlarından söz ettikten sonra bir de yüksek öğretime giriş ile ilgili yasal düzenlemelerden bahsedelim. Ki bu çalışmadaki odak noktamız da zaten yüksek öğretime giriş sürecinde felsefe grubunu incelemek.

Yüksek öğretime girişe ilişkin usul ve esasları,2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 45. maddesi ile düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin tam metni aşağıda verilmiştir.

* ARSLAN, Mehmet “21. yy’a girerken Türkiyede Yüksek Öğretimin Durumu”

2.2.2. Yüksek Öğretime Giriş

- a) Öğrenciler devlet yüksek öğretim kurumlarına esasları Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen sınavla girer. Sonuçların değerlendirilmesinde adayların orta öğretimdeki başarıları dikkate alınır. Orta öğretim kurumlarını birincilikle bitiren adayları kendileri için ayrılan ayrıcalıklı yüksek öğretim kurum kontenjanına, tercih ve puanları göz önünde tutularak yerleştirilir. Yüksek öğretim kurumlarına öğrenci seçiminde, adayların orta öğretim süresindeki başarılarını Yüksek Öğretim Kurulu'nun Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından geliştirilecek bir yöntemle ek bir puan olarak tespit edilir. Yüksek öğretim kurumlarına giriş sınav puanlarına eklenir. Bir mesleğe yönelik programlar uygulayan liselerin mezunları, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenecek aynı alanda bir yüksek öğretim kurumuna girerken, başarı notları ayrıca tespit edilecek bir katsayı ile çarpılmak suretiyle değerlendirilerek giriş sınavı puanlarına eklenir.
- b) Yükseköğretim Kurulunca düzenlenen esaslara göre belli sanat dallarında üstün kabiliyetli olduğu tespit edilen öğrenciler, ilgili dalda eğitim yapmak kaydıyla yine bu esaslar içerisinde belirlenecek özel yöntemlerle yüksek öğretim kurumlarına alınabilirler.
- c) Buradan açıkça görüldüğü gibi yüksek öğretime girişte;
 - Bir sınav yapılması
 - Ortaöğretimdeki başarının dikkate alınması
 - Lise birincilerine yarı bir kontenjan verilmesi
 - Orta öğretimdeki mesleki alğının devamı olan yüksek öğretim programlarını tercih eden adayla ek puan

verilmesi yasal zorunluluktur. Bunlar aynı zamanda eğitimin de temel ilkeleridir.*

Sınav sistemini genel anlamda değerlendirdiğimizde asıl amacın öğrenciler arasında gerçekten hassas bir ayırım yapılmasıdır. Tamam, sınav iyi bir eleme yöntemi olabilir. Ama göz ardı edilen şey bu yükseköğretim kurumlarının bireylerin kişiliklerini, mesleklerini yani bundan sonraki hayatlarını belirleyici bir özellikleri vardır. Yani, bu sınav ile birlikte bizim yaşam alanlarımız ve standartlarımız belirlenir.

Geçmiş yıllarda uygulanan iki basamaklı sistem, salt ölçme ve değerlendirme açısından bakıldığında, asla kötü bir sistem değildir. Ancak bu sistemin yan etkileri olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Öğrenciler okuldan koparak temel kavramlara dayalı yorum yapma, yazılı ve sözlü ifade etme ve kaynak kullanma yetenekleri törpülenmiş, ezbere alışmış bireyler haline dönüşmüşlerdir. Sınav sisteminde yapılan bu uygulama ve değişiklikler öğrencilerin sınav kapsamına alınan veya çıkarılan derslere karşı olan tutumunu belirlemiştir. Bu bağlamda felsefe de özellikle felsefe grubu dersleri incelemeye alınmaya değerdir.

Bir toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için özgür ve kendinden emin tutumlar içinde olması gerekir. Bu tavır için en uygun yol felsefedir. Zaten ortaya çıkışı ve çıktığı ortam da bunu göstermektedir. Dogmalara bağlı, hala bazı olguların etkisi altında ilerlemeye çalışan bir toplumun acilen felsefeye ihtiyacı vardır. Zaten kendi felsefi tarihimize yani felsefenin ülkemizdeki tarihine baktığımızda da bu belirttiğin durum ile karşı karşıya kalıyoruz. Örneğin Osmanlılar'da felsefenin izine rastlamayız. Çünkü felsefedeki etkin olan birey kavramı Osmanlılar'da yoktu. Padişahın gözünde emri verdiği bir kul mahiyetindeydi. Aslında bu durumdan, şikayet eden de yoktu. Çünkü geleneksel yapı, yöneten ve yönetilen içinde risk taşımayan ve şikayet edilmeyen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Felsefenin ders olarak tarihimizdeki durumu için ise şunları söyleyebiliriz. Ders adı "filozofi" olarak

* T.C. Yükseköğretim Kurulu Yüksek Öğretim Giriş Sınavı, Ankara, 1999, s:1.

verilmiştir. 1938 yılında yayınlanan lise programında filozofi dersinin amaçları şu şekilde belirtilmiştir.

1-) Talebenin lisede okumuş olduğu dersler arasındaki münasebetleri göstermek, bunları gencin kafasında sistemli bir bütün haline sokmak ve böylece daha önce okumuş olduğu bilgilerin değerleri üzerinde düşündürmek.

2-) İnsanı bir bütün halinde tanımak için fizik ve fizyolojinin verdiği bilgileri psikolojik ve sosyal hayata ait bilgilerle tanımlamak.

3-) Liseyi bitirip hayata atılacak veya türlü türlü mesleklere girecek olan gençlere yeni hayat alanında Türk ulusunun ilerlemesine yarar genel içtimai ve fikri prensipler kazandırmak ve onları kendi meslek ve sanatlarının ötesini görebilir.

4-) Her yurttaşın gündelik hayatında önüne çıkan ekonomik ve sosyal vakıalar ötesinde düşünme özelliğini kazandırmak.

5-) Filozofi dersleri, edebiyat derslerini de tamamlamalıdır. Her ulusun edebiyatı kendi ulusal ülkülerini meydana çıkarıp yaymakta önemli bir rol olmakla beraber psikoloji ve sosyoloji dersleri de bu hususta edebiyata yardım ederler.

6-) Filozofi derslerinin esaslı amaçlarından birisi de müspet ilimlerin ayrı ayrı vermeleri lazım gelen pozitif ilim görüşünü şuurlu ve sistemli bir zihniyet haline getirmektir.

1976 yılında yayınlanan başka bir müfredatta ise, filozofi dersinin amaçları başka bir şekilde ifade ediliyor.

Öğrencilerin,

- 1) Olayları üzerinde ve özellikle sosyal ve kültürel alanda tutarlı ve sistemli düşünme
- 2) Hayat ve dünya görüşlerini geliştirme
- 3) İnsan eseri bilgiler karşısında eleştirci düşünme

Bizim eğitim tarihimizde böyle bir süreç ve amaç geçmişini yaşayan felsefe, günümüzde lise son sınıfta zorunlu ders olarak müfredatta bulunmaktadır. Bu gelişimin etkileri ÖSYM'nin test hazırlama merkezinde hazırlanmaktadır. Çalışmanın diğer bölümünde bununla ilgili tablo ve yorumlar bulunmaktadır.

2.3. ÖSYM Test Geliştirme Araştırma Bölümü

Test Geliştirme ve Araştırma Bölümünün (TAB) görevi, öncelikle Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (ÖSYS) olmak üzere, ÖSYM tarafından gerçekleştirilen tüm sınavlarda kullanılacak testleri hazırlamak, bunların güvenilirliklerini ve geçerliklerini artırmak için araştırma ve geliştirme çalışmaları yapmaktır. Bu temel görevin yanı sıra ölçme ve değerlendirme ile ilgili konularda eğitim ve yayın faaliyetlerinde bulunmak da TAB'ın bir başka görevidir. TAB'da bir testin hazırlanması sırasında ana çizgileriyle şu işlemler gerçekleştirilir:

Önce bir test planı hazırlanır; test planı, testin amacını, kapsamını, kısaca bu test ile hangi özelliklerin nasıl ölçüleceğini belirleyen bir yönerge'dir.

İkinci aşamada soru yazılır. İlke olarak TAB'da hazırlanan her test, çok sayıda soru arasından seçim yapılarak hazırlanır.

Bir test için uzmanlarca hazırlanmış sorular, o teste son şekli verilmeden önce bazı denetimlerden geçer. Üç tür denetim söz konusudur. Bunlar, ölçme ve değerlendirme, yani soru yazma tekniği açısından denetim, bilimsel doğruluk denetimi ve dil (Türkçe anlatım) denetimidir. Bazı özellikleri açısından yeterli bulunmayan maddeler, düzeltilir ya da yeniden yazılır.

Hazırlanmakta olan bir testin teknik özelliklerini, örneğin test maddelerinin güçlük derecelerini, ayıricılık güçlerini ve seçeneklerin işlevliliğini belirlemek amacıyla, gizlilik nedeniyle önceden bir deneme uygulaması yapılamadığından, soru yazarları ve uzmanların aynı amaçla geçmişte hazırlayarak uygulamış oldukları testlerin madde analizi sonuçlarından yararlanmaya çalışır.

Hazırlanmış olan testte, geçmiş yıllarda sorulmuş ya da piyasadaki yayınlarda benzeri olan sorular varsa bunlar testten çıkarılır. Bu ayıklamayı gerçekleştirebilmek için piyasadaki test sorularıyla ilgili kitap ve dergiler sürekli izlenir.

Testi oluşturacak maddeler, konuları, soru güçlüğü tahminleri vb. özellikleri göz önünde tutularak test biçiminde düzenlenir. Kapsamı açısından son şekli verilmiş olan test, yazım, çizim ve düzenleme işlemleri ve bunlarla ilgili denetimler yapıldıktan sonra basılarak çoğaltılır.

Uygulamaya hazır hale getirilen ve bir sınavda kullanılan testlerle elde edilen verilere test ve madde analizleri uygulanır. Bu analizlerin sonuçları, testi hazırlayanlar tarafından gelecek yıllardaki çalışmalarla ilgili bir dönüt (feedback) olarak kullanılır. Test ve madde analizlerinin ürünleri olan madde güçlüğü, ayıricılığı, seçeneklerin işlerliği ve testin bir bütün olarak güvenilirliği, test puanları ve alt puanların dağılımları vb. den yararlanılarak ileride daha nitelikli testler hazırlanması için özenli bir çaba gösterilir.

2.4. 2006 ÖSS Yeni Sınav Sistemi

2006 ÖSYS, tek oturumda yapıldı, iki bölümden oluştu ve 195 dakikada uygulandı.

Sınavda 1. Bölümde, her yıl uygulanan ÖSS'lerde olduğu gibi Türkçe'yi Kullanma Gücü, Sosyal Bilimlerdeki Temel Kavram ve İlkelerle Düşünme Gücü, Matematiksel İlişkilerden Yararlanma Gücü, Fen Bilimlerindeki Temel Kavram ve İlkelerle Düşünme Gücü ile ilgili sorular yer alacaktır.

Sınavın 2. Bölümünde, eskiden ÖYS'de olduğu gibi ve açıklamalarda belirtildiği üzere Alan Sorusu özelliği taşıyan sorular yer alacaktır.

Birinci Bölüm soruları için ayrı cevap kağıdı, İkinci Bölüm soruları için ayrı cevap kağıdı kullanılacak. Birinci Bölüm için verilen 120 dakikanın sonunda Birinci Bölüm cevap kağıtları toplanıp İkinci Bölümün cevap kağıtları verilecek.

İkinci Bölüm için 60 dakika süre verilecek. Bu sürede her öğrenci alanına uygun iki testi çözecek.

ALAN PUAN TÜRÜ	1. BÖLÜM				2. BÖLÜM				TOPLAM ÇÖZÜLECEK SORU
	TÜR 1	SOS 1	MAT 1	FEN 1	TÜR 2	SOS 2	MAT 2	FEN 2	
FEN BİLİMLERİ ALANI (SAY)	30	30	30	30			30	30	120 + 60
TÜRKÇE MAT ALANI (EA)	30	30	30	30	30		30		120 + 60
SOSYAL BİL ALANI (DİL)	30	30	30	30	30	30			120 + 60
YAB DİL ALANI (Dİ)	30	30	30	30	30		30		120 + 60

Sınavın Birinci Bölümündeki 120 soruyu hangi alandan mezun olursa olsun tüm adaylar çözecek ve bu 120 sorudaki sonuçlara göre her öğrenci için ÖSS-SÖZ-1, ÖSS-SAY-1, ÖSS EA-1 (ÖSS-DİL-1) puanları oluşturulacak. Bu puanların oluşumunda önceki yıllarda ÖSS’de kullanılan katsayılar kullanılacaktır.

2.4.1. 2006 ÖSS Puan Hesaplama Katsayıları

	TÜR	SOS-1	MAT-1	FEN-1	ED-SOS	SOS-2	MAT-2	FEN-2	ALM.	FRA.	İNG.
ORTALAMA	13,46	7,53	5,01	2,61	18,08	15,27	6,48	5,75	71,9	64,3	60,4
STANDART SAPMA	8,33	7,33	7,66	6,4	5,82	5,97	7,49	5,77	28,5	21,7	31,2
SORU SAYILARI	30	30	30	30	30	30	30	30	100	100	100

	TÜR	SOS-1	MAT-1	FEN-1	ED-SOS	SOS-2	MAT-2	FEN-2	DİL	ÖSS TABAN PUANI	EN BÜYÜK ÖSS PUANI	EN KÜÇÜK ÖSS PUANI
SAY-1 PUAN	0,3	0,2	1	0,7						0	154,331	78,581
SÖZ-1 PUAN	1	0,7	0,3	0,2						0	141,158	68,683
EA-1 PUAN	0,8	0,3	0,9	0,2						0	145,777	72,69
SAY-2 PUAN	0,3	0,2	0,5	0,35			0,5	0,35		0	165,419	71,894
SÖZ-2 PUAN	0,5	0,35	0,3	0,2	0,5	0,35				0	150,028	51,328
EA-2 PUAN	0,4	0,3	0,45	0,2	0,4		0,45			0	164,755	71,793
DİL PUAN	0,5	0,2	0,2	0,1					1,2	0	126,594	68,794

Sınavın İkinci Bölümündeki Türkçe-2, Sosyal Bilimler-2, Matematik-2, Fen Bilimleri-2 testlerinden öğrenciler alanlarına uygun iki tanesini çözeceklerdir. Bu testlerin çözümü için 60 dakika süre verilecektir. Sistemin varmayı amaçladığı nokta, her öğrencinin sadece kendi alanıyla ilgili puan türünden tercih yapmasını sağlamak; yani Fen Bilimleri Alanı mezunu sadece SAYISAL, Türkçe-Matematik Alanı Mezunu sadece EA puanıyla Sosyal Bilimler Alanı çıkışlı öğrenci sadece SÖZEL puanla, Yabancı Dil Alanı mezunu da sadece DİL puanıyla tercih yapsın isteniyor.

2.4.2. Ortak alanlar

Ortak Alanlarla ilgili uygulama devam ediyor, açıklaması yapıldı; ancak İkinci Bölümde soru çözmek için verilen süre 60 dakika olduğu için örneğin hem mühendislik hem işletme-iktisat tercihi yapmak isteyen Fen Alanı mezunu, hem sayısal puanı yüksek olsun diye Matematik-2, Fen Bilimleri-2 testlerini, hem de EA puanı yüksek olsun diye Türkçe-Edebiyat-2 testini

özmek zorunda kalacak aynı sürede. Yani, öğrenci iki farklı puan türünden tercih yapmak isterse ve 2.Bölümde 3 test çözerse 3. test, sadece ikinci puanın hesaplanmasında kullanılacak, Alanına uygun puan türüne katkı getirmeyecektir.

Örneğin: Fen Alanı mezunu öğrenci, İkinci Bölümde Matematik-2, Fen Bilimleri-2 ve Türkçe-Edebiyat-2 testlerinin tümünü de çözerse,Türkçe-Edebiyat-2 testindeki netleri sadece EA puanı hesaplanırken kullanılacak, SAY puanına katkısı olmayacaktır.

2.4.3. Neler soruldu?

Sınavın Birinci Bölümü, ÖSS tipi sorulardan oluştu. Sınavın İkinci Bölümünde "Alan Soruları" diye adlandırılan ve Lise 2, Lise 3. sınıfta öğretilen tüm konular soruldu.

2.4.3.1. I. Bölüm sınavı soruları (ÖSS müfredatı)

TÜRKÇE	GENEL TARİH	İNKILAP TARİHİ	MİLLİ GÜVENLİK	COĞRAFYA	FELSEFE
· Sözcükte/ Söz Öbeklerinde - Anlam*Cümlede - Anlam*Paragraf - Bilgisi · Anlatım - Biçimleri · Atasözü Ve Deyimler · Sözcük Türleri · Sözcükte - Yapı · Cümlelerin - Öğeleri · Cümle Türleri · Fillerde Çatı · Ses - Bilgisiyazım Ve Noktalama · Anlatım - Bozuklukları	· Tarihe - Giriş, Tarih - Devirleri, - İlkçağ - Medeniyetleri · Genel Türk Tarihi · Ortaçağda Avrupa · İslam Tarihi · Kuruluş Ve Yükseliş - Devri · Duraklama Ve Gerileme - Dönemleri · Ayaklanma Ve Islahat - Hareketleri · Dağılma - Dönemi · Yeni Ve Yakınçağda Avrupa · Osmanlı Ve Tarih Kurumları - Kültür Ve Uygarlık	· 20. Yy - Başlarında - Osmanlı - İmparatorluğu · Kurtuluş Savaşı - Hazırlık - Dönemi · Muharebeler - Ve Sonuçlar · İnkılaplar - İlkeler · Dış Politika · 2.Dünya Savaşı	Tüm Konular	· Harita - Bilgisi · Dünyanın Şekli Ve Hareketleri · Coğrafi Konum · İklim - Bilgisi · İç Ve Dış Kuvvetler (Yerçekimleri) · Türkiye' Nin İklimi · Türkiyenin Yerçekimleri · Coğrafi Bölgeler · Türkiyenin Ekonomisi · Genel Ekonomi · Nüfus Ve Yerleşme · Ülkeler Coğrafyası	· İnsan - Bilgisi, - Düşünüş · Bilgi - Kuramı · Sanat - Felsefesi · Etik · Siyaset - Felsefesi · Bilim - Felsefesi · Varlık - Felsefesi

MATEMATİK	GEOMETRİ	FİZİK	KİMYA	BİYOLOJİ
· Sayılar- Bölünebilme · Oran- Orantı · Üslü Sayılar · Köklü Sayılar Ve Mutlak Değer · Problemler · Kümeler · Bağntı- Fonksiyon · İşlem, Modüler Aritmetik- Matematik Sistemleri · Çarpanlara Ayırma · Polinomlar · 2.Dereceden Denklmeler, Eşitsizlikler · Trigonometri · Logaritma · Permütasyon, Kombinasyon Ve Olasılık · Karmaşık Sayılar	· Geometrik Kavram, Üçgen · Çemberin İncelenmesi,Dörtgen Ve Çokgenler · Geometrik Yer · Doğrunun Analitik İncelenmesi · Uzay Geometrisi, Katı Cisimler, Hacim	· Vektör- Kesişen Kuvvetler · Ağırlık Merkezi Ve Paralel Kuvvetler · Basit Makinalar · Enerji · Özkütle- Sıvının Kaldırma Kuvveti-Katı, Sıvı Ve Gaz Basıncı-Isı, Genleşme,Hal Değişimi · Elektriklenme · Elektrostatik Kuvvet, · Üreteç, Direnç,Lamba · Yansıma · Kırılma · Gölge · Mıknatıs Transformatör, · Hareket · Ses · Elektriksel Potansiyel	· Madde Ve Maddenin Özellikleri · Atomun Yapısı Ve Periyodik Cetvel · Mol Kavramı · Kimyasal Tepkimeler Ve Hesaplamalar · Gazlar · Çözeltiler · Radyoaktiflik · Kimyasal Tepkimelerde Entalpi · Kimyasal Tepkimelerde Hız · Asitler Ve Bazlar · İndirgenme Ve Yükseltgenme Tepkimeleri(Redoks, Pil, Elektroliz, Aktiflik) · Kimyasal Bağlar	· Canlılarda Beslenme · Evrim Ve Oluşum · Besin Ve Enzimler · Hücre Yapısı Ve Hücreli Canlılar · Dokular · Solunum Fotosentez · Hücre Bölünmesi · Yönetici Moleküller · Üreme Ve Gelişme · Kalıtım · Sindirim Sistemi · Taşıma Sistemleri · Solunum Sistemleri · Boşaltım Sistemleri · İskelet- Kas · Endokrin Sistemi · Sinir Sistemi · Ekoloji

2.4.3.2. II. Bölüm Alan Sınavı Soruları

MATEMATİK	GEOMETRİ	FİZİK	KİMYA	BİYOLOJİ
· Tümevarımdiziler, Seriler · Özel Tanımlı Fonksiyonlar · Limit · Türev · İntegral · Lineer Cebir · Trigonometri · Karmaşık Sayılar · Logaritma · 2.Dereceden Eşitsizlikler	· Çemberin Analitik İncelenmesi · Vektörler · Uzayda Doğru Düzlem · Konikler	· Dinamik · Atış Hareketleri · Momentum · Dairesel Hareket Ve Harmonik Hareket · Elektrik Alanı Ve Potansiyeli · Kondanstatör · Magnetik Alan Ve Magnetik Kuvvet · Magnetik İndüksiyon · Alternatif Akım · Dalgalar · Fotoelektrik	· Kimyasal Tepkimelerde Enerji Ve Hız · Çözünürlük Dengeleri · Asit Ve Bazlar · Redox Ve Elektrokimyasal Pil · Organik Kimya	· Konu Kapsamında Değişiklik Olmayacak. Alan Sınavında Bazı Bilgi Soruları Yer Alabilir.

TÜRKÇE	TARİH VE COĞRAFYA	FELSEFE
· Temel Edebiyat Bilgileri(İkinci Bölümdeki 30 Soruluk Alan Sınavında) · Edebiyat Tarihi	· *Konu Kapsamında Pek Önemli Değişiklik Olmayacak. Alan Sınavı Vasıtasıyla Sorular Çeşitlenecek.	Alan Sınavında Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji Ve Mantık Soruları Yer Alacak.

2.5. Eski ve Yeni Sınav Sistemlerinin Karşılaştırılması

Yüksek öğretime giriş sınavı 1981-1999 yılları arasında iki basamaklı olarak uygulanmıştır. Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) adı verilen birinci basamak sınavı Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler alanlarındaki temel kavramlara dayalı olarak, okuduğunu anlama ve yorumlama yeteneklerini ölçen sınavdır. Öğrenci yerleştirme sınavı (ÖYS) olarak adlandırılan ikinci basamak sınavı ise esas olarak bilgi ölçen bir sınavdır.

Üniversiteler yerleştirme; ÖSS, ÖYS ve ortaöğretim başarı puanlarının belirli katsayılarla çarpılarak toplanması sonucunda elde edilen yerleştirme puanları ve öğrencilerin tercihlerine göre yapılmaktaydı. Birinci basamak sınavında yaklaşık iki yüz tam puan üzerinden en az yüz yirmi puan alan adaylar ikinci basamak sınavına girerek lisans düzeyindeki programlara aday olmaya, en az yüz beş puan alan adaylar ise iki yıllık meslek yüksek okullarına aday olmaya veya açık öğretim programlarına girmeye hak kazanmaktaydı.

1999 yılından beri uygulamaya konulan yeni sınav sisteminde ikinci basamak sınavı ÖYS kaldırılmıştır. Üniversiteye yerleştirmenin birinci basamak sınavı ÖSS sonuçlarına göre ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının bir kat sayı ile çarpılarak eklenmesi sonucunda hesaplanan yerleştirme puanı ve öğrencilerin tercihlerine göre yapılması kararlaştırılmıştır. Önemli ölçüde yapılan yeniliklerden bir tanesi de tercih formlarının sınavdan önce teslim edilmeyip, alınan sonuçlara göre tercihler yapıldıktan sonra teslim edilmesidir. Bu da yeni sınav sisteminin en büyük artışı olmuştur.

2006 yılında yapılan son düzenlemelerle ÖSS sınavının 90 Sayısal 90 Sözel olmak üzere toplam 180 sorusunun yerine, tek sınavda yapılan ortak alan 120 soru ve alan sorusu 120 soru olmak üzere toplam 240 soru olmuştur. Yalnız adaylar ikinci kısımdaki alan sorularından yalnızca kendi alanını ilgilendiren 60 soruyu çözeceklerdir. Bu sınavda sorular birinci bölümde ortak alan olarak düzenlenmiş 30 Matematik, 30 Fen Bilimleri, 30 Sosyal Bilimler ve 30 Türkçe sorusundan oluşmaktadır. Bu bölümden tüm öğrenciler sorumlu tutulmuştur. Diğer bölüm olan ikinci bölümden de Matematik-2'ye 30, Sosyal ve Edebiyat 2'den 30, Fen Bilimleri 2'den 30, Sosyal Bilimler 2'den 30 olmak üzere toplam 120 sorudan 60'ını adaylar çözmekle sorumlu tutulmuştur.

Özellikle ikinci bölümün ÖSS formatından uzak eski ÖYS sistemini andırması oldukça ilgi çekicidir. Sürekli değiştirilen sınav sisteminin öğrenci ve öğretmenler üzerindeki etkisi küçümsenmemelidir. Yeni sınav sisteminin en sevindirici yanı 1999 öncesi sınav sisteminde kendi alanlarında eğitim gören meslek lisesi öğrencilerinin üniversite okuma şansının artmasıdır.

2.6. Türkiye’de Felsefe Eğitimi’nin Amaçları ve İşlevleri

Burada ortaöğretim kurumlarımızdan liselerde zorunlu ders olarak okutulan felsefe dersinin amaç ve işlevlerini vermeye çalışacağım.

Eğitim kurumlarımızdan Sultaniler, 1923-24 Öğretim Yılı’nda Heyet-i İlmiye kararıyla lise oldular. Bu okulların eğitim-öğretim programları değiştirilip felsefenin temelleri atıldı. 1934 yılında yapılan değişikliklerle lise eğitim programlarında okutulan felsefenin bu günkü esasları hazırlandı.

1938-1976-1980 yıllarında yayınlanan lise programında felsefe dersinin amaçları şunlardır:

1. Öğrencinin lisede okumuş olduğu dersler arasındaki ilişkileri göstermek, bunları gencin kafasında sistemli bir bütün haline sokmak ve böylece daha önce okumuş olduğu bilgilerin değerleri üzerinde düşündürmek.
2. İnsanı bir bütün halinde tanımak için fizik ve fizyolojinin vermiş olduğu bilgileri psikolojik ve sosyal hayata ait bilgilerle tamamlamak.
3. Liseyi bitirip hayata atılacak veya türlü mesleklere girecek olan gençlere yeni hayat alanında Türk ulusunun ilerlemesine yarar genel içtimai ve fikri prensipleri kazandırmak ve onları kendi meslek sanatlarının ötesini görebilir iş adamları ve memlekete en yararlı yolda doğru düşünebilen yurttaşlar olarak yetiştirmek.
4. Felsefe dersleri edebiyat derslerini de tamamlamalıdır. Her ulusun edebiyatı kendi ulusal ülkülerini meydana çıkarıp yaymakta önemli bir rol almakla beraber felsefe dersleri de bu hususta edebiyata yardım eder.
5. Felsefe derslerinin esas amaçlarından birisi de müspet ilimlerin ayrı ayrı vermeleri lazım gelen pozitif ilim görüşünü şuurlu ve sistemli zihniyet haline getirmektir.

6. Felsefe dersi gençlerin dar görüşlülükten, ön yargıdan kurtulup her meseleye ayrı ayrı noktalardan bakabilme potansiyelini de kazanmalarına yardım etmelidir.
7. Felsefe dersi olaylar üzerinde ve özellikle sosyal ve kültürel alanda tutarlı, geniş ve sistemli düşünme kabiliyetini geliştirmelerinde öğrencilere yardımcı olmalıdır.
8. Felsefe dersi hayat ve dünya görüşlerini geliştirmelerinde yardımcı olmak üzere, çeşitli tarzlarda konulmuş felsefe programlarını anlamaları için öğrencilere imkan ve zemin hazırlamalıdır.
9. Felsefe dersi, insan eseri bilgiler karşısında tenkitçi düşünmeyi edinmelerinde, bu türlü davranışı pekişmelerinde ve geliştirmelerinde öğrencilere yardımcı olmalıdır.
10. Felsefe dersi, öğrencilerin farklı bilgi dallarının varlığını göstererek, onlarda ilmi düşünce yolu ile yaratıcı, yapıcı, verimli ve hoşgörülü, kısacası Atatürkçü bir zihniyet geliştirmelidir.
11. Felsefe dersi, milli kültürümüzü öteki kültürler arasında değerlendirerek öğrencilerin Milli Eğitim Temel Kanunu'nun amaç ve ilkelerine uygun nitelikte birer vatandaş olarak yetiştirmelerini sağlamalıdır.

Milli Eğitim Genel Amaçları'nda yer alan 2. maddeye göre "Bütün bireyleri beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek" hedeflenir. Bireyin kendini ve toplumu tanıması ve açıklaması için eğitim-öğretim programına konan bu ders, ne bireyin kendini ne de toplumu tanımasına olanak vermektedir. Bilindiği üzere ders müfredatla boğulmuş ve ezberci bir eğitimdense ileri gitmemektedir. Toplumdan ve ilişkilerden kopuk salt akla dayalı bir ele alış tarzını yerleştirmek istiyorlar. Türk toplumunun yaratmış olduğu düşünsel, kültürel değerlerden hiçbirini

tanıtmayan bu dersin kendisinden beklenenleri vermesi olanaksızdır. Bireyi düşünmeye, soru sormaya yöneltmesi gereken bu ders, sorunları tanımayan onlardan uzak, onları tanımakta zorlanan bir insan yetiştirmektedir. Birey ve toplum arasında bir uyumun oluşmasını sağlayacağı yerde uyumsuzluklar yaratmaktadır. Çünkü var olan müfredat bu toplumun yaratmış olduğu kültürel mirası aktarmakta yeterli ve kullanışlı değildir.

2.7. Konu İle İlgili Araştırmalar

Ülkemizde yüksek öğretim programlarına alınacak öğrencilerin seçimi ve tercihlerine göre yerleştirilmeleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılmaktadır. 1981 yılından 1999 yılına kadar iki aşalı sınavlardaki başarıları ile gençlerimiz üniversitelere yerleşmişlerdir. 1999 yılından itibaren tek basamaklı sınav sistemi ile üniversitelere öğrenci kabul edilmiştir.

Alp Eren (1995), uygulanan üniversite giriş sınav sistemleri ile ilgili olarak bir çok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar genel olarak lise müfredat programları ile üniversite sınavlarının karşılaştırılması ve ÖSS’de çıkmış soruların incelenmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. ÖSYM tarafından uygulanan ÖSS ve ÖYS kimya soruları ile ortaöğretim kimya müfredatlarının karşılaştırılması konusunda yüksek lisans tez çalışması gerçekleştirmiştir. Alp Eren çalışmasında 1987 ve 1994 yılları arasında uygulanan ÖSS sınavları ile aynı yıllarda liselerimizde okutulan kimya dersleri arasındaki ilişkileri incelemiştir.

Kutluer (2001), “Üniversite sınav sisteminde 1999 yılında yapılan değişikliklerin kurumlar üzerindeki etkilerini ortaya koymak” adlı araştırmasında ortaöğretim kurumları, dershaneler ve öğretmenler açısından saptanan sonuçları tez çalışmasında belirtmiştir.

Tüm bu çalışmalar incelendiğinde ÖSYM’nin gerçekleştirmiş olduğu sınavların genel olarak ortaöğretim kurumları üzerinde yarattığı etkiler incelenmiştir. ÖSS’de çıkmış felsefe grubu sorularının durum tespiti yapılması yönünde bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin çözümü açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeli esas alınarak yapılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Araştırma konusu, içinde bulunduğu durumla tanımlanmaya çalışılmıştır.

Örneklemden elde edilen veriler, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla kullanıldığında genel tarama türündedir. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Değişkenler tek tek ele alındığında tekil tarama türündedir. Tekil tarama modeli, “değişkenlerin, tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacı ile yapılan araştırma modelleri” olarak tanımlanabilir. Bu tür yaklaşımda ilgilenilen olay, madde, birey, grup, kurum, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye çalışılır. Değişkenler arası ilişkilerin aranmasından dolayı ise ilişkisel tarama türündedir. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ÖSS’de çıkmış sorular oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 1981-2006 yılları arasında ÖSS’de çıkmış Felsefe grubu soruları oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın amaçları doğrultusunda üniversite sınavlarında çıkmış 1981-2006 ÖSS Felsefe Grubu soruları taranmış ve konularına göre sınıflandırılmıştır. Daha sonra Talim ve Terbiye Kurulu onaylı ders kitaplarının konuları incelenmiştir.

Üniversite sınav soruları ile Felsefe Grubu derslerinin müfredatının uygunluğu araştırılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma için toplanan veriler araştırmada ele alınan probleme yorum getirecek şekilde düzenlenerek analiz edilmiştir. Veriler toplandıktan sonra konularına ve çıkmış olduğu yıllara göre değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler tablolar ve grafikler halinde çizilerek analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM

4.1.Felsefe Soruları İle İlgili Tablolar ve Yorumları

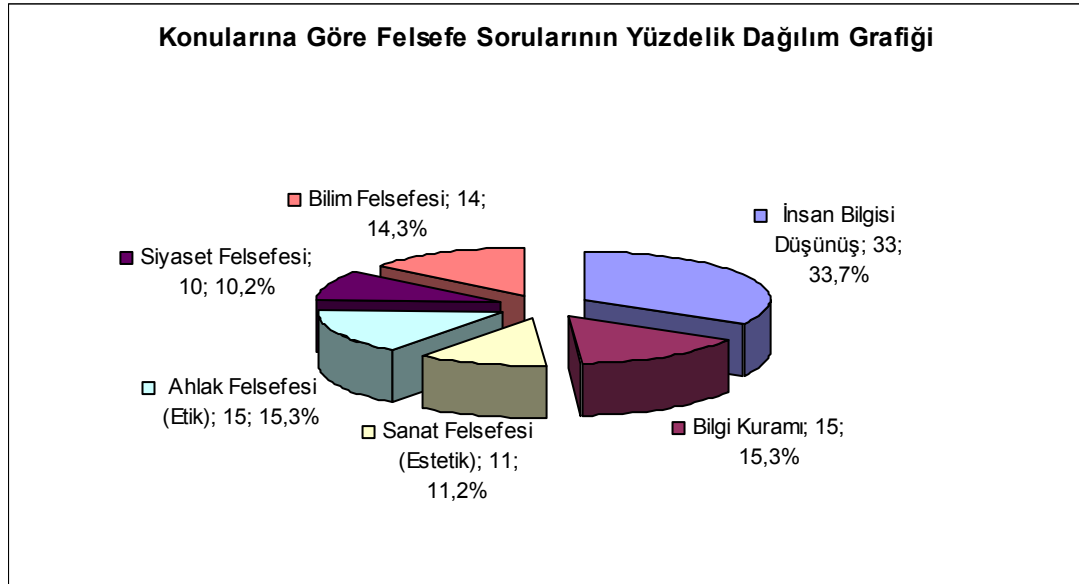
Tablo 1: Konulara ve Yıllara Göre Felsefe Sorularının Dağılımı

KONULAR	1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
İnsan Bilgisi Düşünüş	-	1	3	3	2	4	2	4	2	2	3	3	3	1	33
Bilgi Kuramı	1	-	-	-	-	1	4	-	-	-	2	2	2	3	15
Sanat Felsefesi (Estetik)	-	-	-	-	-	1	1	1	2	2	1	2	1	-	11
Ahlak Felsefesi (Etik)	-	1	-	-	-	1	2	1	3	2	1	1	2	1	15
Siyaset Felsefesi	-	-	-	-	-	1	1	2	1	1	2	1	-	1	10
Bilim Felsefesi	-	-	-	-	-	2	-	2	2	3	1	1	2	1	14
TOPLAM	1	2	3	3	2	10	10	10	10	10	10	10	10	7	98

1994 ve 2006 yılları dahil olmak üzere adaylara yaklaşık olarak toplam 98 felsefe sorusu yöneltilmiştir. Bu soruların ana başlıklar itibariyle konulara göre yüzdeliği şöyledir:

Tablo 2: Konularına Göre Felsefe Sorularının Yüzdelik Dağılımı

	Soru Sayısı	%
İnsan Bilgisi Düşünüş	33	33,7
Bilgi Kuramı	15	15,3
Sanat Felsefesi	11	11,2
Etik (Ahlak) Felsefesi	15	15,3
Siyaset Felsefesi	10	10,2
Bilim Felsefesi	14	14,3
TOPLAM	98	100

Görüldüğü gibi; insan bilgisi, düşünüş soruları toplam soru sayısının dörtte birini oluşturmaktadır. Her yılın soruları da kendi içinde incelendiği takdirde durum değişmemektedir. 2001 ve 2002 yılları dışında en büyük paya

sahip olan konu olma özelliğini kaybetmiyor. Aynı zamanda 1996, 1997, 1998 yıllarında da felsefeden çıkan sorular hep bu konudandır.

Başka bir göze çarpan hususta 1999 yılından itibaren artan felsefe soru sayısına rağmen siyaset felsefesinin ve sanat felsefesinin oranlarının düşme göstermesidir.

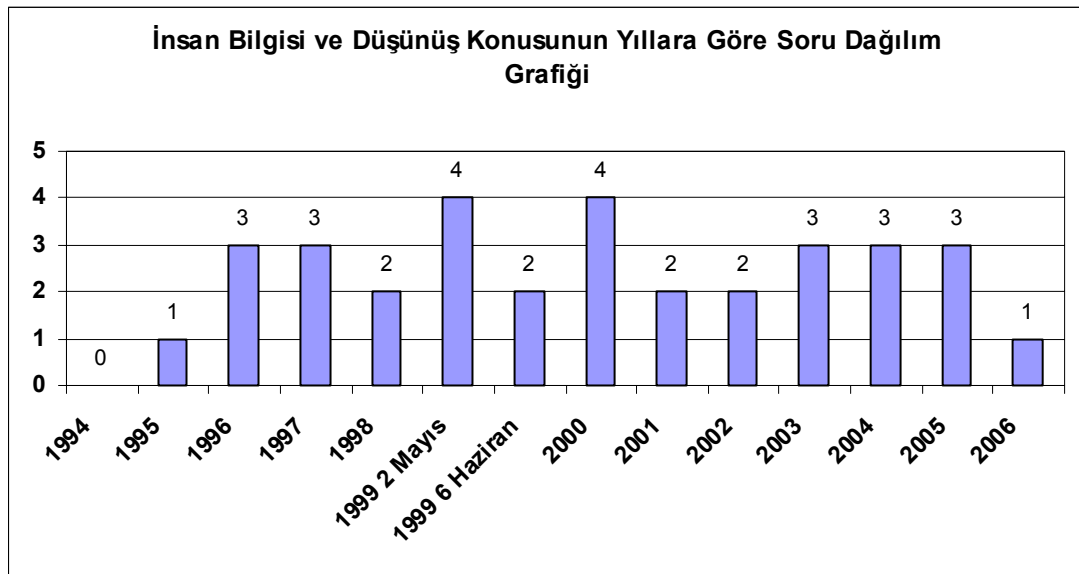
Sözel ifadeleri güçlendirmek, yorum gücünü arttırmak, mantıklı ve sistematik düşünceleri sağlamak bakımından felsefe sorularının çözümü önemlidir. Diğer taraftan insan bilgisinden soru oranı fazla olmasına rağmen bu konulardan tek basamaklı sistemde hiç soru çıkmaması da dikkatleri çekmektedir.

Ancak 1999 yılından sonra felsefe sorusunun ÖSS'deki payı yükselmiş, 10 soru sorulmaya başlanmıştır. Bu 10 sorununda diğer ÖSS soruları arasındaki payı % 6 olabilmektedir.

Bu tablodan çıkarılacak genel sonuç ise; insan bilgisi konusuna ağırlık verilmiş olmasıdır; diğer konular ise homojen bir şekilde yayılmıştır. Bu dağılıma göre yorum ağırlıklı paragraf soruları % 25'lik bir pay oluştururken hem felsefi temel kavramları bilmeyi gerektiren, hem de yorum gerektiren soru oranı % 75'tir diyebiliriz.

Tablo 3: İnsan Bilgisi ve Düşünüş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
-	1	3	3	2	4	2	4	2	2	3	3	3	1	33

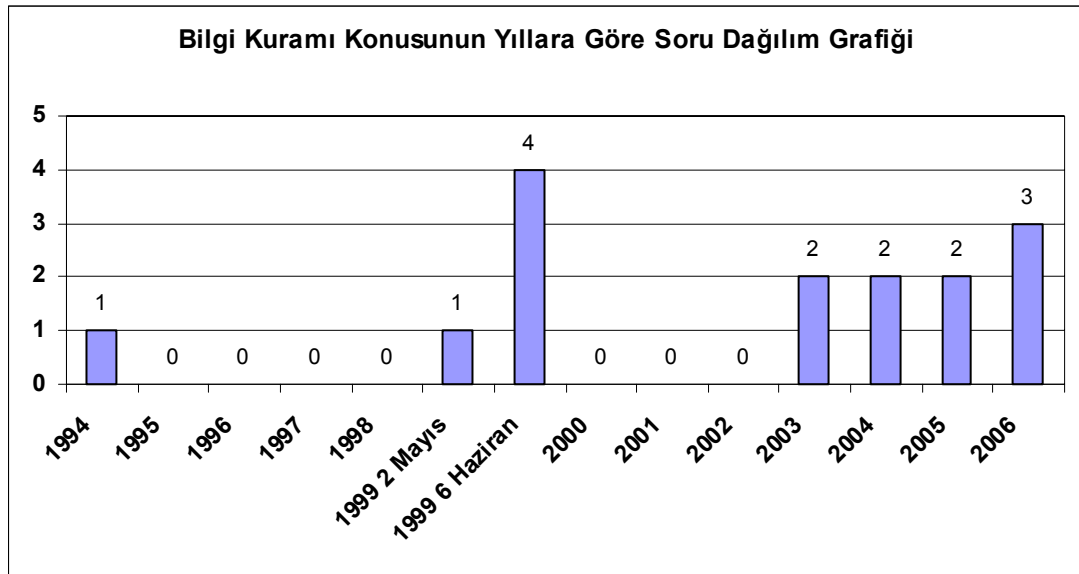

İki aşamalı sınav sistemi uygulanırken; 94 yılı hariç bütün sorular bu konudan gelmiştir. 99 yılından itibaren ise 10 soruluk felsefe soru sayısının içindeki payı istikrarlı bir şekilde yüksek orandadır. 99 ve 2000 yıllarında bir konuyla ilgili 4 soru çıkarken 2006 yılında 7 soru içinden sadece 1 soru çıkmıştır.

Bu konu genel felsefe sorularının içinde 33 soruyla % 32'lik bir paya sahiptir. Felsefe dersinin amacı eğer düşünme yeteneği kazandırıp, yorum gücü geliştirmekse, bu konunun oranı düşüş göstermemelidir, öğrenmeye teşvik edilmesi gerekmektedir.

Tablo 4: Bilgi Kuramı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
1	-	-	-	-	1	4	-	-	-	2	2	2	3	15

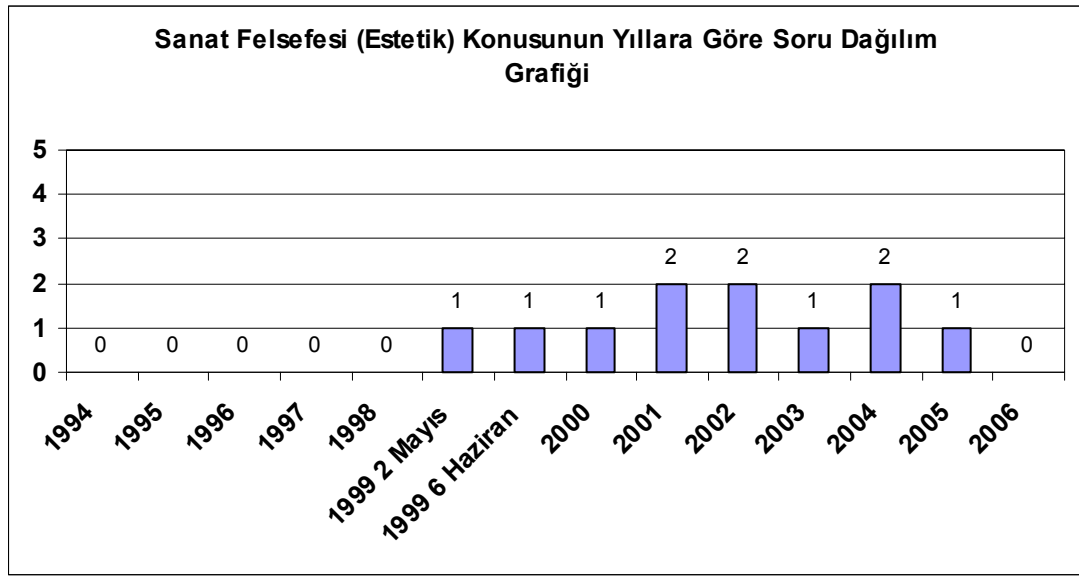

1994'den bu yana yapılan 14 ÖSS sınavında çıkmış 98 felsefe sorusundan 15'i Bilgi Kuramı'ndan çıkmıştır. Bilgi Kuramı'ndan 94 yılında çıkan tek soru olan felsefe sorusundan sonra 4 yıl bu konuda soru çıkmamıştır.

99 yılının Haziranında yapılan ÖSS sınavında 4 soruya Bilgi Kuramı'ndan yer verilmiştir. Konunun yıllara göre dağılımında istikrarlı bir durum gözlenemese de 2003 yılından sonra Bilgi Kuramı konusunun istikrarlı bir şekilde yer verilmeye başlandığı tablodan da gözlenebilmektedir.

Tablo 5: Sanat Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

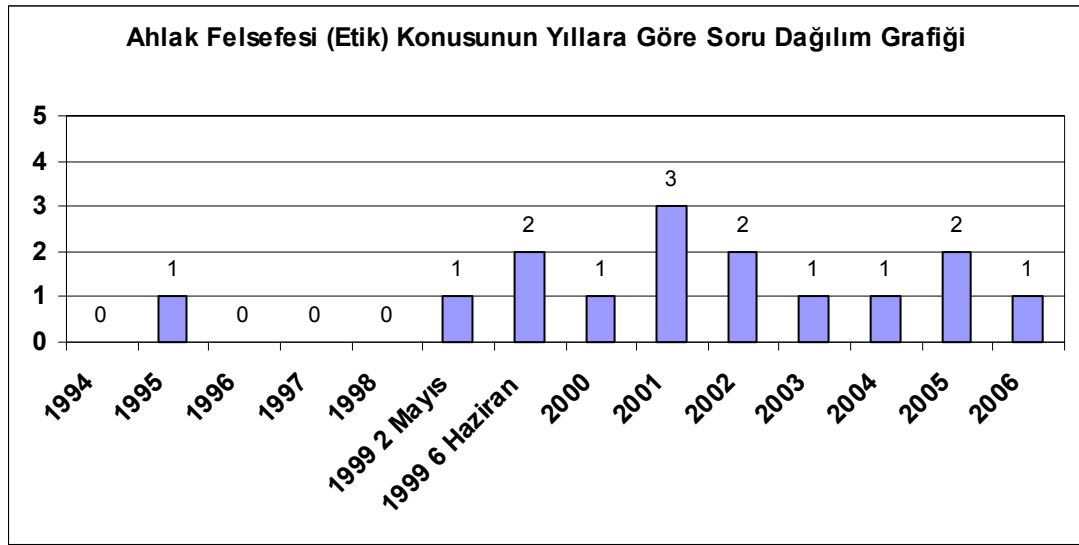
1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
-	-	-	-	-	1	1	1	2	2	1	2	1	-	11

Sanat felsefesinden tek basamaklı sisteme kadar hiç soru çıkmadığı tablodan da gözlemlenebilmektedir. Sanat felsefesinden çıkan sorulara bakıldığında zaman; yorum gücünü ölçmeye dayalı olduğunu görebiliyoruz. Uzun paragraftan oluşan bu sorular adayın kavramları bilmesine çokta gerek olmadan yorumunu kullanabileceği sorulardır. Fakat burada adayın paragrafı iyice anlayıp üzerine düşünmesi gerekmektedir.

Tablo 6: Etik Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
-	1	-	-	-	1	2	1	3	2	1	1	2	1	15

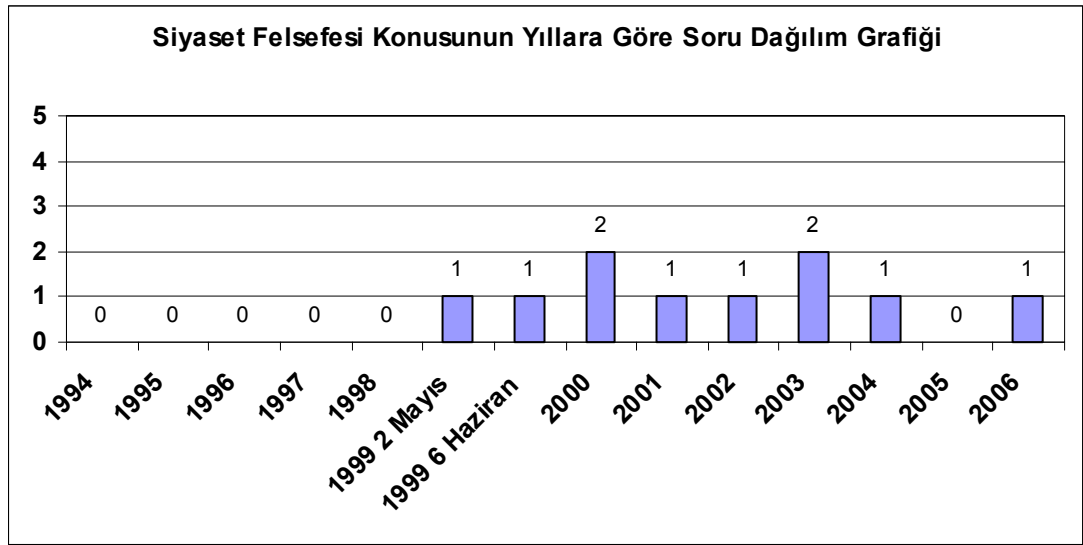

99 yılına kadar hiç yer verilmemiş olan Etik felsefesi istikrarlı bir şekilde soru sorulmaya tek basamaklı sistemde başlanmıştır. 98 soruluk toplam ÖSS felsefe sorusu içerisinde 15 soruyla % 15'lik paya sahip olan Etik felsefesine en çok 2001 yılında yer verilmiştir.

Etik felsefesi sorularıyla adaydan kavram bilgisinin yanında yorum yeteneği de beklenmekte, yorum gücü test edilmektedir.

Tablo 7: Siyaset Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
-	-	-	-	-	1	1	2	1	1	2	1	-	1	10

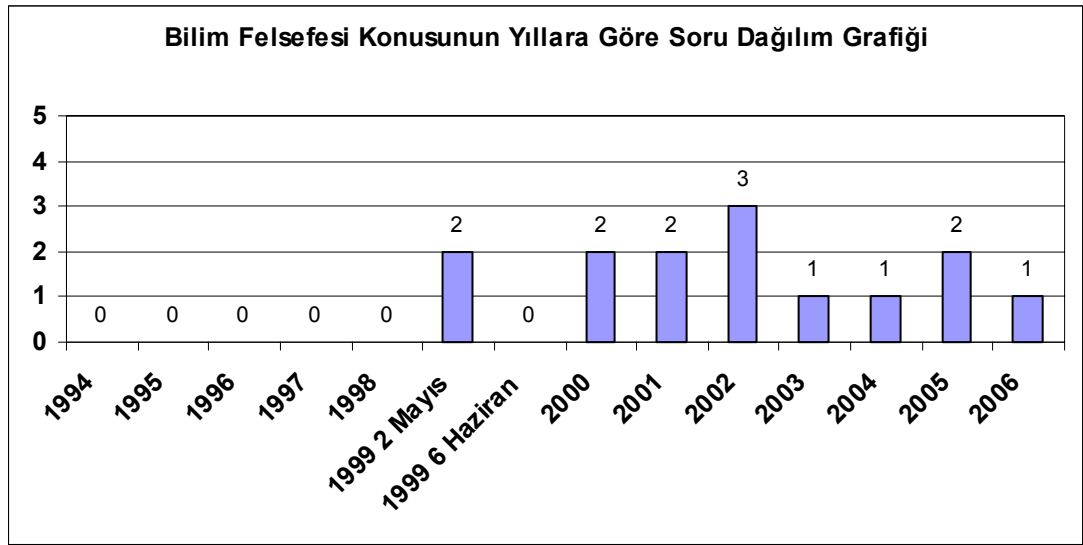

Siyaset felsefesi soruları 98 soru içerisinde 10 soru ile felsefe konuları arasında en az paya sahip olan konudur. Tek basamaklı isteme kadar hiç sorulmamış olduğu ve tek basamaklı sistemde de 2005 yılında bu konuya sorular arasında hiç yer verilmediği gözlemlenmektedir.

Siyaset felsefesi sorularında verilmiş olan paragrafın temelinde yatan düşünceler istenmiş, adayın yorum gücünü kullanması ve bilgisini de bu yoruma katması beklenmektedir.

Tablo 8: Bilim Felsefesi Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1994	1995	1996	1997	1998	1999 2 Mayıs	1999 6 Haziran	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
-	-	-	-	-	2	-	2	2	3	1	1	2	1	14

% 15'lik paya sahip olan Bilim felsefesi de tek basamaklı sisteme kadar adaylara hiç sorulmamış ve 99 haziranında da felsefe soruları içinde yer verilmemiştir.

Bu soru tiplerinde genel olarak adaya paragrafta bilgi verilmiş, bu bilgiyi yorumlaması istemiştir. Paragraflarda genel olarak Bilim adamları hakkında bilgiler verilmiş v bu bilgi çerçevesinde yorumları beklenmiştir.

4.2. Psikoloji Soruları İle İlgili Tablolar ve Yorumları

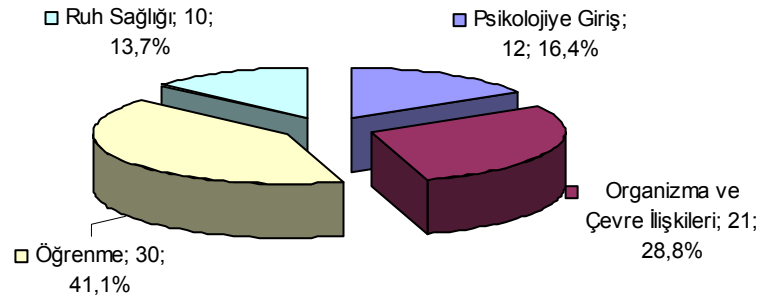
Tablo 9: Konulara ve Yıllara Göre Psikoloji Sorularının Dağılımı

	KONULAR	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2006	TOPLAM
PSİKOLOJİYE GİRİŞ	Psikolojinin Alanları									1				1							2
	Araştırma Teknik ve Yöntemleri		1					1	1	1	1		1			1			1		8
	Yaklaşımlar								1	1											2
ORGANİZMA ÇEVRE İLİŞKİLERİ	Organizma ve Çevre					1	1	1		2			2		1	1		1	2		12
	Duyum ve Algı		2		1			1		1	1	1							1	1	9
OGRENME	Öğrenme			3	1	2	1		3		1		1	2	1	1	2	1		3	22
	Düşünme							1								1				1	3
	Bireysel Farklar					1	1		1			1	1								5
RUH SAĞLIĞI	Savunma Mekanizmaları										1	1			1		1				4
	Davranış Bozuklukları														2	1	2	1			6
	TOPLAM		3	3	2	4	3	4	6	6	4	3	5	3	5	5	5	3	4	5	73

1981ve 2006 yılları dahil olmak üzere adaylara yaklaşık olarak toplam 73 psikoloji sorusu yöneltilmiştir. Bu soruların ana başlıklar itibariyle konulara göre yüzdeliği şöyledir:

Tablo 10: Konularına Göre Psikoloji Sorularının Yüzdelik Dağılımı

	Soru Sayısı	%
Psikolojiye Giriş	12	16,4
Organizma ve Çevre İlişkileri	21	28,8
Öğrenme	30	41,1
Ruh Sağlığı	10	13,7
TOPLAM	73	100

Konularına Göre Psikoloji Sorularının Yüzdelik Dağılım Grafiği

Görüldüğü gibi; öğrenme soruları toplam soru sayısının % 41,1'ini oluşturmaktadır. Her yılın soruları da kendi içinde incelendiği takdirde durum değişmemektedir. 1989 ve 1998 yılları dışında en büyük paya sahip olan

konu olma özelliğini kaybetmiyor. Aynı zamanda 1983, 1984, 1985, 1986 yıllarında da psikolojiden çıkan sorular hep bu konudandır.

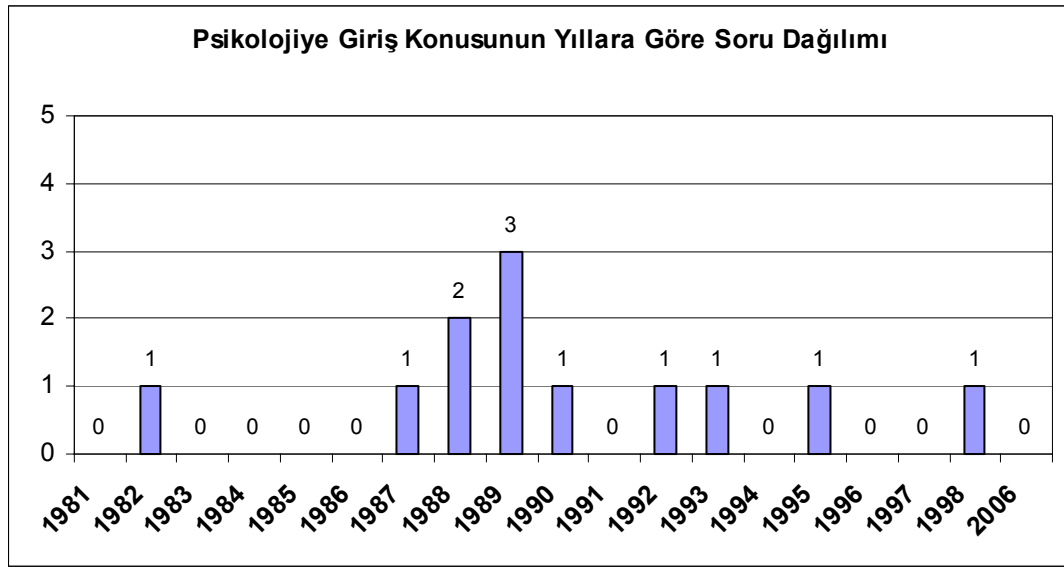
Başka bir göze çarpan hususta 1999 yılından itibaren artan sınav sisteminden dolayı sorulmayan psikoloji sorularının sorulduğu ilk yıl olan 2006 yılında da % 80'ini öğrenme konuları oluşturmaktadır.

Sözel ifadeleri güçlendirmek, yorum gücünü arttırmak, mantıklı ve sistematik düşünceleri sağlamak bakımından psikoloji sorularının çözümü önemlidir.

Bu tablodan çıkarılacak genel sonuç ise; öğrenme konusuna ağırlık verilmiş olmasıdır; diğer konular ise homojen bir şekilde yayılmıştır.

Tablo 11: Psikolojiye Giriş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

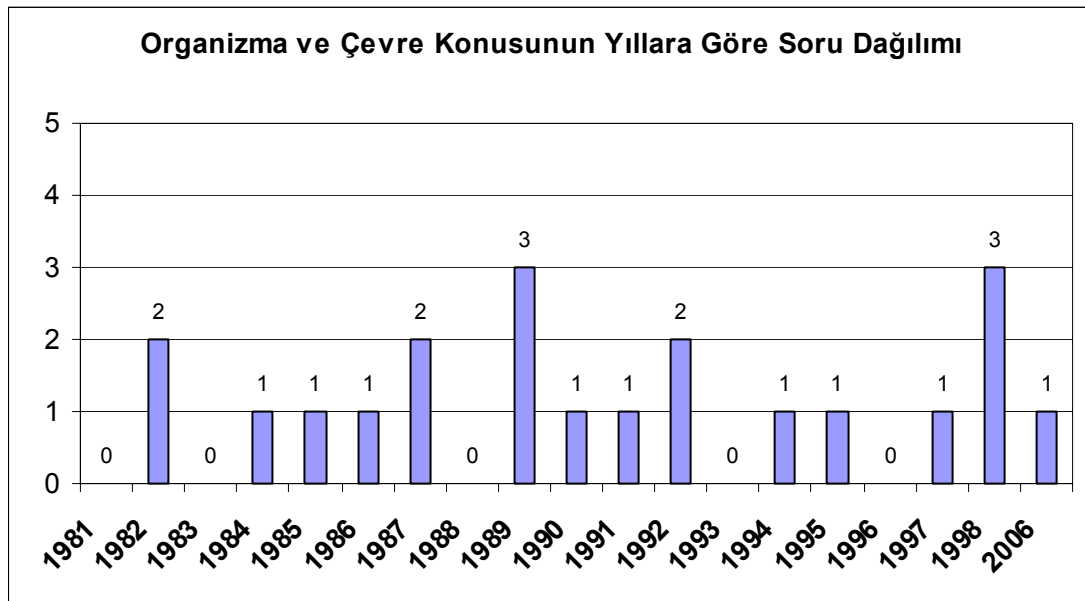
1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2006	TOPLAM
-	1	-	-	-	-	1	2	3	1	-	1	1	-	1	-	-	1	-	12

Psikolojiye giriş konusunda 89-93 yıllarında birer soru olmak üzere toplam 2 tane psikolojinin alanlarından soru sorulmuştur. Alanları hakkındaki sorular alanların tanımı veya örneği üzerinden soru haline gelmiştir. Bu konudaki en çok pay araştırma yöntemleri konusunda göz önüne çıkmıştır. 82-87-88-89-90-92-95-98 yıllarında birer tane olmak üzere toplam 8 tane araştırma yöntemlerinde ağırlıklı olarak değişken (bağımlı-bağımsız) başlığına değinilmiştir. Fakat sorulardaki vurgu bağımlı-bağımsız ayrımına değil; daha çok değişkenlerin etkilediği durumlara yönelmiştir. 88-89 yıllarında birer tane olmak üzere 2 tane yaklaşımlar sonucu çıkmıştır. Fakat buradaki bağlam yaklaşımlar ve psikolojinin tanımı arasında şekillenmiştir.

Tablo 12: Organizma ve Çevre Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

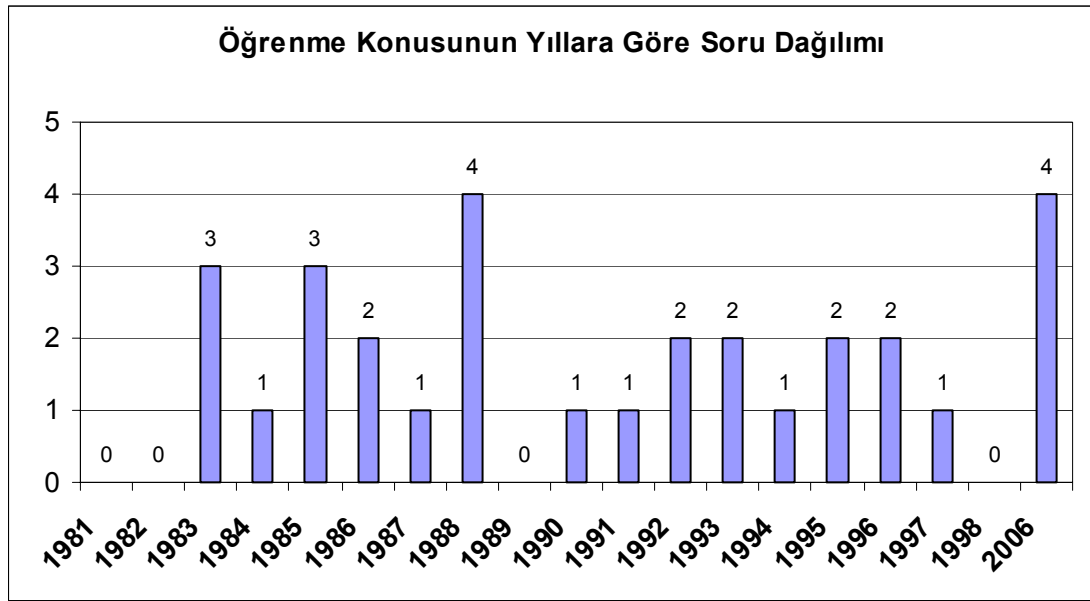
1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2006	TOPLAM
-	2	-	1	1	1	2	-	3	1	1	2	-	1	1	-	1	3	1	21

Organizma ve çevre konusu uyarıcı-tepki ilişkileri ve duyum-algı olmak üzere iki ana başlıkta soru haline getirilmiştir. 85-86-87-94-95-97 yıllarında birer tane; 89-92-98 yıllarında ise 2'şer soru şeklinde 12 tane uyarıcı-tepki sorusu oluşturulmuştur. Aynı şekilde 82 yılında 2 tane; 84-87-89-90-91-98-2006 yıllarında birer tane olmak üzere algı sorusu da 9 tane hazırlanmıştır. Yani, algı ve uyarıcı ilişkileri eşit şekilde paylaşılmıştır. Algı konusundaki soruların çoğunluğu "Algıyı Etkileyen Faktörler" alt başlığından oluşmuştur.

Tablo 13: Öğrenme Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

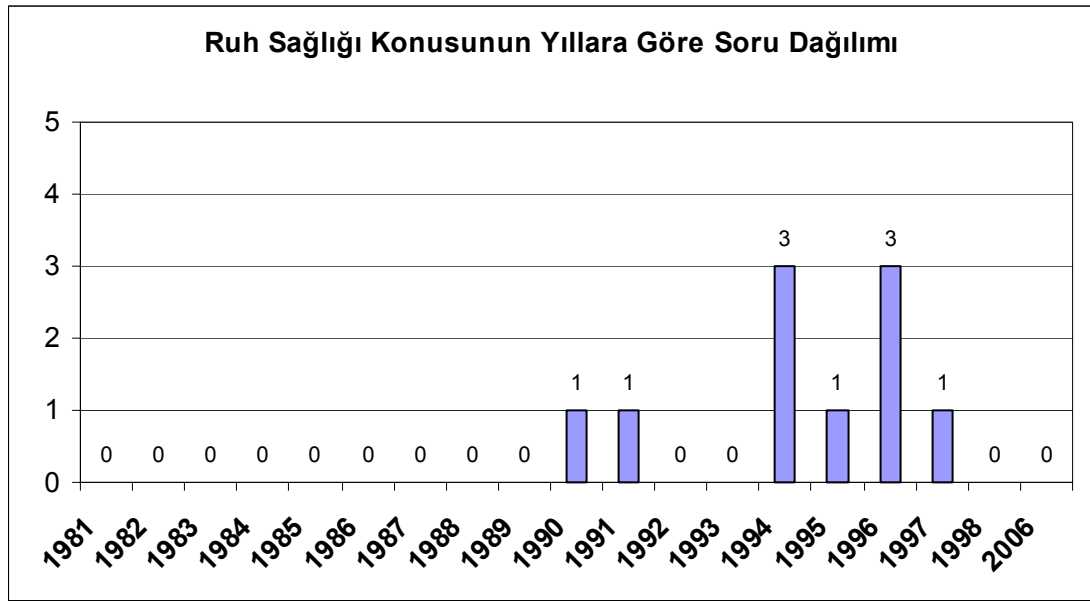
1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2006	TOPLAM
-	-	3	1	3	2	1	4	-	1	1	2	2	1	2	2	1	-	4	30

Öğrenme konusu, öğrenme-düşünme ve bireysel farklar şeklinde 3 ana başlıkta topluyoruz. Öğrenme alt başlığındaki soru tipleri öğrenme türleri, öğrenmeyi hızlandıran veya geciktiren koşulları çerçevesinde şekillenmiştir. Öğrenme konusunda 83-88 yıllarında 3; 84-86-90-92-94-95-97 yıllarında birer tane; 85-93-96 yıllarında ise 2'şer tane olmak üzere 22 tane soru çıkmıştır. Bunun yanında 5 tane bireysel farklardan soru oluşturulmuş. Buradaki vurgu da organizmalardaki çeşitliliği üzerine yapılmıştır. Düşünme konusunda 3 tane soru çıkmış ve insanların zihinsel tutumları çerçevesinde oluşturulmuştur.

Tablo 14: Ruh Sağlığı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2006	TOPLAM
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	3	1	3	1	-	-	10

Ruh sağlığı konusu, savunma mekanizmaları ve davranış bozuklukları şeklinde iki ana başlık etrafında toplanmıştır. Savunma mekanizması konusunda 4 tane soru çıkmış ve sorular insanların karşılaştığı sorunlara kendi bulduğu çözümler çerçevesinde şekillenmiştir. Davranış bozuklukları konusunda da 6 tane soru çıkmış ve bu sorular da normal ve anormal davranış ayırımından oluşmuştur.

4.3. Sosyoloji Soruları İle İlgili Tablolar ve Yorumları

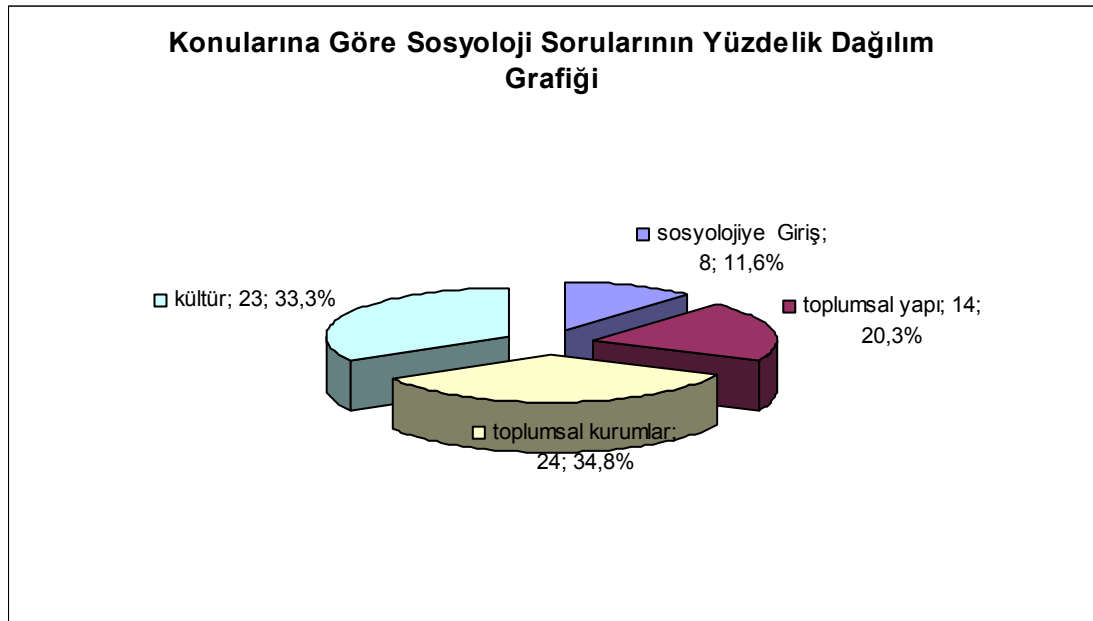
Tablo 15: Konulara ve Yıllara Göre Sosyoloji Sorularının Dağılımı

	KONULAR	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
SOSYOLOJİYE GİRİŞ VE YÖNTEM TEKNİKLERİ	Sosyolojinin Konusu		1																	1
	Yöntem Ve Teknikler											2								2
	Diğer Bilimlerle İlişkisi			1					1		2		1							5
TOPLUMSAL YAPI	Toplumsal Yapı Olay ve Olgular					1						2					1			4
	Toplumsal İlişkiler Kontrol ve Norm		1								1		1	2						5
	Roller ve Statüler			1					1				1		1				1	5
TOPLUMSAL KURUMLAR	Toplumsal Kurumlar						1								1					2
	Aile Kurumu	1	1														1			3
	Siyaset ve Ekonomi Kurumu	4	2	3	1	2		2		1		1			1	1			1	19
KÜLTÜR DEĞİŞME NÜFUS	Kültür		2							1	1		1	2		2	1	1	1	12
	Toplumsal Değişme ve Nüfus			1	1		3	2	2	1								1		11
	TOPLAM	5	7	6	2	3	4	4	4	3	4	5	4	4	3	3	3	2	3	69

1981 ve 1998 yılları dahil olmak üzere adaylara yaklaşık olarak toplam 69 sosyoloji sorusu yöneltilmiştir. Bu soruların ana başlıklar itibariyle konulara göre yüzdeliği şöyledir:

Tablo 16: Konularına Göre Sosyoloji Sorularının Yüzdelik Dağılımı

	Soru Sayısı	%
Sosyolojiye Giriş ve Yöntem Teknikleri	8	11,6
Toplumsal Yapı	14	20,3
Toplumsal Kurumlar	24	34,8
Kültür, Değişme ve Nüfus	23	33,3
TOPLAM	69	100

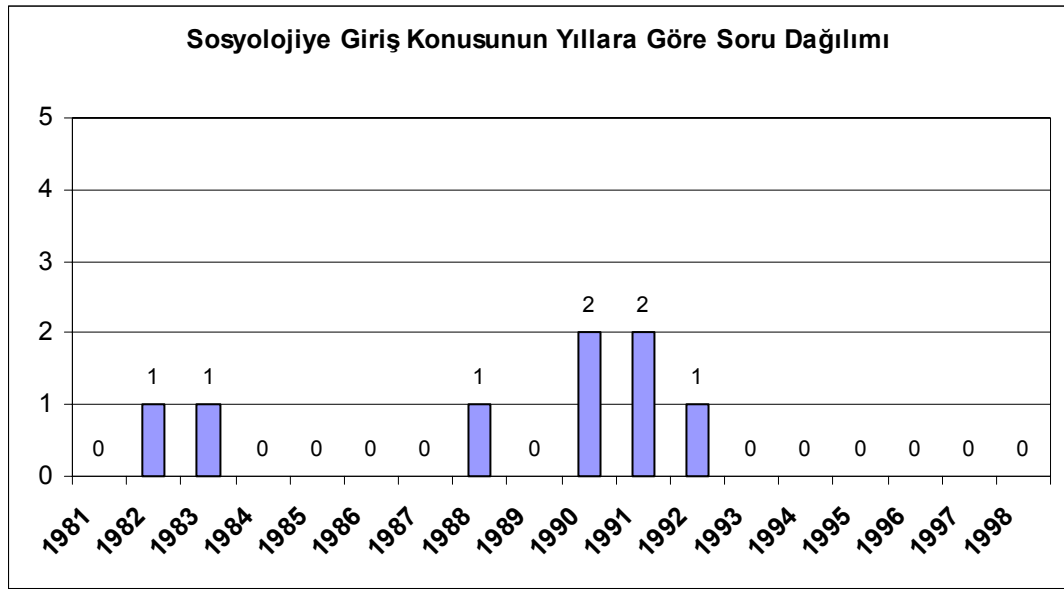
Görüldüğü gibi; toplumsal kurumlar ve kültür soruları toplam soru sayısının % 68'ini oluşturmaktadır. Her yılın soruları da kendi içinde incelendiği takdirde durum değişmemektedir.

Sosyoloji soruları, dikkatinizi de çektiği gibi; genel itibariyle yorum gücünü ölçmeye dayalıdır. Adayın; temel kavramları bilmesi ve bunları yorumlayabilmesi beklenmektedir.

Soru sayılarının ÖSS'deki toplam soru oranlarına göre baktığımızda ve değerlendirmeye aldığımızda bu oranın oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. En çok soru çıkan yıllar; 1982 (7 Soru), 1983 (6 Soru), 1981 ve 1991 (5 Soru) yılları iken, en az soru çıkan yıllar ise 1984 ve 1997 yılları olmuştur.

Tablo 17: Sosyolojiye Giriş Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
-	1	1	-	-	-	-	1	-	2	2	1	-	-	-	-	-	-	8

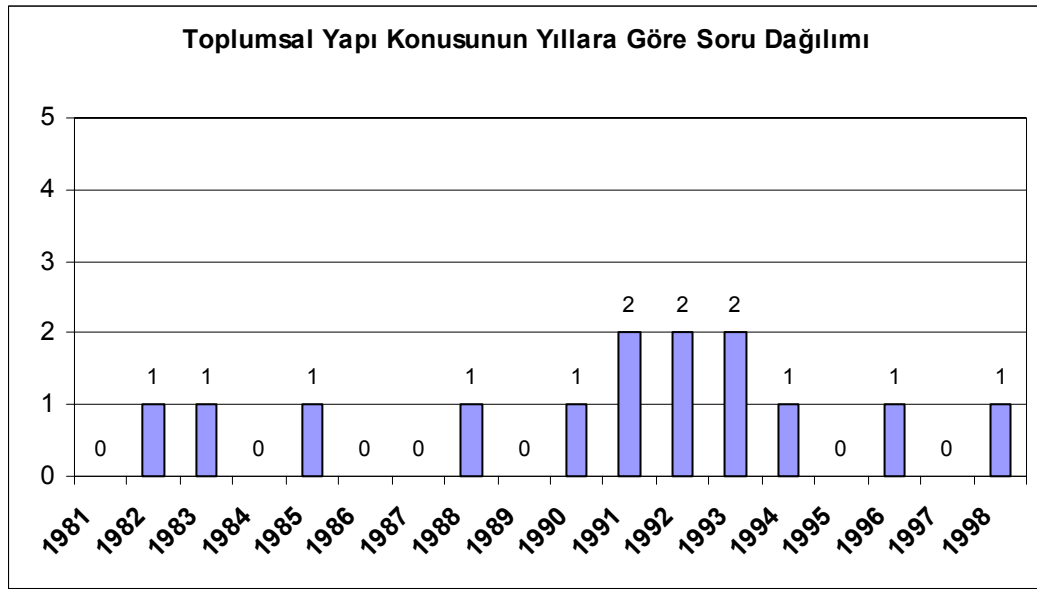
Sosyolojinin girişi ve yöntemlerinden 1981-1998 yılları arasında toplam 8 soru çıkmışken; bunun sadece sosyolojinin konusuna ait olan kısımdan 1 soru çıkmıştır. Bu da muhtemelen 82 yılındaki Sosyoloji sorusu bolluğundan kaynaklanmaktadır.

Yöntem ve tekniklerden 2 soru çıkmıştır ki bu iki soruda 91 yılında adaylara sorulmuştur.

Bu kısımda göze çarpan diğer bir nokta ise Sosyolojinin diğer bilimlerle ilişkisindendir. Bunlardan en dikkat çekici olanı ise 90 yılında gelen 4 sorunun 2'sinin bu konuya ait olmasıdır.

Tablo 18: Toplumsal Yapı Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
-	1	1	-	1	-	-	1	-	1	2	2	2	1	-	1	-	1	14

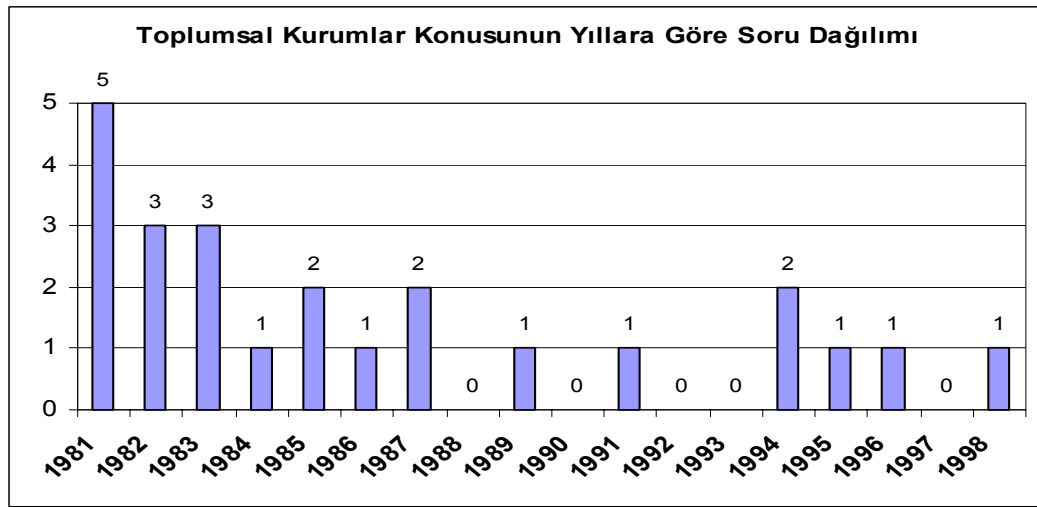

Toplumsal yapı konusundan 1981-1995 yılları arasında toplamda 14 soru gelmiştir. Şüphesiz bunların içinde en dikkat çekici olanı göçler, kentleşme ve hareketlilik konularından hiç gelmemiş olması ve Sosyolojinin bu konularla ilgili kavramların bu sorular içerisinde yer almamasıdır. Toplumsallaşma, Bütünleme, Çözülme ve Yabancılaşmadan da sadece 1'er soru çıkmış olması dikkatimizi çeken diğer bir yanı. 14 soruluk bir dilimin içerisinde 1'er soruluk bir pay oldukça küçüktür.

En fazla soru sayısı ise 4 soruyla Roller ve Statüler konusuna aittir. 88, 92, 94, 98 yıllarında birer tane çıkmış olan sorular, adayların yorum gücünü ölçmeye yöneliktir.

Tablo 19: Toplumsal Kurumlar Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
5	3	3	1	2	1	2	-	1	-	1	-	-	2	1	1	-	1	24

Toplumsal kurumlar konusundan 1981-1988 yılları arasında toplamda 24 soru adaylara yöneltilmiştir. Yalnız toplumsal kurumlarda, diğer konulardan farklı olan dikkat çekici bir yönü var. Bugüne kadar gelen toplam kurum sorularının özelliği; içlerinden vatandaşlık bilgisini de tartmasıdır. Ağırlık olarak vatandaşlık bilgisinde ÖSS sorularından çıkmışken, ÖSS soruları da bu özelliği, temel vatandaşlık kavramlarını barındırmaktadır.

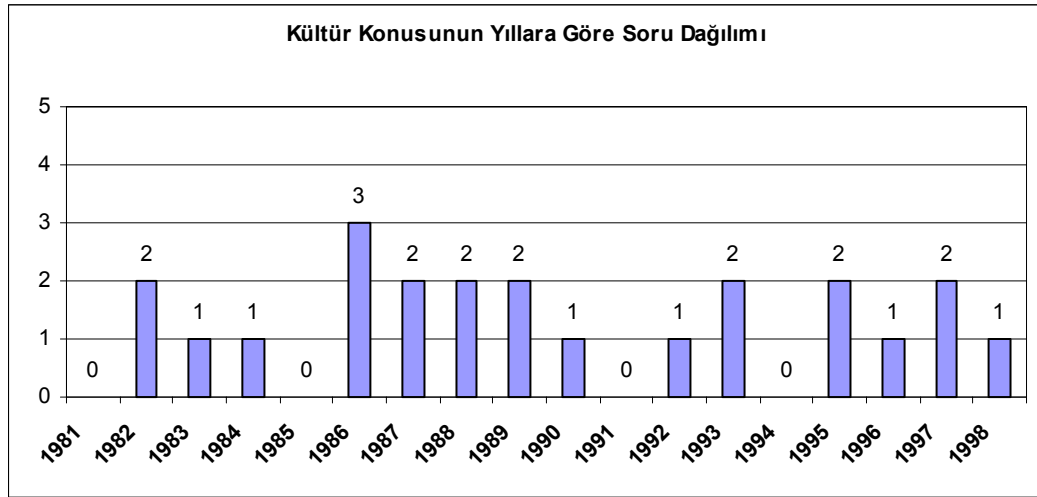
Toplumsal kurumların geneline ait yalnızca 2 soru çıkmışken Din ve Eğitim Kurumlarından hiç soru gelmemiştir.

Ekonomik kurumu araştırdığımız yıllar arasında 12 soruluk bir payla en çok soru sayısına sahip konulardan birincisidir. 83 yılında ise, adaylara sorulmuş olan 6 sorunun 37'si bu konuya aittir.

Diğer taraftan 81 yılında çıkan 5 sorusunda toplumsal kurumlara ait olması bu konunun diğer yönlerinden birisi. Bu beş soruluk payında 4'ü aile kurumuna aittir.

Tablo 20: Kültür Konusunun Yıllara Göre Soru Dağılımı

1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
-	2	1	1	-	3	2	2	2	1	-	1	2	-	2	1	2	1	23

Bu konulardan; araştırdığımız yıllar arasında toplam 23 soru adaylara yöneltilmiştir. Bunlardan 12 tanesi kültür konusuna aittir. Toplumsal değişimin ise 6 soruluk bir payı var.

1997 yılında ise çıkan 2 sorunun ikisinde bu konularda gelmiştir. 1986 yılında ise çıkan 4 sorunun 3'ü bu konulardan, 1988 yılında çıkan 4 sorunun 2'si yine bu konulara aittir.

Demografiyle alakalı sorulara baktığımız zaman ise genellikle doğum-ölüm oranları üzerinde durulduğu gözlemlenmektedir.

Genel Konu dağılımını oranlara ifade edecek olursak;

Sosyolojiye giriş konuları 8 soruyla %12'lik bir paya,

Toplumsal yapı konuları 14 soruyla %20'lik bir paya,

Toplum kurumlar konuları 24 soruyla %35'lik bir paya,

Kültür, Değişme ve Demografi konuları 23 soruyla %33'lik bir paya sahiptir.

4.4. 1994-2006 Yılları Arasında ÖSS'de Çıkan Felsefe Soruları

4.4.1.1994 ÖSS sorusu

1. İnsanoğlu önceleri, doğada olup bitenlerin kendinden daha güçlü olduğuna inandığı bazı varlıklardan kaynaklandığını düşünmüş, bu varlıkların yardımını sağlamak için büyüye başvurmuştur. Daha sonra doğada olup bitenlerin kaynağı olarak Thales suyu, Anaksimenes havayı, Herakleitos ateşi göstermiştir.

Buna göre, doğada olup bitenleri açıklamada Thales, Anaksimenes ve Herakleitos'un yaklaşımını öncekilerden ayıran temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gözlem ve deney sonuçlarından yararlanma
- B) Doğadaki varlık ve olaylara anlam verme
- C) Olup bitenleri birden çok nedene bağlama
- D) Doğada olup bitenleri doğal güçlerle açıklama
- E) Düşünmede sonuçtan çok sürece önem verme.

4.4.2.1995 ÖSS soruları

1. “Erdemli olmak nedir?” sorusuna Locke, “Tanrı , devlet ya da gelenek otoritelerinin birine, ikisine ya da hepsine uymaktadır.”; Sokrat, “Bilgili olmaktır.”; Protagoras ise, “Kendini yönetmektir.” şeklinde cevap vermektedir.

Bu parçada sözü edilen durum, felsefenin hangi niteliğine bir örnektir?

- A) Soruları cevaplarken mantık ilkelerine bağlı kalmasına
 - B) Her türlü bilgiyi irdelemesine
 - C) Soruları cevaplama, farklı bakış açılarının bulunmasına
 - D) İlkelerle akıl yoluyla ulaşmasına
 - E) Cevapladığı soruların değişik konularda olmasına
2. Felsefe, yaşam üzerine üretilen düşüncelerden oluşur.
Bu görüşe göre,”Dünyanın anlamı, yaşamın amacı nedir?” sorusuna yanıt arayan bir kişiye felsefe nasıl yardımcı olur?
- A) Ünlü filozofların yaşamlarıyla ilgili bilgiler sağlayarak
 - B) Toplumsal yaşamı istenilen biçimde düzenleyerek
 - C) Okuma ve çalışma becerisinin geliştirilmesi için ortam hazırlayarak
 - D) Yaşamla ilgili çeşitli görüşleri sunup bunları inceleme olanağı sağlayarak
 - E) Bilimsel araştırma tekniklerinin gelişmesine katkıda bulunarak

4.4.3. 1996 ÖSS Soruları

- 1500'lü yıllarda Avrupa'da Kilise, Batlamyus'un, dünyanın evrenin merkezinde bulunduğu ve hiç hareket etmeden durduğu görüşünü savunuyor, farklı görüş belirten düşünürleri ölümle cezalandırıyordu. Örneğin Giordano Bruno, Kopernik'in güneş merkezli ve dünyanın hareketine dayalı sistemini savunmuş; Kopernik' ten de ileri giderek evrenin sonsuz olduğunu, güneş sistemine benzeyen çok sayıda sistem bulunduğunu ileri sürmüştü ve bu görüşleri nedeniyle ölüm cezasına çarptırılmıştı.

Bu parçaya dayanarak, Bruno'yla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Çağında egemen olan dogmalara karşı çıkmıştır.
 - B) Düşüncelerini her ne pahasına olursa olsun savunmuştur.
 - C) Yeni ve özgün düşünceler ileri sürmüştür.
 - D) Kendinden önceki bazı görüşlerden yararlanmıştır.
 - E) Bilimsel bilginin yayılmasına öncülük etmiştir.
- Filozof, hem eserlerinde hem de yaşantısında önyargılardan uzak durmaya çalışan, içinde yaşadığı çevrenin inançlarını, tutkularını ve alışkanlıklarını sorgulayabilen kişidir.

Bu cümlede filozofun hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Mutlak bilgiye ulaşmaya çalışması
- B) Eleştirel olması
- C) Düşüncelerinin birbiriyle tutarlı olması
- D) Sezgilerinin güçlü olması
- E) Çevresini etkilemesi

3. Bilimde gelişme bilim adamları arasındaki işbirliğinin bir sonucu olarak gerçekleşir ve adeta bir bayrak yarışına benzer. Bir bilim adamı başka bir bilim adamının elde ettiği sonuçları eleştirip düzeltilebileceği gibi onlara dayanarak yeni bilgilere de ulaşır. Bu nedenle, örneğin tıp, fizik, psikoloji alanındaki bilgiler bundan elli yıl öncesine göre daha ileridedir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Mantık ilkelerine uygun olduğundan
- B) Kuramsal temele dayandığından
- C) Sistemli ve düzenli olduğundan
- D) Nesnel olarak doğrulandığından
- E) Birikimli olarak ilerlediğinden

4.4.4. 1997 ÖSS Soruları

1. Bilim adamı, dostlarını kaybetmek, düşmanlarını artırmak istemiyorsa, meslek arkadaşlarını azarlayıp kınayarak kendisine "olumsuz" sıfatını kazandırmaktan sakınmalıdır. Ancak eksik ve temelsiz konular, batıl inançlar karşısında sessiz kalmamak ve onları kabullenmiş görünmekten kaçınmak da mesleğine karşı görevidir. Bilgi yanlışlarını eleştirmek dost kazandırmaya da saygınlığı artırabilir.

Bu parçada, bilim adamlarına hangi konuda öneride bulunmaktadır?

- A) Hoşgörü ile davranırken bilimsel ilkelerden fedakârlık etmeme
- B) Birlikte çalıştığı kişileri yaratıcı ve başarılı olmaya özendirme
- C) Sorunlara akılcı çözümler önerme
- D) Mesleğinde yükselmek uğruna başkalarını üzücü yollara başvurmama
- E) Diğer bilim adamlarıyla işbirliği yapma

2. Felsefe, insanlar yaşamla ilgili temel gereksinimlerini bir dereceye kadar karşılayıp başka uğraşlar için olanak bulabildiklerinde başlamıştır.

Bu görüşe göre, felsefenin ortaya çıkmasında rol oynayan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgür düşünce
- B) Kültürel Etkileşim
- C) Üretim fazlası
- D) Nüfus artışı
- E) Keşif ve icatlar

3. Leonardo Da Vinci dini yasaklara ve yaptırımlara aldırmadan, değişik türden elliye yakın kadavra üzerinde çalışıp yanlış inançları yıkmaya çalıştı. Sonraki bulgular Leonardo'yu haklı çıkardı. Galilei, Dünyanın yuvarlak olduğunu ve döndüğünü söylediği için, engizisyon mahkemesi ondan bu sözlerini geri almasını istedi. Bu olay Dünyayı alıkoydu.

Bu örnekler, aşağıdaki düşüncelerden hangisini desteklemektedir?

- A) Her yeni bilgi kendinden sonraki bilgilere temel oluşturur.
- B) Bilimsel çalışmaları desteklemeyen toplumlar ilerleyemez.
- C) Gelişme, eski ve yeni değerlerin kaynaşmasıyla gerçekleşir.
- D) Evrensel gerçeklerin ortaya çıkması önlenemez.
- E) Bilimsel bilginin günlük yaşama uygulanması zaman alır.

4.4.5. 1998 ÖSS Soruları

1. İlkçağ düşünürlerinden biri olan Xenophanes mitolojiyi eleştirerek şöyle demiştir: "İnsanlar sanıyorlar ki tanrılar da kendileri gibi doğmuşlardır, kendileri gibi giyinirler ve kendileri ile aynı biçimdedirler. Nitekim Habeşler tanrılarını kendileri gibi kara ve yassı burunlu, Trakyalılar ise sarışın ve mavi gözlü olarak düşünürler. Bu düşünceyi biraz daha ileriye götürerek diyebiliriz ki atların, aslanların elleri olup da resim yapabilselerdi, atlar tanrılarını at gibi, aslanlar da aslan gibi çizerlerdi."

Xenophanes bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) İnsanların, tanrı düşüncesini kendi özellikleriyle sınırlamasını
- B) İnsanların tek bir tanrı ideali üzerinde birleşememesini
- C) Tanrıların insanüstü güçlerinin olduğunun düşünülmesini
- D) İnsanların ibadet biçimlerinin birbirinden farklı olmasını
- E) Hayvanların, tanrı tasarımının dışında tutulmasını

2. Birçok düşünür, Ortaçağ Avrupa'nın üzerine serilmiş bin yıllık karanlık olarak görmüştür. Ancak kimilerine göre de Ortaçağ bir gelişme dönemidir, çünkü bugünkü üniversite sistemi bu dönemde biçimlenmeye başlamıştır.

Hümanizmin güç kazandığı, birçok bilimsel atılımın yapıldığı, eşsiz sanat eserlerinin yaratıldığı Rönesans döneminde, cadı avı, kiliseye karşı çıkanların yakılması, kanlı din savaşları ve Amerika'nın vahşi bir biçimde ele geçirilmesi gibi olaylar da yaşanmıştır.

Bu iki durum, aşağıdaki görüşlerden hangisini destekleyen birer örnektir?

- A) Tarihin bir dönemindeki gelişmeler, ardından gelen dönemleri de etkiler.

- B) İnsanlık tarihi boyunca, olumlu ve olumsuz gelişmeler bir arada var olmuştur.
- C) İnsanlık geliştikçe insanoğlunun karşılaştığı sorunlar da çeşitlenmiştir.
- D) Genel kabul gören düşüncelere aykırı olan görüşler her zaman eleştirilmiştir.
- E) Tarih dönemleri, o zaman hakim olan düşünceler ışığında değerlendirilmelidir.

4.4.6. 1999 İptal Edilen ÖSS Felsefe Soruları

1. Bilimsel kuramların ortaya çıkışlarını bir mucize olarak göstermek hiçbir şekilde savunulamaz. Bilimin geçmişine bakıldığında, önceleri bir atlama, sıçrama olarak görülen bilimsel çalışmaların, aslında kendinden önceki pek çok kaynaktan beslendiği görülmektedir. Başka bir deyişle, bilimin sellerini veya nehirlerini oluşturan küçük dereler, çaylar fark edilmektedir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulan-maktadır?

- A) Bilimsel yöntemle üretilmesi
- B) Sistemli ve düzenli olması
- C) Olaylar arasındaki ilişkileri açıklaması
- D) Mantık ilkelerine uygun olması
- E) Birikimli olarak ilerlemesi

2. Hegel'e göre felsefe, nesnelerin, düşünceyle görülmesi, düşünceyle ele alınmasıdır. Düşünme, kedi kendisiyle beslenir; dışarıdan sağlanacak bir gerece gerek yoktur. Hegel, gerçeğe, deneye hiç başvurmadan düşünceyle ulaşmaya çalışır.

Hegel'in bu yaklaşımında temel aldığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı duyular değil akıldır.
 - B) Doğuştan gelen hiçbir kavram yoktur, tüm kavramlar yaşantılar yoluyla kazanılır.
 - C) Bilgi ancak mistik bir sezgi ile elde edilir.
 - D) Düşünme yetisi bireyin algıladıklarıyla sınırlıdır.
 - E) Düşünce yalnızca bir eylem aracıdır ve ancak bir araç olarak değer taşır.
3. Ege'deki bir koyu, tasarladığı otele uygun olduğu için güzel bulan bir mimar ya da incelemek istediği canlıları barındırdığı için beğenen bir biyolog estetik bir tavır içince değildir. Aynı koyu, yalnızca kıyıya vuran dalgaların izlerinden, yamaçtaki ormanın suya yansımından etkilenerek beğenen bir kişinin bu tavrı estetikdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın belirleyici bir özelliğidir?

- A) Kişinin bir nesneyi kendi ölçütlerine dayanarak beğenmesi
- B) Kişinin hoşuna giden bir nesnenin çoğunluk tarafından da beğeniliyor olması.
- C) Kişinin, ilgi duyduğu nesneye çıkar gözetmeyen bir beğeni ile

yönelmesi

D) Kişinin beğenisinin nesnenin bütününe değil, belirli özelliklerine yönelik olması.

E) Kişinin bir nesne ile ilgili beğenisini başkalarıyla paylaşmak istemesi

4. Vicdan, insanın kendi davranışlarının ahlakça değerli olup olmadığına karar vermesine yardımcı olan bire hakemdir. Bu yeti sayesinde insan, yapıp ettiklerinin toplumda var olan değerlere uygunluğu açısından yargıya varır.

Bu görüşe göre, vicdan aşağıdakilerden hangisi konusunda yargıya varılmasına yardımcı olur?

- A) Doğal veya doğa üstü olay
- B) Güzel veya çirkin nesne
- C) Doğru veya yanlış bilgi
- D) İyi veya kötü eylem
- E) Basit veya karmaşık görüş

5. * Anarşizm, insan doğasının devlet ve toplumsal kurumlar tarafından bozulduğunu; insanların devlet düzeni olmadan da adil ve uyumlu bir biçimde yaşayabileceğini ileri sürer.

* Sofistler, insanın her yerde ve her zaman bağlanabileceği yasaların doğa tarafından konulmuş olduğunu; insan eliyle kurulmuş düzenlerin güçlüye ve egemen olana yaradığını, doğal durumda var olan güç dengesini bozduğunu savunmuşlardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi anarşizm ve sofizm ortak özelliğidir?

- A) İnsan doğası ile uyum içinde olan bir devlet biçimi önermeleri
- B) Toplumsal kural ve düzenlerin insan özüne aykırı olduğu görüşünü benimsemeleri
- C) Devletin görevinin bireylere hizmet etmek olduğunu öne sürmeleri
- D) İnsanlar için her yerde ve her zaman geçerli olan toplumsal kuralları araştırmaları
- E) İnsan uygarlığının her türlü ürününü değersiz bularak reddetmeleri

6. Felsefe ilk kez Batı Anadolu'nun zengin liman kentlerinde ortaya çıkmıştır. Doğudan gelen kervan yollarının sonunda bulunan bu kentler, deniz ticaretinin de merkezini oluşturmaktaydı. Ticari ilişkilerde sadece mallar değiş tokuş edilmez, bu malların üretiminde kullanılan bilgi, görüş ve teknikler de öğrenilirdi. İşte bu alışveriş Batı Anadolu'nun liman kentlerinde yaşayanların dünyayı tanıma, dolayısıyla eski düşüncelerinden kuşku duyma ve bunların yerine yeni bilgi ve birikimlerine uygun bir düşünce sistemi oluşturma yönünde büyük bir atılım yapmasını sağlamıştır.

Bu parçada, felsefenin doğuşu aşağıdakilerden hangisi-ne bağlanmıştır?

- A) Çeşitli uygarlıkların bilgi birikiminden yararlanıldığı bir refah ortamının oluşmasına
- B) Ticaret yoluyla zenginleşen toplumlarda sanatçı ve düşünörlere yönetimde önemli görevler verilmesine
- C) Toplumda kültürel etkileşim yoğunlaştıkça eğitime verilen önemin de artmasına
- D) Üretim tekniklerinin gelişmesi sonucu ulaşım araçlarının çeşitlenmesine
- E) Ticaretin geliştirdiği girişimci kişiliğin yaşam tarzına da yansımalarına

7. Bir felsefe tarihçisine göre,

- Epikuros'un acı yokluğunu en yüksek haz olarak belirlemesi, onun uzun yıllar damla hastalığının getirdiği acılarla boğuşmak zorunda kalmasıyla;
- Platon'un demokrasi karşıtı eğilimleri, hocası Sokrates'in Atina demokrasisi tarafından ölüme mahkum edilmesi karşısında duyduğu kızgınlıkla açıklanabilir

Felsefe tarihçisinin bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

- A) Düşünür, çevresindeki olayların etkisinden arındıkça yetkinleşir.
- B) Aynı çağda yaşayan düşünürlerin görüşleri arasında paralellik vardır.
- C) Düşünürler, ele alacakları konuları, yakın çevrelerinin yönlendirmesiyle seçerler.
- D) Bir düşünürün öğretisini açıklamak için, yaşadığı çağda egemen olan görüşleri bilmek gerekir.
- E) Bir düşünürün kişisel birikimleri ve yaşantıları onun düşünce sistemini etkiler.

8. Pythagorasçı okula göre, felsefenin amacı insan ruhunu kurtarmaktır. Mutluluğun insan ruhunda aranması gerektiğini ileri süren Pythagorasçılar ruhun kurtuluşunun ancak bilgi yoluyla saflaşarak ulaşılabilecek erdemli bir yaşayışla mümkün olduğunu savunmuşlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Pythagorasçı okulun bir özelliğidir?

- A) Felsefe alanında, sorulardan çok cevaplara önem verme
- B) Felsefeyi salt bir düşünme eylemi olarak değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak görme
- C) Akla dayalı çıkarımların yanı sıra duyulara dayalı bilgiye de değer verme
- D) Bilginin doğruluğunu, sağladığı yarara değil, öğeleri arasındaki tutarlılığa bağlama
- E) Varlığın hem düşünceden hem de maddeden oluştuğunu ileri sürme

9. Günümüzün bilim adamları, genellikle bilimin en son ürünleriyle ilgilenirler; bugün yararını yitirmiş birçok bilimsel buluşu önemsemezler. Oysa bilim tarihçisi, sadece en yeni ürünlerle değil bunlardan önceki bütün gelişmelerle de ilgilenir. Bilimin son ürünleri bir ağacın taze meyveleri gibidir. Meyveler acil ihtiyacımızı karşılar; ama ağaç olmaksızın meyveler de varlık bulamaz. Bilim tarihçisi, bilgi ağacını kökleriyle ve dallarıyla bütün olarak bilmek ister. Bugünün meyvelerini takdir eder; ama geçmişin ve geleceğin meyvelerini de ihmal etmez.

Bu parçaya göre, bilim tarihinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel çalışma alanlarını, içinde bulunduğu koşullar çerçevesinde değerlendirmek
- B) Bilimsel buluşların çeşitli alanlardaki etkilerini karşılaştırmak
- C) Bilimsel anlayışın doğuşunu ve gelişme sürecini incelemek
- D) Bilimsel çalışmaların içinde bulunduğu koşulları iyileştirerek bilimsel gelişmeleri hızlandırmak
- E) Bilimsel anlayışın dışında kalan konuları belirleyerek ayıklamak

10. Başlangıçta, bilimsel bilgilerin her biri onu üreten tarafından bir bilimsel sav olarak ortaya atılmıştır. Bilimsel savlar henüz bilimsel bilgi adayı aşamasında olan önermelerdir. Bu önermeler, doğruluğu araştırmalarla gösterildiği ölçüde bilimsel gerçek niteliği kazanır. Bilimsel savlar itirazlara hedef olmakta devam ediyor, ancak gene de bilim adamlarınca ciddiye alınıyorsa, onların doğruluğunu araştırma süreci devam eder ve bazen bu süreç yüzyıllarca sürebilir.

Bir bilimsel savın, bu parçada sözü edilen süreçten geçerek bilimsel gerçek haline gelmesi için temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bugüne kadar varolan bilgilerle tutarlı olması
- B) Ele aldığı olgunun sınanma yöntemini de önermesi
- C) Gelecekte ortaya çıkabilecek olaylarla ilgili öngöründe bulunması
- D) Nesnel olarak sınanabilir nitelikte olması
- E) Birtakım varsayımlara dayalı olması

4.4.7. 1999 ÖSS Felsefe Soruları

1. Birçok filozof kendinden önce gelenlerin görüşlerinden farklı, kimi zaman onlara zıt bir görüşle ortaya çıkmış; kendinden sonra gelen filozoflar tarafından reddedilme kaderiyle de karşılaşmıştır. Bir bakıma, filozofun, felsefede kendisine kadar olan gelişmeleri ve savları gözden geçirerek yeni bir felsefe sistemine ulaşma çabası içinde olduğu söylenebilir.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefi görüşler, evreni ve varlığı bir yönüyle değil bütünüyle

açıklamaya çalışır.

- B) Her felsefe sistemi onu oluşturan düşünürün kişiliğini yansıtır.
- C) Her felsefe akımı kendi içinde düzenli ve tutarlı bir bilgi bütünüdür.
- D) Felsefede üretilen bilgiler, doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmaz niteliktedir.
- E) Filozoflar, felsefedeki bilgi birikimini sorgulayarak kendi görüşlerini oluşturmaya çalışırlar.

2. Sofistler, düşünürlerin o zamana kadar üzerinde durmadıkları kültür, ahlak ve siyasetle ilgili sorumluları ele alıp tartışmış, bu konuları felsefeye kazandırmışlardır. Bu, felsefenin gelişmesi açısından büyük bir katkıdır.

Bu parçada felsefi düşünmenin gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin öneminden söz edilmektedir?

- A) Bir konuda, diğer filozofların da onaylayacağı görüşler oluşturma
- B) Bir felsefi soruna yeni bir cevap aramanın
- C) Felsefi sorunları birden fazla yöntemle incelemenin
- D) Felsefenin tartıştığı konular evrenini genişletmenin
- E) Bir felsefi konuyu tüm yönleriyle ele almanın

3. Thales'e göre evrendeki her şey tek bir ana maddeden türemiştir. Anaximenes ve Anaximandros, Thales'in bu görüşünü paylaşmakla birlikte, ana maddenin konusunda onunkinden çok farklı görüşler ortaya atmışlardır. Burada asıl önemli olan, Anaximenes ve Anaximandros'un Thales'in savını herhangi bir otoriteye ters düştüğü gerekçesiyle reddetmek yerine, mantık ve deneyimlere aykırı olduğunu göstererek çürütmeye çalışmalarıdır. Bu tavır o dönem için çok yenidir. Çünkü o

güne kadar evrenle ilgili her şey doğaüstü güçlere bağlanarak inanç konusu kabul edilmiş ve hiçbir zaman tartışılmamıştır.

Bu parçaya göre Anaximenes ve Anaximandros aşağıdakilerden hangisine öncülük etmiştir?

- A) Akılcı gerekçelere ve olgulara dayalı eleştiriye
- B) Deneysel yöntemle yapılan araştırmalara
- C) Bilgiye değer veren toplum düzeni arayışlarına
- D) Devlet otoritesine karşı çıkan görüşlere
- E) Meslektaşlar arasında dayanışmaya

4. Sokrates, konuşmalarında, kendisinin hiçbir şey bilmediği gerekçesiyle, karşısındaki kişiye sorular yöneltir. Bu sorular ve onlara aldığı cevaplarla, önce o kişinin ortaya koyduğu düşüncenin üstünkörülüğünü, temelsizliğini gösterir. Sorularına devam ederek, konuştuğu kişinin doğru düşünceye ulaşmasına yardımcı olur. Kendi deyişiyle “ruhta uyku halinde bulunan düşünceleri doğurtmaya” uğraşır.

Sokrates’in bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

- A) Bilgiye, o konuda uzman kişilerin görüşleri alınarak ulaşılır.
- B) Bilgi, karşıt görüşlerin uzlaştırılmasıyla oluşur.
- C) Saklı olan doğrular, insanın sorgulama yoluyla düşündürülmesi sonucu ortaya çıkarılabilir.
- D) Apaçık olmayan gerçeklere, erdemli kişiler gibi, erdemsiz kişiler de ulaşabilir.
- E) Doğrular, duyularımızın ve aklımızın kavrayabilme gücüyle sınırlıdır.

5. Bir düşünür, duyuları küçümseyen salt akılcı görüşe karşı, duyuların ağzından şöyle söylemektedir: “Zavallı akıl, beni çürütmek için dayandığın kanıtları yine benden alıyorsun.”

Düşünürün bu sözle anlatmak istediği aşağıdakilerden anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, duyularından gelen bilgiyi edilgin biçimde almaz; onları şüphenin ve aklın süzgecinden geçirerek yorumlar.
 - B) Duyulardan gelen bilginin doğru olup olmadığı, yine duyulardan gelen başka bilgilerin kullanılmasıyla anlaşılır.
 - C) Duyular, duyu organlarına yani bedenimize bağlı olduğu için sınırlıdır; akıl ise maddesel olmadığı için sınırsızdır.
 - D) Duyular bize olayların gerçek nedenlerini söyleyemez; olayların özü ancak akılla kavranabilir.
 - E) Doğadaki her şey, duyularla algılanması olanaksız olan ve hiçbir zaman değişmeyen bir ilk maddeden oluşmuştur.
6. Bir bilimsel bilgi ürettiğini iddia eden kişi, iddiasını bilimle uğraşan başka kişilerin de gerçekleştirebileceği gözlem ve deneylere veya onaylayacağı mantıksal çıkarımlara dayanarak belgelemekle yükümlüdür. Bilim çevrelerinin yeterince belgelenmiş saymadığı hiçbir iddia, bilimsel bilgi olarak kabul edilmez.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Bilimsel bilgi olgulara dayalı, tekrarlanabilir ve ölçütlerle denetlenebilir niteliktedir.
- B) Bilim, insanın çevresinde olanları anlama ve açıklama ihtiyacından doğmuştur.

- C) Bilim genelleycidir; tek tek olgularla değil, aynı türden olguların ortak yönleriyle ilgilenir.
- D) Bilimsel bilgi, olaylar arasındaki ilişkileri açıklayarak bu olayların kontrol edilebilmesini sağlar.
- E) Bilimsel bilgiler doğru olarak kabul edilen bir takım temel varsayımlara dayanır.

7. Bir düşünüre göre, ahlaki değerler doğru ya da yanlış, bireylerin kanılarından bağımsız olarak belirler. Örneğin “Öldürmek kötüdür.” yargısı, tıpkı “Üçgenin iç açılarının toplamı 180° dir.” Yargısı gibi, doğruluğunu insanların duygu ve eğilimlerine göre değişmeyen bir yargıdır.

Bu düşünür, ahlak değerlerinde hangi özelliğin bulunduğunu öne sürmektedir?

- A) Erdemli yaşamının bir aracı olma
- B) Tanımlanamaz nitelikte olma
- C) Zamanla değişme
- D) Nesnel olma
- E) İnsanlar arasındaki ilişkileri yönlendirme

8. Stoacı görüşe göre, insan dünya sahnesinde yalnızca bir oyuncudur. Oynayacağı rolü seçemez, oyuna müdahale edemez. Her insanın bu sahne içinde ne yapacağını evrensel akıl belirler. Kişinin kontrol edebileceği tek şey vardır; kendi tavırları ve tutkuları. İnsan kendisine ne rol verilmişse onunla yetinmeli, sahip olamayacağı şeyler için açlık ve kıskançlık duymamalıdır.

Stoacıların bu görüşünün dayandığı temel varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlar, davranışlarını başkalarına örnek olacak biçimde düzenlemelidirler.
- B) Olayları önceden kestirebilirsek onları yönlendirebiliriz.
- C) İnsanın, kendine bırakılmış küçük bir alan dışında, karşı konulamaz bir yazgısı vardır.
- D) Erdem, özgür iradenin ahlakça iyi olana yönelmesidir.
- E) Duyuların bize sağladığı bilgiler ile aklın sağladığı bilgiler sürekli çatışır.

9. * Hobbes'a göre, insan bencildir ve onun bütün eylemleri bu bencil doğasının arzularını tatmin etmeye yöneliktir. Bu durum, çıkar çatışması yüzünden insanların birbiriyle sürekli savaş halinde olmasına yol açar. İnsanları bir arada tutabilmek için, devlet tek bir gücün egemenliğine dayanmalıdır.

* Locke insanların doğaları gereği iyi olduğunu, bunun sonucu olarak, ilişkilerinin iyi niyet, yardımlaşma ve işbirliğine dayandığını ileri sürer. İnsanlar arasındaki iyi ilişkilerin sürdürülebilmesi, tek bir gücün değil, çoğunluğun egemen olduğu bir devlet düzeniyle mümkündür.

Bu bilgilere göre, Hobbes ve Locke'ın devlet anlayışlarındaki fark, aşağıdakilerden hangisinin farklı oluşundan kaynaklanmaktadır?

- A) İnsanlığın geleceğiyle ilgili beklentilerinin
- B) İnsanın psikolojik yapısı ve özelliklerine ilişkin görüşlerinin
- C) Yaşadıkları çağa egemen olan siyasi görüşlerin
- D) Toplumsal düzenlemelerin gerekli olup olmadığı konusundaki inançlarının
- E) Çevrelerindeki insanlarla karşılıklı ilişkilerinin

10. Estetik, güzel üzerine düşünme çabasıdır. Refik Fersan'ın bir saz semaisi, Mikelanj'ın bir heykeli güzel olduğu, bizde hoş ve soylu duygular uyandırdığı gibi, bir atın yürüyüşü veya bir kentin sokakları da güzel olabilir ve bizde benzeri duygular uyandırabilir. Estetik, güzeli bütün alanlarda, sanat felsefesi ise yalnızca sanat yapıtları çerçevesi içinde sorgular. Başka bir deyişle, sanat felsefesi, estetiğin kavram ve problemlerini sınırlı bir alanda inceler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Güzellik sanat ile sınırlı değildir; başka alanlarda da söz konusudur.
- B) Estetik, doğadaki veya çevremizdeki bir olayın güzel olup olmadığını sorgulayabilir.
- C) Sanat felsefesinde ele alınan bazı kavramlar, estetiğin kapsamına da girer.
- D) Güzeli, hem estetiğin hem de sanat felsefesinin konusu olabilir.
- E) Sana yapıtı doğadaki güzelin, sanatçının yorumuyla yansıtılmasıdır.

4.4.8. 2000 ÖSS Felsefe Soruları

1. Felsefenin insana ve topluma yaptığı katkıları göremeyen kişiler onun boş ve gereksiz bir uğraş olduğunu ileri sürmektedirler. Oysa insan yaşamındaki rolü kolayca gözlenen telefon, bilgisayar veya televizyon gibi nesnelerin üretiminde felsefenin doğrudan katkısı olmasa da değer ve düşüncelerin üretimindeki katkısı yadsınamaz. Ancak değer ve düşüncelerin insan yaşamındaki yansımaları yalnızca dolaylı olarak gözlenebilir.

Bu parçaya dayanarak felsefe ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Günlük yaşam üzerindeki etkisini görmek güçtür.
- B) Ürettiğı düşünceler arasında tutarsızlıklar bulunabilir.
- C) Ortaya koyduğu idealler konusunda bireylerin uzlaşması zordur.
- D) Her toplumu farklı biçimlerde etkiler.
- E) Sorguladığı kavramlar zamanla değişir.

2. • Felsefe, insanı, onu çevreleyen evreni ve toplumu bilmek ve tanımak amacıyla olduğu için çeşitli bilim alanlarının bu konulardaki bulgularını kullanır.

- Bilim, doğru bilginin koşulları, kaynakları ve sınırları konusunda kendisine yol gösterebilecek ve onu eleştirebilecek olan felsefi görüşlerden yararlanır.

Bu iki bilgiye dayanarak felsefe ve bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Aynı sorulara farklı yanıtlar verirler.
- B) Bilgi edinmede aynı yöntemleri kullanırlar.
- C) Aralarındaki rekabetten güç alırlar.
- D) Toplumsal değişmeden aynı ölçüde etkilenirler.
- E) Birbirlerini karşılıklı olarak beslerler.

3. Küçük çocuklar bilimin konusuna giren sorular sorduğunda bir çok yetişkinin şaşırdığını gözlüyorum. “Ay neden yuvarlak?” diye soruyor çocuk. Bir çukurun derinliği en fazla ne kadar olabilir? Dünyanın doğum günü ne zaman? Bir çok yetişkin bu soruları tedirgin ya da alaycı bir tavırla yanıtlıyor veya yan çiziyor. “Ne sanıyordun? Ay kare mi olacaktı

yani?" Kısa süre sonra, çocuk bu soruların yetişkinleri sıkıdığına farkına varıyor. Böyle birkaç daha deneyim yaşadktan sonra da bilimden soğuyor.

Parçada, çocukların bilimden soğuması aşağıdakilerin hangisine bağlanmıştır?

- A) Çocukların bilimsel konulardan çabuk sıkılmalarına
- B) Yetişkinlerin çocuklara az zaman ayırmalarına
- C) Çocukların uygun soru sormayı bilmemelerine
- D) Çocukların merak duygularının gerektiği gibi karşılanmamasına
- E) Yetişkinlerin, çocukları bilimsel konulardan uzak tutmak istemelerine

4. * Bir toplumbilimci değerleri veya insanlar arası ilişkileri incelerken bireyleri belli bir biçimde davranmaya yöneltmez. Sadece, olanı olduğu gibi ele alır.

* Kepler yasaları, gezegenlerin nasıl hareket etmesi gerektiğini değil, nasıl hareket ettiği belirtir.

Bu iki durum , bilimsel bilginin hangi özelliğine örnektir?

- A) Evrensel olması
- B) Varolan durumu betimlemesi
- C) Mantık ilkelerine dayanması
- D) Birikimli olarak ilerlemesi
- E) Olayların denetim altına alınmasına olanak sağlaması

5. Doğa bilimlerinin kullandığı yöntemlerden biri de tümevarımdır. Bu yöntemle, belirli gözlemlerden yola çıkarak, gözlenmemiş olanları da içine alan genellemelerde bulunulur. Bu akıl yürütme biçiminin güvenilirmez olduğunu iddia edenler, pazardan elma alan bir kişinin tavrını örnek verirler. Bu kişi tezgahdaki elmalardan birkaçını inceledikten sonra diğerlerinin de inceledikleri gibi olması gerektiğine karar vererek elmaların tümünü satın alır. Elmaların hepsini incelemediği için, eve geldiğinde bu kişinin beklediğine uymayan, biçimsiz, çürük bir elma ile karşılaşma olasılığı her zaman vardır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi tümevarım yönteminin sakıncalı bir yönü olarak ileri sürülmektedir?

- A) Duyulara dayalı bilgi edinme yolu olan gözlemden yararlanılması
 - B) Doğanın akışına müdahale edilmeyip, gözlenecek nesnelerin doğanın kendi akışı içinde ortaya çıkmasının beklenmesi
 - C) Bütünün sınırlı sayıdaki elemanı ile ilgili deneyimlere dayanarak bütün hakkında yargıya varılması
 - D) Genellemenin herhangi bir olguya dayanmadan, akıl ve mantık ilkeleriyle yapılması
 - E) Doğadaki her olayın bir nedeni olduğu varsayımının temele alınması
6. Bir araştırmayı tamamladığım zaman, sonuçlarımı ve dayanaklarımı önce meslektaşlarıma katıldığım bilimsel toplantılarda sunarım. Eğer bir yanlışlık ya da eksiklik bulunmazsa, çalışmamı makale haline getirip bir dergiye yollarım. Derginin editörler kurulu makalemi uygun görürse, iki ya da üç hakemden görüş ister. Her hakem ayrı ayrı, makalemin yayımlanması hakkındaki görüşünü derginin editörüne bildirir. Hakemler araştırmamda yanlış bulursa, editör bu yanlışları bana yazılı olarak iletir.

Ben bu yanlışları düzeltebilirsem süreç yeniden başlar. Ancak bunları düzeltemezsem, aylarca uğraşarak bulduğum sonuçları unutup çalışmaya yeniden başlarım.

Bilimsel çalışmanın bu parçada anlatılan evresi aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

- A) Bilimsel bilgi, bilimsel yönetime uygun biçimde yapılan deneyler sonucunda elde edilir.
- B) Farklı bilim dalları arasındaki dayanışma bilimsel gelişmeyi hızlandırır.
- C) Bilim adamının sahip olduğu dünya görüşü, ne tür bilimsel çalışma yapacağını ve bulgularını nasıl yorumlayacağını etkileyebilir.
- D) Bir bilginin bilimselliğinin yetkili bilim çevresince denetlenip onaylanması gerekir.
- E) Bugün birtakım olguları açıklamada yararlanılan bir bilimsel görüş, zamanla yerini başka bir bilimsel görüşe terk edebilir.

7. Faydacı ahlak anlayışına göre, en çok sayıda en büyük ölçüde mutluluk sağlayan eylem, ahlaki bakımdan doğru eylemdir. Dolayısıyla bir eylemi doğru veya yanlış olarak değerlendirmek için öncelikle o eylemin, ilgili kişilerin tümüne sağladığı hazlara ve getirdiği acılara bakmak gerekir.

Bu parçaya göre, faydacı ahlak anlayışı bir eylemin ahlaki bakımdan doğru olup olmadığını değerlendirirken aşağıdakilerden hangisini ölçüt alır?

- A) Eylemin sonuçlarını
- B) Eylemde bulunan kişilerin niteliklerini
- C) Eylemin hangi koşullarda gerçekleştirildiğini
- D) Toplumun eylemde bulunan kişiye karşı tutumunu
- E) Eylemin hangi amaçla yapıldığını

8. İnsanların düşünce ve görüşlerini serbestçe ifade etmesi, doğruların ve gerçeklerin ortaya çıkmasına ve kavranmasına katkıda bulunur. Bir düşünürün dediği gibi, düşüncelerin savunulmasından gerçekler doğar.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşü destekler?

- A) Devletin ekonomik alana müdahalesinin azaldığı, bireylerin özgürce ekonomik girişimde bulunduğu dönemlerde toplumsal refah yükselmiştir.
 - B) Bilim ve felsefedeki başlıca ilerlemeler, düşünce ve inanç özgürlüğünün olduğu dönemlerde ve ülkelerde gerçekleşmiştir.
 - C) Bireyin yeteneklerini özgürce geliştirdiği eğitim ortamlarında, dünyada iz bırakan sanatçılar yetişmiştir.
 - D) Bireylerin yurttaş olarak haklarının korunduğu toplumlarda oluşan güven ortamı, insanların daha üretken olmalarını sağlamıştır.
 - E) Çeşitli düşünce ve görüşlerin bir arada yaşaması, ilk önce değişik kültürlerle iletişim olanağı bulan toplumlarda görülmüştür.
9. Aristoteles, yönetim biçimlerini anlatırken şöyle demektedir: “Devlet bir çok kişi tarafından yönetilirse bu ona, tıpkı giderleri toplulukça karşılanan bir şölenin tek kişinin hazırlayacağı şöleden daha üstün olması gibi bir üstünlük sağlar. Onun içindir ki çoğunluk, birçok durumda, her kim olursa olsun tek bir kişiden daha iyi yargıdır. Ayrıca çokluk daha güç bozulur ve kısıtılır. Kötü bir anında olan ya da konuya ilişkin çok güçlü duyguları bulunan bir kişinin yargısı ister istemez çarpık olacaktır. "Öte yandan, bir kitlenin yargıda bulunması durumunda, kitleyi oluşturan her kişinin aynı anda aynı duygulara kapılmasını ve yargısını çarpıtmasını ayarlamak güçtür.”

Aristoteles, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Yönetim yetkisinin bir çok kişiye dağıtılmasının iktidar kavgasını önleyeceğini
- B) Devlet işlerinde işbölümünün, halk arasındaki dayanışmayı artıracğını
- C) Yönetim sorumluluğunun bir gruba paylaştırılması gerektiğini
- D) Kişilerin grup içinde, yalnız başlarına olduğundan daha duygulu davrandıklarını
- E) İnsanın mutluluğa ancak toplum içindeyken erişebileceğini

- 10.** Bir tabloda gökyüzünün mavi, otun yeşil olmasını bekleyen kimseler, tabloda başka renkler görünce şaşırırlar. Oysa, mavi gök ve yeşil çayırlara ilişkin her şeyi unutmayı bile denesek, dünyaya sanki başka bir gezegenden şimdi gelmişçesine bakıp onu ilk görmüş gibi olsak, işte o zaman nesneler değişik renklerle görünürlerdi bize. Ressamlarda bazen başka bir gezegenden gelmiş gibi, dünyayı yepyeni bir gözle görmemizi isterler. Bize, doğadaki varlıkların güzelliklerini görmeyi öğretenler de onlardır. Onları izleyip, onlardan bir şeyler öğrenirsek, pencereden dışarı bakmak bile heyecan verici bir serüvene dönüşecektir.

Bu parçada, sanat eserinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Sadece, güzel olması amacıyla yapılması
- B) Bir benzerinin olmaması
- C) Belirli bir sanat akımının izlerini taşıması
- D) Sanatçının öz ve biçim arasında kurduğu bir dengenin sonucu olması
- E) Dünyayı, alışık olunandan farklı bir anlayışla yansıtması

4.4.9. 2001 ÖSS Felsefe Soruları

1. Felsefe, kendine dönük düşünmedir. Felsefe yapan zihin hiçbir zaman yalnızca bir nesne hakkında düşünmez. Herhangi bir nesneyi düşünürken, aynı zamanda hep o nesneye ilişkin kendi düşüncesi hakkında da düşünür. O zaman, felsefeye ikinci dereceden düşünce, düşünce hakkında düşünce denebilir.

Bu parçada felsefenin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Cevaplarından çok sorularıyla var olduğundan
 - B) Düşünme sürecinin her aşamasında yer aldığından
 - C) Kendi etkinliği üzerinde yoğunlaşıp kendi kendini sorguladığından
 - D) Özgür düşünmenin yöntemi olduğundan
 - E) Sorularını bilimsel verileri temel alarak oluşturduğundan
2. İnsan, yalnızca bir organizma olmaktan öte, zihne ve buna olarak da bilince sahip bir varlıktır. İnsan kimi gereksinimlerini bilincinden bağımsız bir şekilde, başka birçok canlının yaşam işlevleri gibi, içgüdüleriyle sağlayabilir. Yine de onun en belirgin özelliklerinden biri, eylemlerinin büyük bir bölümünü bilerek ve istençle yapıyor olmasıdır. İnsan bilinçli eylemleriyle, içgüdüsel olarak yapabileceklerinden pek çoğunu ve çok daha etkili olanlarını gerçekleştirir. Bu yolla, doğayı, yaşamı açısından daha uygun koşullara doğru değiştirir.

Bu parçaya göre insanı diğer canlılardan ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylemlerinin, daha çok düşünsel süreçlere dayalı olması
- B) Diğer canlılar üzerinde üstünlük kurması
- C) Çevre koşullarına uyum sağlaması
- D) Diğer canlılarla bir arada yaşayabilmesi
- E) İçgüdülerinin diğer canlılardan daha güçlü olması

3. Eğer bir bilginin bilimsel olarak ortaya konması gerekiyorsa, her şeyden önce onu diğer bilgilerden ayıranın, yani ona özgü olanın kesinlikle belirlenebilmesi gerekir. Bu belirlemenin yapılmadığı bilgiler çoğaldıkça, terimler, kavramlar birbirine karışır, bilim bundan son derece zarar görür.

Bu parçada bilimsel çalışma alanında aşağıdakilerden hangisinin önemi üzerinde durulmaktadır?

- A) Kesin bilgiye ulaşma yönteminin
 - B) Uygulama alanlarının saptanması
 - C) Benzer alanlarla olan etkileşimin
 - D) Bilginin sınırlarını belirlemenin
 - E) Çalışma etiğinin
4. Akşam karanlığında eve girdiğinizde her zamanki gibi elektrik düğmesine basıyorsunuz; ama beklediğinizin tam tersine lambanız yanmıyor. Bir an için şaşkınlık içindesiniz. İster istemez çok geçmeden kafanızda birtakım olasılıklar belirecek, şaşkınlığınızı giderecek bir açıklama bulmaya girişeceksiniz. Sigorta atmış olabilir, ampul gevşemiş olabilir vb. Bu olasılıklardan birinin doğru çıkması halinde şaşkınlığınız giderilmiş olacak, beklenmeyen durum sizin için beklenen bir durum niteliği kazanacaktır. Demek oluyor ki açıklama çabası şaşkınlığınızı giderme, beklentilerimizle olup bitenler arasındaki uygunluğu sağlama ihtiyacımızdan doğmaktadır. Bu, günlük düşünme düzeyinde olduğu gibi bilimde de böyledir.

Bu parçaya göre “açıklama” eylemi aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Her sorunun cevaplanabilmesi için yeterli bilgiye sahip olunduğu

inancından

- B) Beklenmeyen bir durumun yarattığı huzursuzluğu giderme isteğinden
- C) Bilimsel bilginin başkalarına da aktarılması gerektiği düşüncesinden
- D) Günlük düşünce düzeyinden, bilimsel düşünce sürecine geçilmesi gereksiniminden
- E) Çeşitli alanlardaki bilgileri birbiriyle ilişkilendirme çabasından

5. Filozof, bir temele oturtulmuş ama sonuna kadar geliştirilmemiş bir düşünceden işe başlar ve bu düşünce üzerine çalışmaya devam ederse, bu ışığın ilk kıvılcımlarını borçlu olduğu düşünürün ulaştığı yerden daha ileri gider.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Filozof, işine önyargısız ve eskimiş genellemelerden arınarak başlamalıdır.
- B) Filozof, felsefi soruşturmaya başlarken, sorulabilecek tüm soruları öncelikle kendisine sormalıdır.
- C) Filozof, yaşadığı çağın ele alınmamış temel sorunlarından yola çıkmalıdır.
- D) Felsefe etkinliği, filozofların kendi aralarındaki tartışmalarla gelişir.
- E) Filozoflar felsefi düşünce birikiminden beslenir ve bu birikime katkıda bulunur.

6. Yaptığımız her eylem dünyamızı şekillendirir. Her eylemimizle, aslında ne istediğimize, dünyanın nasıl bir yer olması gerektiğine ilişkin zihinsel tasarımı ortaya koyarız. Yaptığımız her eylem, insan olmaya ilişkin bir değeri korur veya o değere zarar verir. Örneğin, yoksul birine yardım ederken aslında yaptığımız; “Herkes muhtaç durumdaki kişilere yardım etmelidir.” demektir. Bunu dünyanın her yeri ve herkes için her durumda talep ederiz. Tersine, eğer hırsızlık yapıyorsak veya herhangi bir tür hırsızlığa göz yumuyorsak bu; “Hırsızlık yapmak iyi bir şeydir ve dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir kimse hırsızlık yapabilir.” demektir. Bu durumda artık; “Hırsızlık kötüdür.” deme olanağımız ortadan kalkar.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

- A) İnsan, eylemlerinden sorumludur.
 - B) Eylemlerimiz bizi mutluluğa götürmelidir.
 - C) Eylemin değeri, bireye sağladığı faydayla ölçülür.
 - D) Hukuk kuralları ahlak kurallarına uygun olmalıdır.
 - E) İyi ve kötü, göreceli kavramlar olduğu için bunlar hakkında yargıya varmak güçtür.
7. Erdemli insan, yalnızca erdemli olma özelliklerini taşıyıp bunun bilincinde olan insan değildir; eylemleriyle de sahip olduğu erdemleri yansıtabilmelidir. Çağımızda, erdemler üzerine konuşulup, erdemli olmaya ilişkin bilgiler üretilmesine karşın, insanların eylemleri ve sözleri birbirini tutmamaktadır. Erdemli insan, bilgisi ile yaptığı, düşüncesi ile eylemi arasında boşluk olmayan insandır.

Bu parçada erdemin hangi yönü vurgulanmaktadır?

- A) Gözlemlenebilmesinin çok zor olduğu
- B) Eylem alanına da taşınması gerektiği
- C) Ancak bilgili kimselerin sahip olabileceği
- D) Sonucunun kişiye bir başarı olarak dönmesi gerektiği
- E) Mutluluk verdiği ölçüde değerli sayılacağı

8. Doktorlar, ateşli hastalıkları, başlangıcında iyileştirmenin hiç de güç bir iş olmadığını, asıl güçlüğü herhangi bir hastalığı saptama konusunda yaşandığını söylüyorlar. Ama zaman geçip de eğer hastalığın ayırdına varılıp gerekenler yapılmazsa, iyileştirilmesi çok güç oluyor. Aynı şey “devlet” için de söz konusudur. Çünkü, herhangi bir yönetimde ortaya çıkma olasılığı bulunan aksaklı ve huzursuzluklar önceden saptandığında, bu tehlikeyi önlemek daha kolaydır. Ancak, bu aksaklıkların herkes tarafından görülecek ölçüde filizlenip büyümesine izin verilecek olursa, olayları kontrol altına almak için etkili çareler bulmakta zorlanılacaktır.

Bu parçada devletin sorumluluklarının hangisinden söz edilmektedir?

- A) Eğitim seviyesi yüksek yurttaşlar yetiştirmek için politikalar geliştirme
- B) İşleyişiyle ilgili olarak yurttaşlarını bilgilendirme
- C) Varlığını sürdürmek için yurttaşlık bilincini güçlendirme
- D) Kendi yapısını sorgulama ve çıkabilecek sorunlara karşı önlem alma
- E) Kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili uluslararası sözleşmelere bağlı kalma

9. Estetik beğenilerin tartışılmayacağı sözü doğru olabilir; ama bu, gelişebileceği doğrusunu da dışlamamalıdır. Bunu, herkes, herhangi bir alanda, günlük yaşantısından çıkarabilir. Örneğin, değişik müzik türleri dinlemekten pek keyif almayan birisi, müziğin diğer türlerini inceleyecek vakit, istek ve fırsat bulsa, yeğlediği türü ve tarzları yanılmadan ayırt edecek düzeye gelebilir; artan bilgisi da müzikten daha ince tatlar almasına katkıda bulunabilir. Aynı şekilde bir kişi değişik minyatürleri seyrede seyrede minyatür sanatı konusunda bir anlayışa ve seçiciliğe ulaşabilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Sanat hakkında bilgi sahibi olmak için sanata eleştirel bakmak gerekir.
 - B) Yapımı çok zaman ve emek gerektiren yapıtlar çoğunluk tarafından beğenilir.
 - C) Sanat yapıtları ancak o ürünü yaratan sanatçılar tarafından açıklanabilir.
 - D) Üzerinde görüş birliğine varılan yapıtların sanatsal değeri vardır.
 - E) Sanattaki beğeni,, karşılaşılan eserler çeşitlendikçe çelişir.
10. Büyük bir sanat yapıtı karşısında kişi, dünyaya bakış açısının genişlediğini, hem dünyayı hem de kendi benliğini kavrayışının derinlik kazandığını görür. Yeni bir ışık altında bakar her şeye, bir çok şeyi ilk kez görür; ama hep olgunlaşarak bakar. Her yapıtın dünyası, bir bakıma, onu algılayanın dünyasıyla bütünleşir; iki dünyanın karşılıklı alışverişinden kendi benliğinin aydınlandığını gözler kişi.

Bu parçada bir sanat yapıtının hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) İnsan doğasını yansıtmaması
- B) Sanatçının duygularını dile getirmesi
- C) İzleyen kişiyi geliştirmesi
- D) Bir eşinin daha bulunmaması
- E) Bir yarar gözetilerek yapılmaması

4.4.10. 2002 ÖSS Felsefe Soruları

1. Düşünme, doğuştan gelen bazı yatkınlıklara dayalı olmasına karşın, öğrenmeyle gelişen bir etkinliktir. Bu açıdan, büyük düşünürler de dahil, herkes “düşünme öğrencisi” sayılabilir. Düşünmek bir borçlanmayı da beraberinde getirir. Düşünme sürecinde borcumuzu “yanlış”la öder, karşılığında “doğru”yu alırız. İnsanoğlu yanlış yapmaktan kurtulamayacağına göre, bu süreç asla bitmez. Her seferinde bilginin kristal kalesini yıkar, sonra yeniden daha yükseğini kurmaya başlarız.

Bu parçada, düşünmeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Kesin bilgiye ulaşmanın en etkili yöntemi olduğu
- B) Yapılan hatalardan alınan derslerle sürekli geliştiği
- C) Soyut verilerden yola çıkarak somut sonuçlara ulaşma çabasıyla kaynaklandığı
- D) Yalnızca özgür ve bağımsız bir ortamda gelişebileceği
- E) Bütün soruların cevaplanabileceği varsayımına dayandığı

2. Bir masalda, iki terzi, krala diktikleri giysiyi yalnızca akıllı insanların görebileceğini söyleyerek onu kandırırlar. Aslında ortada, dikilmiş herhangi bir giysi yoktur. Kralla karşılaşanlar, akılsız diye damgalanmamak için, onun çıplak görüldüğünü söylemez; aksine, olmayan giysiyi herkes övgüler yağdırır. Kralın çıplak olduğunu, onu gören bir çocuk söyler yalnızca. Bir düşünür de bir çocuk gibi, gerçeği söyleyebilecek yüreklilikte olmalıdır. Kendi çağının tüm önyargılarına karşın, saygınlığın zedelenmesi pahasına, gerçeği olduğu gibi ortaya koymalı; çocukların yetişkinlikte yitirdikleri bu özelliği korumaya çalışmalıdır.

Bu parçaya göre, bir düşünürde aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması gerekir?

- A) Cevaplardan çok, sorulara ağırlık verme
 - B) Soruşturmasına, olabildiğince çok soruyla başlama
 - C) Bilimsel otoritelerle uyum içinde çalışma
 - D) Daha önce cevaplanmamış sorular sorma
 - E) Genel görüş ve kabullerin tutsağı olmaktan kaçınma
3. Filozoflar işlerini yaparken sorulardan yararlanırlar. Filozofun elindeki sorular, probleme çözüm getirmenin bir anahtarıdır. Genellikle, karşılaşılan problemler zaman içerisinde pek fazla değişmez. Zamanla değişen, filozofun problemin çözümünde rol oynayan farklı etkenleri seçebilmesidir. Problemi, farklı sorular sorarak irdelediğinde “varolan”ın daha önce gözden kaçmış olan yanları aydınlanmaya başlar, Böylece her doğru soru, onu problemi çözmeye bir adım daha yaklaştırır.

Bu parçada filozofun sorduğu soruların hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Problemlerin çözümüne ışık tutması
- B) Olaylarda fazla değişiklik olmadığını göstermesi
- C) Herkes tarafından sorulduğunda önemini yitirmesi
- D) Dünyaya egemen olma isteğinden kaynaklanması
- E) Çözümlemeyecek problemler için zaman harcanmasını önlemesi

4. Bilimin büyük trajedisi, güzelim bir hipotezin güzelim bir hipotezin acımasız bir gerçek tarafından öldürülmesidir.

Bu görüş, bilimsel hipotezle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Hipotez oluşturulurken bilimsel yasalardan yararlanılmalıdır.
- B) Bir hipotezi çürütecek kanıtın bulunamamış olması o hipotezin doğru olduğunu gösterir.
- C) Bilinmeyenin açıklanmasını sağlayan hipotezler güzel görünür.
- D) Bir hipotez doğru görünse de araştırma bulguları onun yanlış olduğunu ortaya koyabilir.
- E) Hipotez hem yalın hem doğru olmalıdır.

5. Bilim adamı problem çözme sürecinde, önce, problemini aydınlatacak noktaları saptamalı, sonra bu saptamalarda deneysel olarak sınanabilir sonuçlar çıkarmalıdır. İkinci aşama için gereken bilgiyi ona okul öğrenimi vermiştir; bu bilgilere dayalı çalışmaları onun başarılı olmasını sağlar. Ancak ilk aşamada başarılı olabilmesi için bilim adamının elinde ne bilinen bir yöntem vardır ne de okulda öğrendiklerinin ona yararı olacaktır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi, bu parçada öne sürülen görüşü özetlemektedir?

- A) Aynı probleme çözüm arayan bilim adamları, aynı noktadan yola çıksalar bile farklı sonuçlara ulaşabilirler.
 - B) Bilim adamı bilimsel kuramlardan yola çıktığında, ulaşacağı sonuçlar bilim çevreleri tarafından kabul edilecektir.
 - C) Bilim adamının başarılı olabilmesi, yalnızca eğitim ile değil, probleme çözüm getirecek noktaları fark etme yeteneğine de bağlıdır.
 - D) Bilim adamının izlediği yöntem doğruysa ulaştığı sonuç da doğrudur.
 - E) Bilim adamı çalışmalarına başlarken kendisinden önceki önemli çalışmaları incelemeli onlardaki eksiklikleri görebilmelidir.
6. Dünyada kötülük, çoğu zaman bilmemekten kaynaklanır. Tek başına iyi niyet, iyiyi istemek bir eylemin iyi sonuç vermesi için yeterli değildir. Sadece iyiyi istemekten yola çıkan bir eylem, eğer bilgiyle aydınlatılmamışsa kötüyü istemek kadar zarar verebilir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyiyi istemek, iynin gerçekleşmesi için yeterli olmasa da ahlaki bir görevdir.
- B) Kötü niyetle yapılan bir eylem de yarar sağlayabilir.
- C) Bilgiye dayalı her eylem, iyi niyetle yapılmamış olsa da iyi eylemdir.
- D) İynin gerçekleşmesi için, hem iynin amaçlanması, hem de bilgiden yararlanılması gerekir.
- E) İnsanlık değerlerini korumak ve yüceltmek amacıyla yapılan her eylem iyi eylemdir.

7. İnsan değerlidir. Çünkü, doğuştan getirdiği potansiyel ona “iyi insan” olanağı sunar. Yani kişi uygun ortamda yeterli eğitim alarak yetiştiğinde, herhangi bir alanda başarılı olabilir, o alanda yaptıklarıyla insanlığa katkıda bulunabilir.

Bu parçaya göre, insanı “değerli” yapan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hangi alanda uzmanlaşacağına kendi iradesiyle karar verebilmesi
 - B) İyi ile kötüyü ayırt edebilmesi
 - C) Uygun koşullar sağlandığında insanlığa hizmet edebilecek yetenekte olması
 - D) Özelliklerinin bir kısmını doğuştan getirmiş olması
 - E) Her koşulda zorlukların üstesinden gelebilecek potansiyele sahip olması
8. Geometri kuralları belirlenirken nasıl nokta, çizgi, uzay gibi temel kavramlardan yola çıkılıyorsa, hukuk kuralları da hak, adalet, etik gibi temel kavramlara dayandırılır; yasalar bu kavramlardan türetilir. Tarih boyunca ister teokraziyle, ister otokraziyle, ister demokrasiyle yönetilsin, tüm devletler hukuka gereksinim duymuşlardır. Bir devletin hukuk sistemi, o devletin yapısının biçimlenmesinde etkilidir. Devletlerin hukuk sistemleri arasındaki farkı belirleyen de yasa yaparken gerekli temel kavramları hangi ilkelerden aldıkları ve o kavramları nasıl kullandıklarıdır.

Bu parçada hukukun hangi yönünden söz edilmemektedir?

- A) Belirli kavramları temel aldığından
- B) Her tür devlet düzeni için gerekli olduğundan

- C) Devlet düzeni üzerinde etkili olduğundan
- D) Yapısının, dayandığı temel kavramlara göre değiştiğinden
- E) Bilimsel kurallarla uyumlu olması gerektiğinden

9. İnsan olarak yaşantılarımız ve iç dünyamız bilinmeyenlerle, keşfedilmemişliklerle doludur. Sanat, insanın iç dünyasını keşfetmeye, adlandırmaya çalışır. Sanat yapıtında okura, seyirciye, dinleyiciye sunulan onun için yeni olan bir yorumdur. Bir şiir, bir resim, bir senfoni, insan için hep yeni bir keşif, yeni bir adlandırmadır. Gerçekten de bir sanat yapıtıyla ilk kez karşılaştığında insanı şaşırtan budur.

Bu parçada, bir sanat yapıtı karşısında duyulan şaşkınlık aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Dünyayı eleştirel bir bakış açısıyla yansıtmalarına
- B) İnsanın anlayamadıkları karşısında duyduğu korkuyu gidermesine
- C) İnsanı önceden farkına varamadığıyla karşı karşıya getirmesine
- D) İnsana hoş duygular yaşatmasına
- E) Başka sanat yapıtlarında ele alınmamış bir konuyu işlemesine

10. Kitap okuyan bir çocuğun kendisini kitabına konusuna kaptırması, söz gelişi zavallı Robinson'u adadan kurtarmak için kafa yorması, sanat yapıtının doğası yönünden ilginç bir durumdur. Elindeki romana dalmış bir yetişkinin, odaya başka birinin girmesiyle birden irkilmesi, gerçek dünyaya ancak birkaç saniye duraksadıktan sonra uyum sağlayabilmesi de böyle bir durumun sonucudur. Bu iki örnekte de romanın kurmaca yapısı, okuru yaşadığı dünyadan çekip olayların salt duyularla izlenemeyeceği bir dünyaya itmiştir.

Bu parçaya dayanarak sanat yapıtıyla ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Düş gücüyle keşfedilebilecek ayrı bir dünyası vardır.
- B) Sanatçının dünyaya bakış açısını yansıtır.
- C) Yaşamın değerinin kavranmasına yardımcı olur.
- D) Temel amacı, gerçeğin kavranmasını sağlamaktır.
- E) Gerçek dünyayı yücelterek yeniden kurgular.

4.4.11. 2003 ÖSS Felsefe Soruları

1. Filozof “kavram dostu”dur. Bu, felsefenin yalnızca basit bir kavram derleme, keşfetme sanatı olmadığını söylemek demektir. Çünkü, kavramlar ille de birtakım formlar ya da keşifler değildir. Başka bir deyişle felsefe, kavramlar yaratmayı da içeren bir disiplindir. Dost, kendi yaratılarının dostudur. Örneğin; Platon “İdea”, Aristoteles “Töz”, Descartes “Cogito” kavramlarıyla neredeyse birlikte anılırlar. Çünkü felsefelerinin temelini bu kavramlar oluşturur ve bu kavramlar onların tanımlamalarına göre anlam kazanmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Kavramlar basit bilgilerdir.
- B) Felsefenin temelinde merak vardır.
- C) Felsefe gerçeğe ulaşma çabasıdır.
- D) Kavramlar yaratıcılarının güçlü izlerini taşır.
- E) Düşünme kavramlar arasında ilişki kurmaktır.

2. Düşünmek, herkesin yürüdüğü yollardan başka yollarda yürüme yürekliliği göstermeyi gerektirir. O yollar bireyi dönüp dolaşıp herkesin gittiği yola götürse bile, hazır yolların çok sayıdaki yolcusuyla kendi yolunu kendi açan tek yolcu arasında büyük ayrılıklar vardır.

Bu parçada sözü edilen “yüreklilik” aşağıdaki düşünme biçimlerinden hangisine ortam hazırlar?

- A) Bağımsız B) Tutarlı C) Çağrışımlı
- D) Eleştirel E) Sistemli

3. En büyük bilgi, bildiklerimizden başka bilgilerin de olduğunu bilmektir.

Bu cümlede savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle paralellik gösterir?

- A) İnsan, aklıyla her şeyi bilebilir.
- B) Bilgiler bizim bildiklerimizle sınırlı değildir.
- C) En doğru bilgi, işimize en çok yarayan bilgidir.
- D) Doğru bilgiye yalnızca sezgilerle ulaşamaz.
- E) Güvenilir bilgiler kendi deneyimlerimizden edindiklerimizdir.

4. Gerçek sadece deneyimde vardır, hem de sadece herkesin kendi deneyiminde. Bu deneyimler, bir başkasına nakledildiği an öyküye dönüşür. Olaylardaki gerçeği, kesin gerçeği ispatlama olanağı yoktur. Olsa da bundan kaçınmak gerekir. Hayatın gerçekliği konusunu tartışmayı filozoflara bırakmalıyız. Gerçek olan, benim şu an denizin kıyısında oturuyor olmam, ay ışığının yansımasını denizin sularında görmem Gerçek olan benim.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılamaz?

- A) Yaşantıların öznel olduğu
- B) Gerçekliğin, yaşadıklarımızı fark etmemizle ilgili olduğu
- C) Gerçeğe ancak yaşayarak ulaşılabileceği
- D) Yaşanılanların başkasına aynen aktarılamayacağı
- E) Gerçekliği filozofların dışında kimsenin anlayamayacağı

5. Dünyanın ya da bilimin bana herhangi bir felsefi sorunun sunacağını sanmıyorum. Bana felsefi sorunlar sunan, diğer filozofların dünya ya da bilim hakkındaki yorumlarıdır. Genelde iki tür sorunla ilgileniyorum: Birincisi filozofun ne demek istediğini tam ve doğru olarak kavramak, ikincisi de söylediklerinin doğruluğuyla ilgili doyurucu dayanak olup olmadığını bulmak.

Bu parçada sözü edilen iki sorun, sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Anlama – Temellendirme
- B) Doğrulama – Yanlışlama
- C) Açıklama – Anlama
- D) Yorumlama – Tanımlama
- E) Öndeyide bulunma – Açıklama

6. İnsan bir fotoğraf makinesi değildir; bütün algılarımız bazı varsayım ve kavramlar çerçevesinde oluşmaktadır. Günlük yaşamda olduğu gibi bilimde de çevremizde olup biten her şeyi değil, ancak bazı şeyleri algılar veya gözleriz. Araştırmasının amacına göre bir ayıklama yapmak, yalnız konusuna ilişkin olgularla ilgilenmek, bilim adamı için hem doğaldır hem de bir zorunluluktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel çalışmalar birikimli olarak ilerler.
- B) Bilimsel çalışmalarda seçicilik söz konusudur.
- C) Bilimsel yasalar uygulanabilir niteliktedir.
- D) Bilimde amaç, genellenebilir sonuçlara ulaşmaktır.
- E) Bilimsel yasalar evrenseldir.

7. Bir kişi, bir eylemin kendini haksız duruma düşüreceğini bile bile o eylemi yapıyorsa, bu kişi bilinçli olarak haksızdır. Öte yandan haksızlık alışkanlık haline geldiğinde, haksızlıktan kaçınmanın kişinin elinde olmadığı da bir gerçektir. Fakat yine de kişi alışkanlıklarından sorumludur; çünkü o, alışkanlıklarının gerçek yaratıcısıdır. Her ne kadar eylemin yinelenmesi alışkanlığa neden olsa da eylemin dayanağı özgürlüktür.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alışkanlıklar yaşamı kolaylaştırır.
- B) Toplum bireylere sorumluluklarını hatırlatmalıdır.
- C) Haksız eylemleri yapanlar cezalandırılmalıdır.
- D) Sınırsız özgürlük olumsuzlukların nedenidir.
- E) İnsan, ahlakla ilgili eylemlerinde özgürdür.

8. Brian Redhead'e göre, siyasal düşünce tarihi, belli bir soruyu yanıtlama çabalarının tarihidir. Soru aynen durmakta yalnızca yanıtlar değişmektedir. Verilen yanıtların başlıcaları şunlardır:

- Çünkü, varlığım devletin varlığına bağlıdır.
- Çünkü, devlet tanrının iradesidir.
- Çünkü, devlet ve ben bir anlaşma yaptık
- Çünkü, devlet ahlaki düşüncenin gerçekleşmesidir.

Buna göre, siyasal düşünce tarihi aşağıdakilerden hangisinin sorgulanmasına dayanır?

- A) Bürokrasinin gereğinin
- B) Devlet-ekonomi ilişkisinin
- C) Devlete itaat nedeninin
- D) İdeal düzenin olabirliğinin
- E) Bireyin devlet için vazgeçilmezliğinin

9. Kimi sanatçılar dünyayı, ona ilişkin her türlü bayat algının, pembe ten, sarı veya kırmızı elmalara ilişkin her türlü önyargının dışında, yepyeni görmemizi isterler. Basmakalıp düşüncelerden kurtulmak kolay değildir elbette; ama bu kalıplardan kutulan sanatçılar, genellikle en ilginç yapıtları veriyorlar. Bize, doğadaki varlıkların hiç düşlemediğimiz, yepyeni güzelliklerini görmeyi öğretenler de onlardır. Eğer onları izleyip onlardan bir şeyler öğrenirsek, pencereden dışarı bakmak bile heyecan verici bir serüvene dönüşecektir.

Bu parçaya göre, sözü edilen sanatçılar bize aşağıdakilerden hangisini kazandırmaktadır?

- A) Heyecanları denetleme yetisi
- B) Değerleri karşılaştırma yetisi
- C) Renkleri doğadaki gibi algılama gücü
- D) Farklı güzellik anlayışlarını kabul etme eğilimi
- E) Doğadaki güzellikleri resme yansıtma isteği

10. Hukuk kurumunun var olmasının benim yararına olduğunu biliyorum. Ayrıca bu kurumun, insanların genel olarak ona saygı duyması sayesinde varolabildiğini de görebiliyorum. Bu durumda, benim bu kuruma, saygı gösterip göstermememin pek de önemli olmadığı

düşünülebilir. Ancak, öz çıkar gerektiğinde, herkes benim gibi düşünür ve bu kuruma saygı duymayarak onu zedelerse, yararımıza olan bu kurum yıkılır. Ben bu zedelenmeyi, dolayısıyla kurumun yıkılmasını istemem.

Bu parçaya göre, hukuk kurumunun varlığını sürdürmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Toplumsal denetim mekanizmalarının varlığına
- B) Evrensel hukuk kurallarının geçerliliğine
- C) İnsanların bu kurumun gereğine inanıp korumalarına
- D) Öz çıkarların bu kurumun isteklerinden farklı olmasına
- E) Devletin güvence vermesine

4.4.12. 2004 ÖSS Felsefe Soruları

1. Felsefe yapmak dağa tırmanmak gibidir. Sadece doruğu ele geçirmek için dağa çıkanlar, dağdan bir şey anlayamazlar. Gerçek dağcı olanca varlığıyla dağda yaşadığı zamanı üstün tuttuğu içindir ki dağa tırmanır. Doruk ancak dağda yaşanan zamanın bir parçası olarak önemlidir. Dağ, doruk değildir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozof, felsefe yapmanın her aşamasından haz alır.
- B) Filozofun amacı gerçeğin bilgisine ulaşmaktır.
- C) Felsefe, yapmayı öğretir, söylemeyi değil.
- D) Felsefede doruk noktası yoktur.
- E) Sevgi olmadan felsefe olmaz.

2. Hegel tarihi keşfeder, Schopenhauer ise ondan vazgeçer. Onların bu uyuşmazlığı hala çözüm bekliyor.

Bu parçadan felsefi düşünce ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Soruların kendi cevaplarını içerdiği
- B) Çağın değerlerine bağlı olduğu
- C) Kesin bir doğruya ulaşamadığı
- D) Bilimsel düşünceden etkilendiği
- E) Doğrusal ilerleme gösterdiği

3. Bir gün üç kişi İskoçya dağlarında yürüyüşe çıkmış. Bir süre sonra, tek başına otlayan siyah bir koyun gören bu üç kişi arasında şu konuşma geçmiş

I. kişi : Demek ki dağlardaki koyunlar siyah.

II. kişi : Bu kadar çabuk genelleyseniz. Olsa olsa “İskoçya’da en az bir siyah koyun vardır.” diyebilirsiniz.

III. kişi : Söyleyebileceğim tek şey, şuradaki koyunun siyah olduğudur.

Bu kişilerden hangilerinin söyledikleri, bilimsel yaklaşıma uygundur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I. ve II.
- D) I. ve III
- E) II. ve III.

4. Kendi yaptığı maymuncukla tüm güçlük kapılarını zorlayan bir filozof, bir süre sonra maymuncuğu kullanabilmek için gereksiz kilit yapımına geçer.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yerilmektedir?

- A) Aşırı kuşkucu olma
- B) Kuramlara körü körüne bağlanma
- C) Gerçekçi tutum takınma
- D) Aracı amaç durumuna getirme
- E) Kendi aklını üstün görme

5. Varlıklar, sizin onlar karşısında duruşlarınıza göre gösteriyorlar kendilerini. Önümdeki bir demet gül, ona bir botanik uzmanı olarak yaklaştığımda kendini botanik biliminin kavramlarıyla sunar. Bir teorik fizikçi olarak atomlardan, fotonlardan, kuarklardan oluşan bir madde olarak verir kendini. Öte yandan, bir ressam ya da bir şairsem ne denli farklı “yüzleriyle” sunacaktır kendini.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Her varlık kendini diğer varlıklardan farklı gösterir.
- B) Doğru bilgi, varlığı yansıtan bilgidir.
- C) Bilimler, varlığın özünü anlamamızı kolaylaştırır.
- D) Varlığın algılanışı, algılayana bağlıdır.
- E) Kişisel tutumlar varlığın özünü değiştirir.

6. Bilim adamları olayları gözlerken çoğu zaman inançlarının benimsedikleri düşüncelerin etkisinde kalmıştır. Örneğin, bazı astronomlar, “Çember mükemmel bir şekildir. Öyleyse gezegenlerin, yıldızların yörüngeleri çember biçiminde olmalıdır.” düşüncesiyle hareket etmişler. Tycho Brahe, 7 sayısının kutsallığına inanmış, 7 gezegen olduğunu düşünerek gözlem yapmıştır.

Bu parçada sözü edilen bilim adamlarının, bilimsel çalışmayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine sahip olmadıkları kesinlikle söylenebilir?

- A) Açıklık B) Nesnellik
C) Dakiklik D) Düzenlilik
E) Seçicilik

7. Ahlaki yaşamımızda, sezgisel anlayış en yüksek kavrayışlar için zorunludur. Sadece kurallara mekanik bir biçimde uyma ya da kalıplara öykünme bizi uzağa götürmez. Yaşama sanatı, eski rollerin bir provası değildir.

Bu görüşü benimseyen bir kişinin aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Etik yaşamın varlığını
B) Sezgisel kavrayışların önemini
C) Yaşama sanatının varlığını
D) Kuralların zamanla değiştiğini
E) Evrensel ahlak yasasının varlığını

8. Toplumun saygın ve demokratik olarak gördüğü kurumlardaki bozulmalar, kamuoyunu böyle görülmeyen kurumlardaki bozulmalardan daha çok rahatsız eder.

Bu durumun temelinde yatan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kötü olmazsa iyinin değeri bilinmez.
- B) Saygınlık göreceli bir kavramdır.
- C) En iyinin bozulması en kötüdür.
- D) İyi, zamanla değişen bir kavramdır.
- E) Kurumlar toplumun güvencesidir.

9. Bizleri sanata yönelten güçlü dürtülerden biri de gündelik hayatın acı verici kabalığından, sıkıcı monotonluğundan ve sürekli değişen kişisel istekler zincirinden kaçma gereksinimidir.

Bu cümlede sözü edilen gereksinim, sanatta özellikle hangi yolla giderilir?

- A) Belirli bir üslubu sürdürme
- B) Alanını sınırlama
- C) Kurmaca dünya oluşturma
- D) Kalıcı yapıtlar verme
- E) Kullanacağı tekniği belirleme

10. Ben elime fırçayı alıp resim yapan biri değilim. Gene de usta ellerden çıkma görsel yapıtların seyrine öyle kaptırırm ki kendimi... Ama neyleyim, benim konumda birinin eski Çin resimlerine erişme olanağı pek yok. Buna karşılık elimi uzatır uzatmaz eriştiğim Çin şiirleri var. Bunların çoğu, o resimlerle akraba. Demek ki resim özlemimi şiirle giderebilecek durumdayım.

Bu parçaya dayanarak sanatla ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Farklı sanat dalları benzer duygu ve düşünceleri yansıtabilir.
- B) Sanat yapıtının ortaya çıkışında izleyicinin de rolü vardır.
- C) Kimi sanatçılar, sanatın birkaç dalıyla ilgilenir.
- D) Sanat yapıtları eskidikçe değer kazanır.
- E) Sanattan anlamak uzmanlık gerektirir.

4.4.13. 2005 ÖSS Felsefe Soruları

1. Benim gibi düşünmeyenlere çok şey borçluyum. Bana taban tabana karşıt olsalar da benim düşündüklerimi çürütmekten başka bir amaç gütmeseler de hınca kapılmayıp aklımı kullanırsam, düzgün düşünmede onlardan büyük ölçüde yararlanabilirim.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin yararı vurgulanmaktadır?

- A) Farklı düşüncelere açık olmanın
- B) İncelenen konuya odaklanmanın
- C) Mutlak doğrulara ulaşma çabasının
- D) Bildiklerinin doğru olduğunu savunmanın
- E) Bağımsız olmanın

2. Gören öznenin kendisi de görülebilirlik alanındadır.

Bu cümleden çıkan sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öznenin de nesne olabileceği
- B) Ancak nesnenin nesne olabileceği

- C) Doğru bilginin olabileceği
- D) Gerçeğe ulaşılabilmesi
- E) Nesneden uzaklaşılabilmesi

3. Birkaç yıl önceydi, bir duvara doğru yürüyordum. Baktım hırpani biri bana doğru geliyor. “Kim bu kılıksız, tuhaf adam?” dedim kendi kendime. Sonra bir de baktım, duvar meğer aynaymış; kendime bakıyormuşum. O adam birden ince, zarif, üzerinden anlayışlılık akan biri olup çıkıverdi.

Bu parçada anlatılan durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Bilgilerimizin dış dünyayı ayna gibi yansıttığına
- B) Algıların duruma bağlı değerlendirmeler olduğuna
- C) Aklın bilgilerimizin tek kaynağı olduğuna
- D) Nesnel bilginin evrensel bilgi olduğuna
- E) Var olmanın algılanmakla eşdeğer olduğuna

4. Arabamın motoru çalışmıyor. Tamirciye gösterip “Karbüratörde ne var?” diye sorduğumda, “Hiç.” diyor. Bunun bir önerme olduğunu kabul edersek, bu önerme doğru olabilir mi? Elbette doğru olabilir. Ama bir önerme doğruysa gerçekliğin de onun söylediği gibi olması gerekir. Doğruluğun tanımı bu. Öyleyse karbüratörde bir hiç olması gerekir.

Bu parçaya göre, doğru önermede bulunması gereken özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İfadesinin kısa ve basit olması

- B) Yanlış yoruma kapalı olması
- C) Akla uygun olması
- D) Gerçeğe uygun olması
- E) Duruma göre değişebilmesi

5. Proust, kitapları için şöyle der: “Kitabımı dışarıya yönelmiş bir gözlükmüş gibi alın. Size uygun değilse, uyanı bulun; tökezlememek için kullanmak zorunda olduğunuz aracı, yani kendi gözlüğünüzü bulmayı size bırakıyorum.” Proust’un bu görüşü bilimsel kuramlar için de kullanılabilir. İlgilendiğiniz konuları, olayları açıklamada yetersiz kalan bir kuramı oradan buradan çekiştirip uygun hâle getirmeye çalışmak yerine, yeni bir kuram oluşturmak gerekir.

Bu parçaya göre, bir bilimsel kuram aşağıdaki koşullardan hangisini karşılamıyorsa yenisini oluşturmak gerekir?

- A) Olgularla tutarlı olma
- B) Ekonomik olma
- C) Geniş kapsamlı olma
- D) Yaygın olarak benimsenme
- E) Basit açıklamalar getirme

6. Fizikçi Richard Feynman, karmaşık fiziksel süreçlerle uğraşırken sorunu açık bir şekilde ifade edebildiğinizde doğanın size istediğiniz cevabı vereceğini öne sürer. Ona göre, iyi bir bilim adamı olmanın sırrı hangi soruyu sormak gerektiğini bilmede yatar. Bir sorunu araştırırken bir kez doğru yola girdiniz mi çözüm kendiliğinden ortaya çıkar.

Parçaya göre, “doğru yola girme” aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çözüm için çaba gösterme
- B) Uygun soruyu sorma
- C) Sorunun cevabını tahmin etme
- D) Konuya odaklanma
- E) Doğruya ulaşacağına inanma

7. Bir çocuk ağaca çıkmak ister ve siz bunu yasaklarsanız, çok öfkelenir. Oysa, deneyip de tırmanamayacağını kendisi anlarsa, fiziksel olanaksızlığı kabullenir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Özgürlüğün sınırları topluma göre değişir.
- B) Toplumun yararını göz önünde bulundurarak kişisel özgürlükleri sınırlandırmak gerekir.
- C) Amaca ulaşmak isteyen kişi her yolu dener.
- D) Yasalar toplumun örflerine göre hazırlanmalıdır.
- E) Özgürlüğün karşısındaki toplumsal engeller tepkiye neden olur.

8. Bergson, okura vermek istediği her şeyi yayımlamış olduğunu belirterek bundan sonra yazdıkları arasında bulunabilecek her türlü metnin, metin parçasının kendi isteği dışında yayımlanmasını yasaklamıştır. Fakat ölümünden sonra, bu yasak çiğnenmiştir. Bergson'un topluma mal olduğu öne sürülmüş ve bazı konuların açıklığa kavuşabileceği düşünülererek birçok yazısı yayımlanmıştır. Böyle bir tutum haklı görülebilir; ama etik açıdan da bizi rahatsız eder.

Parçada sözü edilen tutumun etik açıdan rahatsız edici olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarihi zorunlulukların dikkate alınması
 - B) Toplum yararının gözetilmemesi
 - C) Bazı konuların açıklığa kavuşturulması
 - D) Filozofların topluma mal olmuş kişiler olarak düşünülmesi
 - E) Kişi haklarının göz ardı edilmesi
9. İyiyi isteyen, iyunin ne olduğunu bilenden daha güvendedir. Çünkü, ilki hata yapsa da hep hoşgörüyle karşılanır; ikincinin hatalarıysa çoğu kez affedilmez.

İyunin ne olduğunu bilen hatalarının hoşgörüyle karşılanmayışı aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Hata yapabileceğini kabullenmesine
- B) Vicdanını rahatlatmaya çalışmasına
- C) Yanlış bile bile yapıyor olmasına
- D) Başkalarının sorumluluğunu üstlenmesine
- E) Toplumsal değerleri önemsemesine

10. Sanatta, nesnelerin bildiğimiz anlamından kopabilmemiz, onları düşündüğümüz gibi değil, oldukları biçimde kabul edebilmemiz gerekir. Örneğin, bir tabloda, ekmek fırını camekânında bir dikiş makinesiyle bir şemsiye bir arada olabilir. İşlevi saf ve kesin bir biçimde saptanmış gerçek bir nesnenin (bir şemsiye) kendinden çok uzak bir başka nesneyle (bir dikiş makinesi) birlikte, her ikisi için de garip kaçan bir yerde (bir fırın camekânı) bir arada olmaları, kendiliğinden bu nesneleri işlev ve kimliklerinden ayırır. Bu nesneleri eski anlamlarıyla görmek bir yanılgıdır. Artık onlar, gerçek, şiirsel, yepyeni bir anlama kavuşmuştur.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi öne sürülmektedir?

- A) Var olmanın anlamı sanatçıya göre değişir.
- B) Gerçek sanatçı, yapıtlarında doğanın gizemini yansıtır.
- C) Sanatçı, yapıtında kendi kişiliğinin ipuçlarını verir.
- D) Sanat, doğadaki gerçekliğe farklı bir anlam kazandırır.
- E) Sanatın amacı güzeli ortaya koymaktır.

4.4.14. 2006 ÖSS Felsefe Soruları

1. Acı çekenlere acımak insanca bir şeydir. Herkese yaraşır acımak ve herkes acımasını bilmelidir. Yarası olanlarla duygu ortaklığı, gerçekten ahlaki bir yaklaşımdır.

Bunları söyleyen kişiye göre, ahlaki eylemin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgiye ulaşma
- B) Yarar elde etme
- C) Ödevini yerine getirme

D) Mutluluğa ulaşma

E) Başkalarını anlama

2. Toplumsal düzenin yasal olması yeterli değildir; toplumsal düzen, aynı zamanda meşru görünmelidir. Bireyin, korku içinde yaşayan bir uyruk olarak değil, ikna olmuş bir yurttaş, özgür bir birey olarak toplumsal normları kendisinin normları diye algılaması da zorunludur. İnsanın bu normları içselleştirmesi, “rıza” ya da “meşrulaştırma” dediğimiz şeydir.

Parçaya göre, meşruluğun dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Düzeni sağlayan yasalar bulunması

B) Normların bütün bireyler için bağlayıcı olması

C) Normların benimsenmesi

D) Bireyin isteklerinin göz önünde bulundurulması

E) Normların başka toplumlar tarafından da kabul görmesi

3. Epikuros, “Hastalanınca doktora gideriz; çünkü doktorlar bedensel hastalıklar konusunda bizden fazla şey bilirler. Ruhsal sorunlar yaşadığımızda da aynı nedenden ötürü filozoflara yönelmeli ve onları doktorları yargılarken kullandığımız ölçütlere benzer ölçütlerle değerlendirmeliyiz. Hastalığı iyileştirmediği sürece tıp bilimi nasıl faydasızsa, ruhsal acılarımızı dindirmediği sürece felsefe de o denli gereksizdir.” der.

Epikuros’un bugün psikolojinin ilgi alanına giren ruhsal sorunların çözümünü felsefeden beklemesi, aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Döneminde, bazı bilgi alanlarının henüz ayrışmamış olmasına
- B) Tıbbi, en gelişmiş ve insanlara en yararlı bilgi alanı olarak görmesine
- C) Felsefenin sistemli bir bilgi alanı olmasına
- D) Felsefenin evrensel bir bilgi alanı olmasına
- E) Felsefenin eleştirel bir bilgi alanı olmasına

4. Masal bu ya, yoksul bir köylü kızı padişahın oğluya evlenir. Evlendikleri gün, eşi sarayın kırk odası olduğunu söyler. Odaların anahtarlarını ona vererek “Otuz dokuz odayı aç; ama kırkinci odayı açma.” der. Yeni gelin hemen ertesi gün, izin verilen odaların kapılarını açıp bakar; kiminde para, kiminde mücevher, kiminde yiyecekler vardır. Yani, bildik şeyler... Dayanamaz kırkinci odayı da açar. Filozoflar da bu gelin gibidir, tüm kapıları açmak isterler.

Parçadaki benzetmeye göre, filozofu kapıları açmaya iten aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Merak etme
- B) Bilinenle yetinmeme
- C) Sınırları zorlama
- D) Sorunları çözme
- E) Yeni öğrenmelere istekli olma

5. Kaf Dağı'nın ardında Zümrüdüanka kuşu var mı yok mu? Var dediğimizde de yok dediğimizde de fark etmiyorsa bunu bilmenin benim için önemi yoktur. Bununla birlikte, “Kaf Dağı var, onun ardında da Zümrüdüanka kuşu var.” diyorsam ve bu bilgiler benim işime yarıyorsa

bunlar doğrudur.

Bunları söyleyen kişinin görüşü, bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uymaktadır?

- A) Kuşkuculuk B) Pragmatizm C) Empirizm
D) Sezgicilik E) Fenomenolojizm

6. • “Güzelliğin on par’etmez şu bendeki aşk olmasa.” diyen Aşık Veysel ile
• “Varolmak algılanmış olmaktır.” diyen

Berkeley’in bu görüşlerinin ortak yönü aşağıdakilerden hangisinin vurgulanmasıdır?

- A) Soyut olanın önemsiz olduğu
B) Somut olanın önemsiz olduğu
C) Asıl olanın nesne olduğu
D) Asıl olanın özne olduğu
E) Değerlerin belirsiz olduğu

7. Kopernik kuramı, Dünya’nın gerçekte nasıl olabileceğinin bir tasviri gibi ele alınmalıdır. Bu kuram, Dünya’nın gerçekten Güneş’in etrafında döndüğünü öne sürmez. Daha çok, bir gözlenebilir gezegen sisteminin diğer sistemlerle bağlantısını kurmayı mümkün kılan tahmin cihazıdır. Eğer gözlenebilir sistem, Güneş merkezdeymiş gibi ele alınırsa tahminler kolaylaşır.

Parçadaki yoruma göre, kuramda aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması zorunlu değildir?

- A) Gerçeği açıkladığını iddia etmesi
- B) Ön deyide bulunmaya olanak sağlaması
- C) Gözlemlere dayanması
- D) Açıklama yapmada yardımcı olması
- E) Bilgilerin tutarlı olması

4.5. 1982-2006 Yılları Arasında ÖSS’de Çıkan Psikoloji Soruları

4.5.1. 1982 ÖSS Psikoloji Soruları

1. “Daha çok pamuk tarımıyla uğraşan bir ülkede, saldırgan davranışlar üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda, pamuktan sağlanan gelir arttıkça saldırgan davranışların azaldığı, gelir düştükçe arttığı görülmüştür.”

Bu araştırmanın bulgusu, saldırganlıkla ilgili olan aşağıdaki hipotezlerden hangisini desteklemektedir?

- A) Bir saldırgan davranış, başka bir saldırgan davranışa tepkidir.
- B) Saldırganlık, bundan yarar uman kişiler tarafından körüklenen bir davranıştır.
- C) Bireyler, çevrelerinden örnek alarak saldırgan davranışlarda bulunurlar.
- D) Yaşam koşullarındaki değişmeler, saldırgan davranışları etkiler.
- E) Saldırgan davranış, insanın yaradılışında var olan bir tepki biçimindedir.

2. “Radyoda haberler verilirken kitap okumakta olan bir futbol meraklısı, maçlarla ilgili haberleri derhal fark edecek; diğer haberleri ise büyük bir olasılıkla fark etmeyecektir.”

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Bir uyarıcının algılanmasında önceki öğrenmelerin etkisi büyüktür.
 - B) Ortamdaki her değişiklik bireyin dikkatini çeker.
 - C) Aynı anda birden çok uyarıcının etkisinde kalan bireyin algılama gücü zayıflar.
 - D) Ses, kolayca dikkat çeken uyarıcılardan biridir.
 - E) Birey dikkatini daha çok ilgi duyduğu olaylara yöneltir.
3. “Bir araştırmada, biri 5, diğeri 50 liralık olan aynı büyüklükteki iki puldan 50 liralık olanın, daha büyükmüş gibi algılandığı gözlemlenmiştir.”

Bu gözlem, aşağıdaki yargılardan hangisinin kanıtı olabilir?

- A) Nesneler, gerçek boyutlarından daha büyük olarak algılanır.
- B) Nesnelerin algılanan yönleri, kişiden kişiye değişme gösterir.
- C) Nesnelerin boyutlarını algılamak, tümünü algılamaktan daha güçtür.
- D) Nesnelerin taşıdığı değişim değeri, algılamayı etkiler.
- E) Nesnelerin aynı boyutta olması algılanmalarını güçleştirir.

4.5.2. 1983 ÖSS Psikoloji Soruları

1. “Japon ana-babalar, çocuğun nasıl davranmasını istiyorlarsa çocuğa öyle davranırlar; sakın, yumuşak, ölçülü ve hoşgörülü.”

Japon ana-babalar, çocuklarının öğrenmede hangi yolu izlemelerini beklemektedirler?

- A) Yeni bilgiler öğrenirken eskilerden yararlanma
 - B) Bir durumda gösterilen davranışı her durumda tekrarlama
 - C) Örnek alınan kişilerin davranışlarını benimseme
 - D) İstenilen davranışları sınama-yanılma yoluyla bulma
 - E) Okulda başarılı olmayan öğrencilerin basit işlere yerleştirilmesine
2. “Eğitimde katı kurallar uygulamak çocuklarda pasif ve bağımlı bir kişilik yapısına yol açar. Denetimsizlik durumunda ise düzensizlik, bencillik, sorumsuzluk gibi istenmeyen davranışlar görülebilir.”

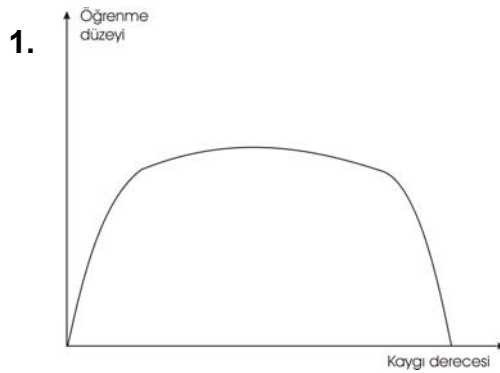
Buna göre, çocuk eğitiminde nasıl bir yol izlenmelidir?

- A) Çocuk tüm davranışlarında serbest bırakılmalıdır.
 - B) Çocuğun davranışları sürekli olarak denetlenmelidir.
 - C) Çocuğa, yetişkinmiş gibi davranmalıdır.
 - D) Çocuğun eğitimi, büyüklerin istekleri doğrultusunda olmalıdır.
 - E) Çocuğun özgürlüğü, gerektiğinde kurallarla sınırlanmalıdır.
3. “İnsanlar, zekâ düzeyleri, ilgileri, tutumları ve beden yapıları yönünden birbirinin aynı değildir. Demokratik toplumlarda önemli olan, her bireyin olumlu ve yapıcı güçlerini belirleyerek binaları olabildiğince geliştirmek ve bu yolla, her bireyin topluma katkıda bulunabilecek bir güce erişmesini sağlamaktır.”

Bu parçaya göre, demokratik bir ülkenin insanlarını yetiştiren okullarda neye önem ve öncelik verilmelidir?

- A) Öğrencilerin güçlü yönlerinin tanınarak geliştirilmesine
- B) Her alandaki üstün başarılı öğrencilerin ötekilere örnek gösterilmesine
- C) Öğrencilerin birbirleriyle yarışmaya özendirilmesine
- D) Her öğrencinin aynı öğretim programlarından geçirilmesine
- E) Okulda başarılı olmayan öğrencilerin basit işlere yerleştirilmesine

4.5.3. 1984 ÖSS Psikoloji Soruları

Bir araştırmada, kaygı derecesi ile öğrenme düzeyi arasında şekildeki gibi bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu ilişki aşağıdaki ifadelerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Biraz kaygı, öğrenmeyi kolaylaştırır, aşırı kaygı ise zorlaştırır.
 - B) Kaygı derecesi arttıkça öğrenme düzeyi de artar.
 - C) İnsan hiç kaygı duymadan da çok şey öğrenebilir.
 - D) Kaygı derecesiyle öğrenme düzeyi arasında bir ilişki yoktur.
 - E) Bir şeyi öğrenmek isteyen insan kaygı duymaz.
2. “Bir araştırmada, deneklere bazı resimler gösterilmiş ve onlardan bu resimlerin her birindeki insanların hayatlarına ilişkin hikayeler anlatmaları istenmiştir. Bu araştırmalar sonucunda, deneklerin aynı

resimlerle ilgili olarak değişik hikaye anlattıkları, bu hikayelerde daha çok kendi yaşantılarını dile getirdikleri görölmüştür.”

Bu parçada sözü edilen durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnek olabilir?

- A) Yaşantılar, kişiliğin gelişmesinde önemli rol oynar.
- B) İnsanların istek ve beklentileri birbirinden farklıdır.
- C) İnsan, uyarıcılara anlam verirken kendi duygu ve düşüncelerini yansıtır.
- D) Resme uygun hikaye söylemek, yaratıcılık gerektirir.
- E) İnsan; uyarıları, onların eksikliklerini tamamlayarak algılar.

4.5.4. 1985 ÖSS Psikoloji Soruları

1. “Bir düşünür, çocukları geleceğin büyükleri; bir satıcı ise, onları birer müşteri olarak görebilir. Oysa Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı yetkilileri için yeni doğan çocuklar, yeni sınıflar ve yeni öğretmenler demektir.”

Bu durum, aşağıdaki genellemelerden hangisine bir örnek olabilir?

- A) Geleceği planlama ihtiyacı her insanda görülür.
- B) Bir kimse çeşitli ihtiyaçlarını aynı davranışlarla giderebilir.
- C) İhtiyaçları farklı bireyler, aynı durumu farklı biçimde algırlar.
- D) Algılamada birçok uyarıcı arasından en ilgi çekici olanına yönelme eğilimi vardır.
- E) Uyarıcılar, bireyin ihtiyaçlarına göre farklı şekillerde algılanabilir.

2. Aşağıdaki davranışların hangisinde zekânın rolü en azdır?

- A) Toplumla barış içinde olma
- B) Yeni durumlara uyum sağlama
- C) Geçmiş tecrübelerden yararlanma
- D) Davranışların sonucunu tahmin etme
- E) Şiddetli uyarıcılar karşısında irkilme

3. “Büyüme, gelişme için gerekli bir koşuldur, fakat tek başına yeterli değildir.”

Aşağıdaki durumlardan hangisinde buna benzer bir ilişki görülmez?

- A) Uyarıcı-duyum
- B) Uyarılma-tepki
- C) Dikkat-refleks
- D) Zeka-öğrenme
- E) Öğrenme-hatırlama

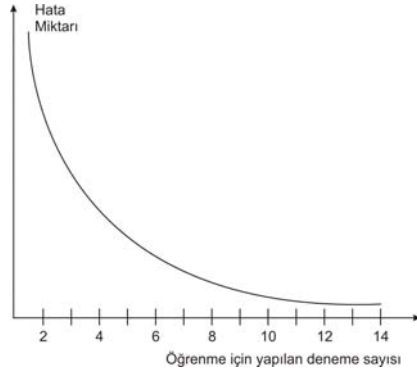
4. “Öğrenme için gerekli koşullardan biri, öğrenilecek şeyin bireyin bir ihtiyacını karşılamasıdır.”

Bu yargıda, hangi etkenin öğrenmedeki rolü vurgulamaktadır?

- A) Motivasyon
- B) Dikkat
- C) Transfer
- D) Ket Vurma
- E) Algı

4.5.5. 1986 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Aşağıdaki grafikte, bir öğrenme deneyinin sonuçları gösterilmiştir.

Bu grafikteki bilgilerden yararlanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?

- A) Öğrenmenin tamamlanabilmesi için on dörtten daha çok deneme gerekir.
 - B) Son dört denemede gerçekleşen öğrenme miktarı, öncekilerden daha azdır.
 - C) Belli bir deneme sayısından sonra hata miktarı sabit kalmıştır.
 - D) Hata miktarı ilk denemelerde daha hızlı azalmıştır.
 - E) Başlangıçta hata yapma olasılığı daha yüksektir.
2. Personel seçmenin amacı, işin gerektirdiği becerilere sahip, istekli bireyleri seçerek verimi yükseltmek ve bireylerin iş doyumunu arttırmaktır.

Bu belirlemede, aşağıdakilerden hangisinin doğru kabul edildiği belli değildir?

- A) Yaptığı işe ilgi duyan kişi, daha çok doyum sağlar.

- B) Yaptığı işin önemini bilen kişi, daha çok doyum sağlar.
- C) Yeteneklerine uygun iş yapan kişi, daha çok doyum sağlar.
- D) Yapılan işe yatkınlığı olan kişi, daha çok verimli olur.
- E) İşini isteyerek yapan kişi, daha çok verimli olur.

3. Aşağıdaki durumlardan hangisinde, farklı bireylerin benzer davranış gösterme olasılığı en azdır?

- A) Okul bahçesinde oynayan öğrenciler için ders zili çalması
- B) Yaya geçidinde bekleyenler için yeşil ışığın yanması
- C) Fabrikada çalışan işçiler için paydos zili çalması
- D) Yarışa hazır atletler için koşuya başlama işaretinin verilmesi
- E) Alışverişe çıkan insanlar için vitrinlerin ışıklandırılması

4.5.6. 1987 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Bir sınıftaki öğrenciler, okul başarıları bakımından birbirine denk iki gruba ayrılıp, ikisine de ilk defa karşılaştıkları bir okuma parçası veriliyor. Birinci grup bu parçayı sessiz ve sakin bir odada, ikinci grup ise gürültülü odada okuyor. Belli bir süre sonunda iki grupta da okuma durduruluyor. Gruptaki öğrencilere, okudukları parça ile ilgili sorular soruluyor. Bu iki grup, okuduğunu anlama derecesi bakımından karşılaştırılıyor.

Bu deneyle, hangi değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisi incelenmektedir?

- A) Okuma parçasının uzunluğu-okuma süresi

- B) Okuduğunu anlama-okul başarısı
- C) Okuma süresi-okuduğunu anlama
- D) Ortamdaki gürültü-okuduğunu anlama
- E) Okuma hızı-okul başarısı

2. Refleks, bir uyarana karşılık olarak verilen ani ve istemsiz (irade dışı) bir tepkidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi refleks bir örnektir?

- A) Ders zili çalınca sınıfa koşma
- B) Şiddetli bir gök gürültüsü ile irkilme
- C) Yangını görünce itfaiyeye telefon etme
- D) Caddeyi koşarak geçen kişiye bakma
- E) Müzik dinlerken ayakla tempo tutma

3. Sevdiklerimizin olumsuz yanlarını, sevmediklerimizin de olumlu yanlarını görmekte güçlük çekeriz.

Bu durum, insanlar arası ilişkilerde aşağıdakilerden hangisinin önemini ortaya koymaktadır?

- A) Zekânın
- B) Dikkatin
- C) Duyguların
- D) Özel yeteneklerin
- E) Duyu organlarının

4. Sağlıklı bir beden gelişimi hem duygusal ve sosyal gelişimin, hem de zihinsel gelişimin temelini oluşturur. Duygusal ve sosyal gelişim ile zihinsel gelişim arasında da güçlü bağlar vardır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu durumu en iyi özetler?

- A) Birey açısından en önemlisi zihinsel gelişmedir.
- B) Gelişme her bireyde farklı bir şekilde olur.
- C) Duygusal ve sosyal gelişme uzun zaman alır.
- D) Bir alandaki gelişme diğerlerinden bağımsız değildir.
- E) Bedensel gelişme tamamlanmadan diğer yönlerde gelişme olmaz.

4.5.7. 1988 ÖSS Psikoloji Soruları

1. İnsanın bir şeyi öğrenmiş olup olmadığını, anlamak için onun, o şeyi yapıp yapmadığına bakmak gerekir.

Bu düşüncede olan bir kişinin öğrenme ile ilgili görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstekli olma, davranışın görülme sıklığını artırır.
- B) İnsan davranışlarının bazıları doğuştan gelir.
- C) Davranışlar, içinde bulunulan ortamdan etkilenir.
- D) Bireyin her davranışı öğrenme ürünü olmayabilir.
- E) Birey, öğrendiklerini davranışlarıyla gösterir.

2. Hayvanlar da öğrenme yeteneğine sahiptir. Fakat kazandığı yeni bilgileri tümüyle yavrusuna iletebilen tek varlık insandır. İnsanın üstünlüğü ve teklifi dilden ileri gelir. İnsan, dili sayesinde, atalarının karşılaştığı sorunları yeni baştan çözmek zorunda kalmaz.

Bu parçada dilin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Yeni bilgilerle gelişip zenginleşme
 - B) Soyut durumların tanımlanmasına yardımcı olma
 - C) Bilgi birikimini ve aktarımını sağlama
 - D) Kültürel yapı tarafından belirlenme
 - E) Öğrenmeyi sağlayan tek araç olma
3. Bazı davranışçı psikologlar, davranışı “doğrudan gözlenebilen ve ölçülebilen eylem” olarak tanımlamışlardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu tanıma uygun bir davranıştır?

- A) Bir problemin çözüm yolunu düşünme
 - B) Bir tanıdığın telefon numarasını hatırlamaya çalışma
 - C) Belirli bir haberle ilgili bir yorum tasarlama
 - D) Verilen karton parçalarından bir bütün oluşturma
 - E) Bir yakınının hastalığından üzüntü duyma
4. Toplumsal davranışlardan çoğu taklit yoluyla öğrenilir. Taklit edilen model, birey için ne kadar güçlü ve önemli ise öğrenme de o derece kolay olur.

Gençlerin sigaraya alışmalarını önlemek için alınabilecek

aşağıdaki önlemlerden hangisi bu ilkeye uygun düşer?

- A) Ünlü kişilerin gazete, televizyon ve filmlerde sigarasız görüntülenmesi
 - B) Sigara paketlerinin üzerine “sigara sağlığa zararlıdır.” uyarısının yazılması
 - C) Okulda, sigara içen öğrencilerin izlenerek cezalandırılması
 - D) Gençlere, sigara yüzünden sağlığını kaybedenlerin örnek gösterilmesi
 - E) Gençlere ve çocuklara sigara satışının yasaklanması
5. Belirli bir toplum için geliştirilen bir zeka testinin, başka bir toplumun bireylerinin zeka düzeyini ölçmede doğru sonuç vermediği görülmektedir.

Bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zeka düzeyleri bakımından bireyler arasında farklılıklar olması
- B) Zeka testlerinin, geliştirildikleri kültürün özelliklerini yansıtması
- C) Zeka testindeki soruların farklı güçlüklerde olabilmesi
- D) Zeka testindeki sonuçlarının uygulayıcı davranışlarından etkilenmesi
- E) Zeka testi sonuçlarının bireyin ruhsal durumundan etkilenmesi

4.5.8. 1989 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Hangi partiye oy vereceğimizde politikacılar, ne giyeceğimizde yakın arkadaşlarımız, ne tüketeceğimizde de reklamlar önemli rol oynar.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnek oluşturur?

- A) Toplumdaki değişmeler, bireylerin davranışlarını belli yönlerde etkiler.
 - B) Bireyin değişik konulardaki kararları değişik kaynaklardan etkilenir.
 - C) Toplumsal kurallara uymayan davranışlar çevrenin tepkisiyle karşılaşır.
 - D) Birey bir ihtiyacını karşılamak için farklı gruplarla ilişki kurabilir.
 - E) Bireyin ihtiyaçları çoğaldıkça davranışları da buna bağlı olarak çeşitlenir.
2. Bir oyununda, sahne tüm izleyenlerin görüş alanı içinde olduğu halde, herhangi bir izleyici, sahnedeki her şeyi aynı anda izleyemez. Daha çok, oyunda kendisine anlamlı gelen bir kısımla ilgilenir veya kendisinden bir şeyler bulduğu bir ayrıntının peşine takılır.

Burada sözü edilen izleyici davranışı aşağıdakilerin hangisine bir örnektir?

- A) Algıda seçicilik
- B) Duyum eşiği
- C) Algıda gruplama
- D) Uyarıcı-duyum ilişkisi
- E) Şekil-zemin ilişkisi

3. Denizci olan ulusların dillerinde balık ve balıkçılıkla ilgili çok sayıda sözcük ve deyim vardır. Türkçe’de, Türk halkının yaşayışında önemli yer tutmuş olan at ile ilgili, Arapça’da da deve ile ilgili sözcük ve deyimlerin sayısı fazladır.

Bu parçaya dayanarak dille ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir dildeki sözcük sayısı zamanla artar.
 - B) Aralarında etkileşim olmayan ulusların dillerinde ortak sözcükler bulunmaz.
 - C) Toplumsal yapı karmaşılaştıkça dil zenginleşir.
 - D) Dilin yapısı, toplumdaki yaygın düşünme biçimini belirler.
 - E) Dil, yaşayış biçiminin özelliklerini yansıtır.
4. “Bir öyküye göre, fil hakkında hiçbir şey bilmeyen üç kişi gözleri bağlanarak bir filin yanına getiriliyor. Birincisi filin kulağını elleyip, “Fil yelpaze gibi bir şeydir.” diyor. İkincisi filin kuyruğunu yoklayıp, “Fil dediğiniz ip gibidir.” diyor. Üçüncüsünün eli filin gövdesine rastlıyor; o da “Fil duvar gibi bir şeydir.” diyor.

Bu öyküde anlatılan durum aşağıdakilerden hangisi için bir örnek oluşturur?

- A) Parçalar ayrı ayrı algılandığında, bütün içinde algılanmasından farklı algılar oluşabilir.
- B) Parçalardan biri değiştiğinde, bütün ile ilgili algı da değişir.
- C) Algılamada, dağınık halde bulunan uyarıcıları bir düzene sokma eğilimi vardır.
- D) Algılamada birçok uyarıcı arasından en ilgi çekici olanına yönelme eğilimi vardır.
- E) Uyarıcılar, bireyin ihtiyaçlarına göre farklı şekillerde algılanabilir.

5. Freud, bireyin bugünkü davranışlarının kaynaklarını bulmak için onun geçmiş yaşantılarının incelenmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Freud, bu savıyla aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

- A) Ruhsal yaşantılar bedensel etkinliklerle yakından ilişkilidir.
- B) Davranışların biçimi bireyin eğitim düzeyi ile ilişkilidir.
- C) Çocuklu yaşantıları daha çok çevrenin denetimindedir.
- D) Küçük yaşlardaki yaşantılar kişiliğin oluşmasında belirleyici rol oynar.
- E) Benzer koşullar, çocuklarda farklı davranışlara yol açabilir.

6. Öğrenme güçleri bakımından birbirine denk iki grup öğrenciye öğrenmeleri için yeni bir konu veriliyor. Aynı süre içinde, birinci grup konuyu sessiz ve sakin, ikinci grup ise müzik yayını yapılan bir salonda çalışıyor. Süre bitince öğrencilere konu ile ilgili bir test veriliyor ve bu iki grubun test puanları karşılaştırılıyor.

Bu deneyde, aşağıdakilerden hangisinin öğrenmeye etkisi araştırılmaktadır?

- A) Çalışma Süresi
- B) Konunun güçlüğü
- C) Çevre koşulları
- D) Öğrenme gücü
- E) Grup içi etkileşim

4.5.9. 1990 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Bir fabrikada çalışanlardan yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, yapılan iş ve çalışma süresi bakımından birbirine denk iki grup oluşturuluyor. Gruplardan birindeki bireylere ürettikleri parça başına, diğerlerindekiyle ise haftalık olarak sabit miktarda ödeme yapılıyor. Belirli bir süre sonra bu iki grubun üretimi miktar ve kalite bakımından karşılaştırılıyor.

Bu araştırmada aşağıdakilerden hangisinin üretim miktarı ve kalitesi üzerindeki etkisi incelenmektedir?

- A) Çalışma ortamı
B) Yapılan iş
C) Çalışma süresi
D) Eğitim düzeyi
E) Ücret tarifesi

2. Okullarda öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin belirlenmesinde zeka testlerinden yararlanılmaktadır.

Bu uygulamanın dayandığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zekâ gelişiminin hızı yaşa göre değişir.
- B) Zekâ gelişimi ile çevre koşulları arasında ilişki vardır.
- C) Öğrenme düzeyi ile zeka arasında ilişki vardır.
- D) Öğrenme hızı ve miktarı geçmiş yaşantılara bağlıdır.
- E) Zekâ, kalıttan etkilenir.

3. Bir yarışmada başarısız olan bir sporcu, beslenme koşullarının yetersiz olduğunu, çalışmak için uygun salon ve malzeme bulunmadığını, çalıştırıcısının deneyimsiz olduğunu ileri sürmektedir.

Bu sporcunun sergilediği savunma mekanizması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her başarısızlıkta başarılı yanlar arama
- B) Başarıya duyulan ihtiyacı görmezden gelme
- C) Başarısızlıktan duyulan rahatsızlığı unutma
- D) Başarısızlığın nedenini kendi dışında arama
- E) Başarılı olanları kendinden küçük görme

4. Aynı zamanda ortaya çıkan olaylardan birinin nasıl algılanacağı, diğerlerinden etkilenir.

Burada aşağıdakilerden hangisinin algı üzerindeki etkisinden söz edilmektedir?

- A) Deneyimlerin
- B) Ortamın
- C) İlgilerin
- D) Tutumların
- E) Dikkatin

4.5.10. 1991 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Çok sevdiği bir yakınının tedavisi güç bir hastalığa yakalanmış olduğunu duyan bir kişi “Teşhiste bir yanlışlık olmalı. Böyle bir şeye inanmıyorum” demiştir.

Kişinin bu davranışı aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Hataların sorumluluğunu başkasına yükleme
- B) Kabul edilebilir gerekçeler bularak, acı verici gerçekleri inkar etme
- C) Bir amacı gerçekleştiremediğinde bu amacın olumsuz yönlerini vurgulama
- D) Bir alandaki eksikliğini başka bir alandaki başarısıyla dengeleme
- E) Olumsuz durumlar karşısında öfke duyduğu halde bunu saklama

2. Şekilde sembolleri soldan sağa doğru okuyan bireylerin ortadaki sembolü b, yukarıdan aşağıya okuyanların ise 6 olarak algılandığı gözlenmiştir.

	5	
a	b	c
	7	

Bu durum, aşağıdaki yargıların hangisine bir örnektir?

- A) Bir grup uyarıcı arasında, diğerlerinden farklı olan uyarıcı daha fazla dikkati çeker.
- B) Bireyin o andaki ihtiyaçları, uyarıcıyı nasıl algılayacağını etkiler.
- C) Bir uyarıcıyla ilgili algı, bu uyarıcının birlikte bulunduğu diğer uyarıcılardan etkilenir.
- D) Sık tekrarlanan uyarıcı diğerlerinden daha çabuk algılanır.
- E) Bazı kısımları eksik olan uyarıcı durumlar, tamamlanarak algılanır.

3. Bir hayvanat bahçesinde, kafeslerde sıkışık bir biçimde yaşayan maymunlar arasında birbirlerine zarar verici davranışların yaygınlaştığı; maymunlara yeterince geniş bir alan sağlandığında ise bu tür davranışların ortadan kalktığı gözlenmiştir.

Bu gözlemden çıkabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maymun türleri arasında saldırganlık bakımından fark vardır.
- B) Saldırganlık, öğrenme ile kazanılan bir davranıştır.
- C) Saldırganlığa yol açan etkenler kontrol edilemez.
- D) Saldırganlığın ortaya çıkmasında ortamın rolü vardır.
- E) Saldırganlık, maymunların doğal bir özelliğidir.

4.5.11. 1992 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Guguk kuşları, yumurtalarını başka türden kuşların yuvalarına bırakır ve yavrular bu kuşlar tarafından büyütülür. Bu yavrular da ergin hale gelince, yumurtalarını gene başka türden kuşların yuvalarına bırakır.

Guguk kuşunun bu davranışıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türün bütün dişilerinde görülmektedir.
- B) Deneyimler sonucunda öğrenilmektedir.
- C) Aynı uyarıcı durum, aynı davranışı ortaya çıkarmaktadır.
- D) Davranışlar erginleşmeyle birlikte kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.
- E) Davranış kalıtım yoluyla aktarılmaktadır.

2. Bir davranışın ortaya çıkmasında, o davranışı yapan bireyin özelliklerinin yanı sıra, içinde bulunduğu ortam da etkili olabilir.

Aşağıdaki davranışların hangisinde kişinin içinde bulunduğu ortamın etkisi en çoktur?

- A) Sevecen bir öğretmenin öğrencilerini sert bir biçimde azarlamaktan kaçınması
 - B) Karamsar bir öğrencinin kötü geçen bir sınavdan sonra bütün gün somurtması
 - C) Tatlıdan hoşlanmayan bir çocuğun misafirlikte kendine ikram edilen çikolatayı reddetmesi
 - D) Fazla konuşkan bir kimsenin, konser izlerken yanındakilerle konuşmaktan çekinmesi
 - E) Futbola meraklı bir gencin arkadaşlarına bir takım kurmayı önermesi
3. Bir psikolog, sağlıklı bebekler arasından rasgele biri seçilerek kendisine verilecek olsa, bu olursa olsun onu istenirse bir doktor, bir tüccar, bir hırsız veya bir dilenci olarak yetiştirebileceğini savunmaktadır.

Bu psikolog, çocuk gelişiminde aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Eğitimin
- B) Zekânın
- C) Kalıtımın
- D) İhtiyaçların
- E) Kişiliğin

5. Bebekler 0-6 ay arasında çok çeşitli sesler çıkarırlar. Bu seslerin nitelik ve niceliği ırklar, bölgeler ve kültürler arasında anlamlı farklılıklar göstermez. Bebekler büyüdükçe, ana babalarının konuştuğu dile uygun sesleri daha çok çıkarmaya, diğer sesleri ise giderek çıkarmaya başlarlar.

Bu bilgilere dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bebekler, değişik sesler çıkarabilme gücüyle doğarlar.
 - B) Her birey, doğduğu ailede konuşulan dili öğrenme durumunda kalır.
 - C) Öğrenilen dil, ırk, bölge ve kültürden bağımsızdır.
 - D) Bebeğin, konuşma diliyle ilgili ilk öğrenmeleri altıncı aydan sonra başlar.
 - E) Yeni doğan bebeklerin çıkardıkları sesler büyük ölçüde birbirine benzer.
6. Bir sınıftaki öğrencilerden yaş, cinsiyet, yetenek düzeyi, ders çalışma koşulları bakımından birbirine denk iki grup oluşturuluyor. Gruplardan birindeki öğrencilere, matematik dersinden bir dönem boyunca derste cevapladıkları her soru için, diğerindekilere ise dönem sonunda yapılan bir sınavla not veriliyor. Sonunda bu iki grubun matematik dersinden başarı düzeyleri karşılaştırılıyor.

Bu araştırmada aşağıdakilerden hangisinin başarı üzerindeki etkisi incelenmektedir?

- A) Ders çalışma ortamı
- B) Dersin Güçlüğü
- C) Ders süresi
- D) Öğretmenin gücü
- E) Not verme biçimi

4.5.12. 1993 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Bir çocuk, sahipsiz bir köpek tarafından ısırıldıktan sonra, bütün köpeklerden korkmaya başlar. Bu durum genellemeye örnektir. Bir süre sonra, aynı çocuk sahipsiz köpeklerden korkmayı sürdürürken, yanında sahibi bulunan köpeklerden korkmamaya başlar. Bu ise ayırt etmeye örnektir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ayırt etmenin tanımı olabilir?

- A) Değişik durumlarda karşılaşılan benzer uyarıcılara farklı tepkilerde bulunma
 - B) Bir davranışın ardından doyum sağlayıcı durumların ortaya çıkmasıyla bu davranışı daha sık gösterme
 - C) Öğrenilen bir davranışı uyaran durumun sık sık tekrarlanmasıyla bu davranışı giderek daha seyrek yapma
 - D) Çevrede bulunanların davranışlarını gözleyerek onlar gibi davranma
 - E) Farklı ortamlarda karşılaşılan benzer uyarıcılara benzer tepkilerde bulunma
2. Karla kaplı bir ortamda siyah tavşanlar, beyaz tavşanlardan daha kolay fark edilir.

Bu durum, algı ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi için bir kanıt olabilir?

- A) Ortamdaki benzer nesneler gruplanarak algılanır.
- B) Hareket halindeki nesneler daha kolay algılanır.
- C) Özellikleri bilinen bir nesne bizden uzaklaşsa da gerçek

boyutlarında algılanır.

D) Nesneler, zemin ile arasındaki zıtlık arttıkça daha kolay algılanır.

E) Bazı parçaları eksik olan nesneler bütüne tamamlanarak algılanır.

3. Mezopotamya, Mısır, İran ve Fenike kültürlerinden etkilenmiş olan Milet, tarımın ve denizciliğin geliştiği oldukça işlek bir imlan kentiydi. Milet'teki ortam farklı inanç ve düşüncelere izin verecek kadar hoşgörülüydü. Gerçekleri araştırmak isteyen insanların yetişmesine fırsat veren toplumsal, duygusal ve ahlaksal koşullar sağlamıştı. İşte bütün bunlar ilk bilimsel ve felsefi düşüncenin Anaksimandros, Anaksimenos ve Thales'in kişiliklerinde bu kentte yeşermesine olanak hazırladı.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Toplumsal bilimlere doğa bilimlerine göre daha geç gelişir.

B) Bilimsel düşünce, elverişli ortamlarda gelişir.

C) Bilim, bilim adamlarının ortaklaşa çabasıyla gelişir.

D) Bilim adamları, toplumsal olayları bilimin ilkelerine göre yorumlarlar.

E) Toplumda bilimsel düşüncenin yaygınlaşması zaman alır.

4. Bir araştırmada, bir grup lise öğrencisine bir kedi çizimi gösterilip bunun bir kedi olduğu belirtilmiştir. Daha sonra birer hafta arayla öğrencilerden başlangıçta gördükleri şekli çizimleri istenmiştir. Haftalar ilerledikçe çizilen şekillerin giderek bozulduğu ve onuncu haftada çizilen şeklin artık başlangıçtaki kedi çizimine benzemediği görülmüştür.

Bu araştırmada, aşağıdakilerden hangisinin bir çizimi hatırlama üzerindeki etkisi incelenmiştir?

- A) Eğitim düzeyinin
- B) Aradan geçen zamanın
- C) şekli çizilen varlığın
- D) Yaşın
- E) Zekânın

4.5.13. 1994 SS Psikoloji Soruları

1. Nasrettin Hoca bir gün ata binmeye heveslenmiş. Ancak atın üstüne çıkmayı bir türlü başaramamış. Bunun zerine, “Hey gidi gençlik hey!” diyerek iini çekmiş. şöyle bir çevresine bakınıp kimsenin olmadığını görünce de kendi kendine, “Hoca, Hoca! Senin gençliğini de biliriz.” demiş.

Bu fıkrada Nasrettin Hoca’nın ata binememesini, önce, genç olmamasına bağladığı halde, sonradan gençliğinde de ata binemediğini itiraf etmesi **aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?**

- A) Sosyal etkinin yokluğu
- B) Fiziksel yetersizlik
- C) Algısal bozukluk
- D) Dikkat ve güdü eksikliği
- E) ğrenme güçlüğü

2. Bir organizma çevresindeki belirli bir uyarıcıya normal olarak beklenenin üstünde tepki gösteriyorsa, bu uyarıcıya “duyarlı”dır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde belirtilen durumda “duyarlılık” söz konusu değildir?

- A) Ne kadar derin uyursa uyusun, bebeği “gık” dese hemen yerinden fırlar.
- B) Odamda sigara içilmesi beni çileden çıkarıyor.
- C) Ders çalışırken, odadaki insanların konuşmaları onu hiç rahatsız etmez.
- D) Parmaklarını masaya vurup durma! Kendimi bir türlü kitaba veremiyorum.
- E) O kazadan sonra otobüse her bindiğinde heyecanlanıyor.
3. Önceden bazı faaliyetlerin öğrenilmiş olmasının, sonradan başka faaliyetlerin öğrenilmesini kolaylaştırmasına “olumlu transfer” denir.

Aşağıdakilerden hangisinde, olumlu transferin en az olması beklenir?

Önceden	Sonradan
<u>öğrenilmiş olan</u>	<u>öğrenilecek olan</u>
A) Basketbol oynama	Voleybol oynama
B) İngilizce	Fransızca
C) Bisiklet kullanma	Motosiklet kullanma
D) Müzik setini çalıştırma	Bağlama çalma
E) Matematik	Muhasebe

4. Bir futbol karşılaşmasında, gol yiyen takımın kalecisinin kale direklerini tekmelediği gözlenmiştir.

Kalecinin bu davranışı, aşağıda belirtilen hangi savunma mekanizmasına örnektir?

- A) Hatasına kabul edilebilir gerekçeler bulma
- B) Hoş olmayan yaşantıları hatırlamaktan kaçınma
- C) Kendisinin hatasız olduğunu belirtme
- D) Karşısındakinin başarısını küçümseme
- E) Tepkisini başka nesnelere yöneltme

4.5.14. 1995 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Bir laboratuvar ortamında, aynı yaştaki iki çocuğa birbirinden çok az farklı iki ses kulaklıktan dinletilmiş; çocuklardan biri bu seslerin farklı olduğunu söylerken öteki aynı olduğunu belirtmiştir.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Bir duyu organını uyaran çevresel uyarıcıların, öteki duyu organlarını uyaranlardan farklı olmasıyla
- B) Duyu organlarının duyarlılığının bireyden ibreye farklılık göstermesiyle
- C) Bireyin ilgilerinin, çok sayıda uyarıcıdan hangilerini algılayacağını etkilemesiyle
- D) Bireyin içinde bulunduğu ortamın, algıda önemli bir rol oynamasıyla
- E) Duyu mekanizmalarının, doğumdan itibaren giderek gelişmesiyle

2. Bir toplumda “normal” karşılanan bir davranış, başka bir toplumda “anormal” olarak nitelenebilmektedir. Ayrıca, belirli bir toplumda, eski çağlarda insanların hayranlığını kazanan bir davranış, günümüzde “anormal” sayılabilmektedir.

Bu parçaya dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Anormal davranışların düzeltilmesi olanaksızdır.
 - B) Davranışları normal ve anormal diye sınıflamasının bir yararı yoktur.
 - C) Anormal davranış, kişinin kendini nasıl algıladığına bağlıdır.
 - D) Anormal davranışlara sahip diye nitelendirilen kişiler toplum tarafından dışlanır.
 - E) Bir davranışın anormal sayılması zaman ve mekana göre değişebilir.
3. Araştırma konusunun seçilmesinden, o konuda nasıl araştırma yapılacağına, nelere dikkat edileceğine, araştırma sonuçlarının nasıl yorumlanacağına ve yayımlanacağına varıncaya kadar, bilimsel çalışma disiplininin ilgilendiren pek çok konuda, yetişmiş bir bilim adamının araştırmacıya yol göstermesi, onu düşebileceği çıkmazlara karşı uyarması, yanlış bir adım attığında eleştirmesi sadece yararlı değil, çoğu zaman gereklidir de.

Bu parçada, bir araştırmacının yetişmesinde aşağıdakilerden hangisinin rolü üzerinde durulmaktadır?

- A) Özveriyle ve yılmadan çalışmanın
- B) Başka araştırmacıların bulgularından yararlanmanın
- C) İşin nasıl yapılacağını iyi bilen bir ustayla çalışmanın
- D) Farklı alanlardaki uzmanlarla işbirliği yapmanın
- E) Alanındaki bilimsel gelişmeleri yakından izlemenin

4. Edimsel koşullamada, organizmanın mevcut basit davranımlarından uygun olanları pekiştirip uygun olmayanları pekiştirmeyerek, organizmaya yeni ve karmaşık davranışlar kazandırılmasına “davranışa şekil verme” denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde “davranışa şekil verme” yönteminin uygulandığından söz edilebilir?

- A) Bir köpeğe takla atmasını ğretme
 - B) Akvaryumun sıcaklığını balığın türüne göre ayarlama
 - C) ocuğa besinlerin özelliklerini anlatma
 - D) İki filmde hangisinin seyredeleceğine karar verme
 - E) zc bir olay sonucunda ağlama
5. Bir kişinin beynini açıp inceleyerek onun düşüncelerini saptayamayız.
- Bu yargı, aşağıdakilerden hangisini desteklemektedir?**
- A) Düşünme, beynin işlevlerinden sadece biridir.
 - B) Düşünme yeteneği kişiden kişiye farklılık gösterir.
 - C) Düşünme yeteneği en fazla olan canlı, insandır.
 - D) Düşünme doğrudan gözlenemeyen bir süreçtir.
 - E) Dşnmeyle dil arasında sıkı bir ilişki vardır.

4.5.15. 1996 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Psikolojide kullanıldığı anlamda, “büyüme” yalnızca bedensel gelişimle ilgili iken, “olgunlaşma” çocuğun hem zihinsel hem de bedensel gelişimi ile ilgilidir.

Buna göre, bir çocukta aşağıdaki gelişmelerden hangisi olgunlaşma olarak nitelenmez?

- A) Konuşmaya başlaması
- B) Bisiklet sürmesi
- C) Resim yapması
- D) Süt dişlerinin çıkması
- E) Babasını başka erkeklerden ayırt etmesi

2. • Sıkılganlık ve kendine güvensizlik, cinsel işlev bozukluklarına;
• Aşırı stres ise mide ülseri ve kalp rahatsızlıklarına
yol açabilir.

Bu bilgilere dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Psikolojik etkenler fizyolojik bozukluklara neden olabilir.
- B) Psikolojik etkenlere bağlı hastalıkların tedavisi güçtür.
- C) Her fizyolojik bozukluk, kendine özgü psikolojik sorunlar doğurur.
- D) Fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıklar aynı yöntemle tedavi edilebilir.
- E) Genetik yatkınlığı olanlarda psikolojik bozukluklar daha sık görülür.

3. Organizmanın istenmeyen davranışlarını ortadan kaldırmak için uygulanan ceza iki türdür.

- I. tip cezada, ortama organizma için olumsuz olan bir uyarıcı katılır.
- II. tip cezada, ortamda var olan ve organizma için olumlu olan bir uyarıcı ortamdaki kaldırılır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi II. tip cezaya bir örnektir?

- A) Yazıyı zamanında bitirmeyen bir sekreterin, yöneticisi tarafından azarlanması
- B) Ağır bir trafik suçu işleyen sürücünün ehliyetinin iptal edilmesi
- C) Ocağın düğmeleriyle oynayan çocuğun eline vurulması
- D) Akşam eve geç gelen bir gence ailesinin kızması
- E) Labirentte istenilen aksi yönde dönüş yapan fareye elektrik şoku verilmesi

4. Aşık olduğu kişiyle ya da korktuğu bir hayvanla karşılaşan bir insanın, her iki durumda da kalbi hızla atmaya başlar, ağzı kurur.

Bu bilgiye dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Heyecanın türüne göre, farklı fizyolojik tepkiler ortaya çıkar.
- B) Heyecanlar zihinsel süreçler yardımıyla anlamlandırılıp isimlendirilir.
- C) Farklı heyecanlarda, aynı temel afizyolojik mekanizmalar harekete geçer.
- D) Aşırı heyecan, insanın çevresine uyumunu zorlaştırır.
- E) Heyecanlar fizyolojik tepkilere ifade edilir.

4.5.16. 1997 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Araba kullanan sürücülerin, karşıdan gelen aracın hız ve mesafesini algılamaları farklıdır. Bir araştırmada kamyon sürücülerinin, otomobil sürücülerine göre, hızı daha düşük, mesafeyi daha uzun olarak algıladıkları bulunmuştur. Bu durum kamyon sürücülerinin ağır tonajlı araç kullanmalarına ve genellikle yavaş gitmelerine bağlanmıştır.

Bu parçaya dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Bilinen nesnelerin biçimi, hangi açıdan bakılırsa bakılsın aynı algılanır.
 - B) Hareketli nesneler, hareketsiz nesnelerden daha fazla dikkat çeker.
 - C) Şekiller bulundukları zeminden daha önde algılanır.
 - D) İnsanların algıları yaşadıkları koşullardan etkilenir.
 - E) İlgiler, istekler ve gereksinimler algıları etkiler.
2. Bir genç kız, sofrayı aceleyle toplarken tabaklardan birini düşürerek kırmıştır. Kendisini dikkatsizlikle suçlayan annesine “Bu porselenler çok kalitesiz; dokunmayla kırılıyor.” Yanıtını vermiştir.

Genç kızın bu sözleri, aşağıdakilerden hangisine örnek olabilir?

- A) Olumsuz duygularını bir nesneden başka bir nesneye aktarma
- B) Hatasını örtmek için bahane bulma
- C) Gerçeği görmezlikten gelip yok sayma
- D) Bir durumu gerçekte olduğunun tam karşıtı gibi algılama
- E) Bir alanda yetersiz olunca başka bir alana yönelme

3. Beni bu güzel havalar mahvetti,
 Böyle havada istifa ettim.
 Evkaftaki memuriyetimden.
 Tütüne böyle alıştım.
 Böyle havada aşık oldum,
 Eve ekmekle tuz götürmeyi
 Böyle havalarda unuttum
 Şiir yazma hastalığım
 Böyle havalarda nüksetti.
 Beni bu güzel havalar mahvetti.

Orhan Veli Kanık'ın bu şiiri, psikoloji ile ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisini doğrudan desteklemek için kullanılabilir?

- A) Fiziksel çevre davranışlarımızı etkiler.
- B) Öğrenilmiş davranışlar çevreye uyumu kolaylaştırır.
- C) Algılar duyu organlarına gelen uyarıların anlamlandırılmasıyla oluşur.
- D) Aynı anda yaşanan iki farklı güdü çatışmaya yol açar.
- E) Pekiştirilen davranışların sıklığı artar.

4. **Aşağıdaki davranışlardan hangisinin psikomotor yönü daha ağır basmaktadır?**

- A) Bir fizik problemini çözmeye çalışma
- B) Psikoloji alanında yeni bir kuram önerme
- C) Sırlarını arkadaşlarıyla paylaşma
- D) Çocuğunun başarısından kıvanç duyma
- E) Bir müzik aletini kusursuz çalma

4.5.17. 1998 ÖSS Psikoloji Soruları

1. Bazı biyologlar, insanı biyolojik yapısında son beş bin yıldır önemli bir değişiklik olmadığını söylemektedirler. Ancak, beş bin yıl önceki bir insanı zaman yolcuğuna çıkarıp çağdaş bir kentin içine bırakabilseydik, bu insan, işe ya da alışverişe giderken otobüse binmek gibi her gün yaptığımız davranışları yapamaz ve büyük bir olasılıkta bir trafik kazasında yaşamını yitirirdi.

Bu parçada, öğrenmenin hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

- A) Bedensel gelişmeye bağlı olma
 - B) Bir durumdan ötekine aktarılabilme
 - C) Güdülerden etkilenme
 - D) Basit görünen davranışlarda bile payı olma
 - E) Çeşitli yöntemlerle gerçekleştirilebilme
2. Bir araştırmada farelerin beyinlerinde belli bir nokta tahrip edildiğinde çok yemeye başladıkları, başka bir nokta tahrip edildiğinde ise açlıktan ölecek hale gelmelerine karşın yiyeceğe ilgi göstermedikleri gözlenmiştir.

Bu bulguya dayanarak, aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tahrip edilen beyin hücrelerinin yenilenmesi zaman alır.
- B) En küçük bir davranımda bile beyin tümü görev alır.
- C) Beynin belirli bölgeleri belirli davranışlardan sorumludur.
- D) Üst düzeydeki zihinsel faaliyetler sırasında beyin belirli bölgeleri işbirliği içinde çalışır.
- E) Beynin iş görebilmesi için organizmanın beslenmesi gerekir.

3. Bir grup arkadaşıyla lokantaya giden bir genç, aç olmadığı halde, arkadaşlarının yediği yemeklerin kokusundan ve görüntüsünden etkilenererek kendisi de yemek yemiştir.

Bu örnek, tok bir insanın yemek yemesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olabileceğini göstermektedir?

- A) Gereksinim düzeyinin
- B) Dış uyarıcıların
- C) Öğrenmenin
- D) Beden yapısının
- E) Beklentilerin

4. Bir kentin sokaklarında asfaltın yumuşak olduğu günler, güneş çarpması vakalarının sayısının da arttığı gözlemek mümkündür. Ancak bu ilişkiye dayanarak, “Asfaltın yumuşaması güneş çarpmasına neden olmuştur.” Yargısına varılamaz.

Bu görüşün temelini aşağıdaki yargılardan hangisi oluşturmaktadır?

- A) Konuya uygun olmayan ölçme aracı kullanmak, araştırmacıyı yanıltabilir.
- B) Bir gözlemin bilimsel değer taşıyabilmesi için, bu gözlemin bilim adamlarınca yapılmış olması gerekir.
- C) İki olay arasında ilişkinin niteliği zaman ve mekâna göre değişmez.
- D) Olayların aynı zamanda gerçekleşmesi, aralarında her zaman yüksek ilişki olduğunu gösterir.
- E) İki olay arasında yüksek ilişki gözlenmesi, bu olaylardan birinin ötekinin sonucu olduğu anlamına gelmeyebilir.

5. Çoğu insanın pek tehlikeli bulmadığı bir uyaran ya da duruma şiddetli korkuyla tepki veren bir kişinin “fobi”si olduğu söylenir. Fobi, genellikle öğrenmeler sonucu ortaya çıkan, belirli bir nesne ya da durumla ilgili olan, mantıksız olduğu genellikle kişi tarafından kabul edilen ve kişinin yaşamını aksatacak boyuta ulaşan korkulardır.

Bu bilgilere dayanarak, fobi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İlgili olduğu nesne zamanla değişir.
- B) Aşırı tepkilere neden olur.
- C) Gündelik ilişkilere sekte vurabilir.
- D) Yaşantılar sonucu oluşur.
- E) Akılcı bir temele dayanmaz.

4.6.1. 1981ÖSS Sosyoloji Soruları

1. **Aşağıdaki yöntemlerden hangisi tüm yurttaşların, seçimle oluşturulan yasama organında daha iyi temsil edilmelerini sağlayabilir?**

- A) Yasama organı üyelerinin, geçerli oyların partilere dağılışı ile orantılı olarak saptanması
- B) Yasama organı üyelerinin, çoğunluğu sağlayan partinin adayları arasından seçilmesi
- C) Partilerin gösterdikleri aday sayısının, üye sayılarıyla orantılı olması
- D) Adayların, parti üyeleri tarafından seçilmiş delegelerce saptanması
- E) Partilere, yalnız örgütlendikleri bölgelerde seçime katılma hakkının verilmesi

2. “Her yurttaşa eşit ağırlıkta bir oy hakkı tanıyan demokrasinin ‘genel ve eşit oy’ ilkesi, kimi seçmenlerin ülke ve toplum çıkarlarını bilememeleri yüzünden uygun seçme yapamadıkları gerekçesiyle eleştirilere uğramaktadır.”

Aşağıdaki önlemlerden hangisinin, böyle bir eleştiriye dayanak yapılan durumu ortadan kaldırması beklenir?

- A) Çoğunluğun benimsemediği eleştirileri dikkate almama
- B) Seçim propagandalarının süresini uzatma
- C) Seçmen olabilecekleri sınavla belirleme
- D) Uygun seçim yapmadığı ortaya çıkanları uyarma
- E) Yurttaşların eğitim düzeylerini yükseltme

3. “Temsili demokrasiyi benimseyen bir ülkede;

- I. Anayasanın, halkoyuna sunulması (referandum)
- II. Parlamento’da anayasa değişikliği yaparken, diğer yasalar için gerekli görülenden daha fazla bir oy çoğunluğu istenmesi,
- III. Yasaların anayasaya uygun olması ilkelerine uyulmaktadır.”

Bu ilkelerin, aşağıdaki amaçlardan hangisini gerçekleştirmeye yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Halk iradesine dayanan temel kurallara süreklilik kazandırmaya
- B) Anayasal düzeni, uluslar arası demokratik kuruluşların ilkeleriyle tutarlı kılmaya
- C) Toplumdaki değişimleri kısa sürede anayasaya yansıtmaya
- D) Parlamento üyelerinin yasama sorumluluklarını azaltmaya
- E) Toplumdaki düşünce farklılıklarını azaltmaya

4. **Ülkemizde milletvekili seçilebilmek için okuryazarlığın yeterli görüşmüş olmasının, demokrasi açısından gerekçesi ne olabilir?**

- A) Rejimin, okul öğrenimindeki yetersizlikleri giderecek başka kurumlara sahip olması
- B) Devlet yönetiminde, okul öğrenimi ile kazanılanlar dışında bazı bilgi ve becerilere de gerek duyulması
- C) Kendi kendini yetiştirmiş kişilerin de devleti iyi yönetebilecekleri inancı
- D) Devlet yönetimine ilişkin bilgi ve becerilerden hangilerinin okul öğrenimiyle kazanılacağına bilinmemesi
- E) Yurttaşların devlet yönetimine katılmalarında ayrıcalık yaratmamak düşüncesi

5. “Çekirdek aile tipinin yaygın olduğu toplumlarda, ölümün verdiği büyük kederin nedeni, bu aile tipinin yapısında aranabilir. Anne, baba ve çocuklardan oluşan bu aile tipinde başlıca görevler birer kişi tarafından yerine getirilir. Ölen üyenin yeri, bir başkası tarafından kolayca doldurulamaz. Oysa, geniş aile tipinin yaygın olduğu toplumlarda, ölen üyenin görevinin aileden bir başkası hemen üstelenebilir.”

Bu açıklama, aşağıdakilerden hangisi için bir örnek olabilir?

- A) Aile yapısı karmaşıklıktıkça duygular abartılır.
- B) Ölenin ardından duyulan yasın derecesi, ailenin yapısı ile ilgilidir.
- C) Geniş aile tipinin yaygın olduğu toplumlarda, yas tutulması hoş karşılanmaz.
- D) Çekirdek ailede yas, ölene duyulan sevgiye dayanır.
- E) Çekirdek ailede yasın yoğun olması, az sayıda kişi tarafından paylaşılmasından kaynaklanır.

4.6.2. 1982 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. “Olani, var olanı söylemek gerekir, olması gerekeni değil.”

“Geleneklerin doğru ya da yanlış olduğun söylemiyorum, onları yalnızca açıklıyorum.”

Bu iki cümlesiyle Montesquieu aşağıdakilerden hangisini söylemek istemiş olabilir?

- A) Toplumsal olaylar değer yargılarından kaçınarak incelenmelidir.
- B) Düşünürün görevi toplumu yargılamak değil, sorunlarına çözüm getirmektir.
- C) Toplumsal konularda, bir önerinin gerçekleştirilmesi eskisinden daha kötü sonuçlar verebilir.
- D) Bir toplumsal olayın aksayan yanını düzeltebilmek için önce o toplumsal olayı açıklamak gerekir.
- E) Toplumsal olaylar, akla göre yorumlanmalıdır.

2. “Kültür, toplumsal etkileşimin ürünüdür.”

“Kültür, çevremizin insan eseri olan kısmıdır.”

Yukarıdaki tanımların her ikisinde de kültürünü hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Toplumlar arasındaki ilişkilerden etkilenme
- B) Toplumdan topluma değişiklik gösterme
- C) Toplumsal birliği sağlayıcı olma
- D) İnsan tarafından yaratılmış olma
- E) İnsan gereksinimlerine cevap verme

3. “Ailenin temel işlevlerinden biri de çocuğu toplumsallaştırmaktır. Ancak aile çocuğa benimseteceği değerleri kendisi yaratmaz, kendi dışında geliştirilmiş olan değerleri aktarır.”

Bu görüşe dayanarak aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Aynı aile içinde yetişmiş bireyler farklı değerler kazanmış olabilir.
- B) Ailenin işlevleri artıktı, toplumun aileye verdiği değer de artar.
- C) Birey ait olduğu toplumun değerlerini ailesinden öğrenir.
- D) Ailenin diğer kurumlara göre daha değerli sayılması evrensel bir olgudur.
- E) Ailenin işlevlerinin sayısı toplumdan topluma değişebilir.

4. “Nerede bir toplum varsa orada hukuk vardır.” İfadesindeki “hukuk” sözcüğü ile **aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiş olabilir?**

- A) Tüm toplumlar için geçerli olan kurallar
- B) Toplumsal ilişkiler düzenleyen tüm kurallar
- C) İnsan onurunu koruyan temel kurallar
- D) Uluslar arası ilişkileri düzenleyen kurallar
- E) Yöneticiler tarafından konan kurallar

5. “Kültürel öğeler, insanın biyolojik, psikolojik ve toplumsal nitelikteki temel gereksinimlerini gidermeye yöneliktir. Psikoloji bilimi doyumla sonuçlanan davranışların giderek alışkanlığa dönüştüğünü göstermiştir. Kültürel öğelerin de zaman içinde varlıklarını sürdürebilmeleri bireylere sağladıkları doyumla açıklanabilir.”

Bu görüşe dayanarak aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Kültürü zenginleştirmek için bireylerde yeni gereksinimler yaratılmalıdır.
- B) Gereksinimleri karşılamada yetersiz olan kültürel öğeler zamanla varlığını yitirebilir.
- C) Bireylerin her türlü gereksinimlerinin karşılandığı toplumlarda kültürel gerileme başlar.
- D) Aynı gereksinim, değişik kültürlerde değişik yollarla karşılanmakta olabilir.
- E) Kültür alışverişi, gereksinimleri birbirinden farklı toplumlar arasında gerçekleşebilir.

6. “Ekonomik yönden gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelere bağış, kredi vb. biçimlerde sermaye aktarmaktadırlar.”

Gelişmiş ülkelerin böyle davranmaları aşağıdakilerden hangisi ile en az ilişkilidir?

- A) Pazar bulma ve ihracat yapma olanaklarını artırma
- B) Gelişmekte olan ülkelerdeki hammadde üretimini artırarak kendi gereksinimlerini giderme
- C) Sermaye aktarılan ülke üzerindeki siyasal etkilerini artırma
- D) Gelişmekte olan ülkelere hammaddelerin yarı işlenmiş hale getirilmesini sağlayarak maliyeti düşürme
- E) Ülkelerinde kamuoyunun gelişmekte olan ülkelere yardım edilmesi yolundaki isteklerini karşılama

7. **Aşağıdakilerden hangisinin bir bölgedeki sanayileşme ile yakından ilişkili olduğu söylenemez?**

- A) Bölgenin Pazar olarak genişlemesinin
- B) Ticari ve mali etkinliklerdeki artışın
- C) Ulaştırma hizmetlerindeki gelişmenin
- D) Turizm yatırımlarındaki artışın
- E) Nitelikli işgücü sayısındaki artışın

4.6.3. 1983 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. “M.Ö.V. yüzyıl Atinası hakkında pek çok bilgi kaynağı vardır. ancak bunların çok büyük bir kısmı o dönemde yaşamış olan ‘Atinalı yurttaşlar’ tarafından ayrılmıştır. Bu yüzden, o dönem Atinasının bir Persliye, bir köleye ya da Atina’da yerleşmiş bir Korinliye nasıl görüldüğü hakkındaki bilgilerimiz pek azdır. Tarihsel belgelerin yazarları, olayları kendi görüş ve duyguları doğrultusunda değiştirmiş olabileceklerinden o dönem Atinasının gerçek durumu yazılanlardan farklı olabilir.”

Bu parçada sözü edilen duruma düşmemek için, günümüz olaylarını inceleyen bir tarihçi nasıl bir yol izlemelidir?

- A) Belgelerdeki eksiklikleri yorum yaparak tamamlamalıdır.
- B) Yalnız yabancı gözlemcilere dayanan belgelerden yararlanmalıdır.
- C) İlk elden yazılmış belgelere yararlanmalıdır.
- D) Değişik kaynaklara dayalı belgelerden yararlanmalıdır.
- E) Yalnız resmi kaynaklara dayalı belgeleri kullanmalıdır.

2. “Su değirmenini ilk bulan Çinlilerdir. Ne var ki, sulama güçlükleri yarattığı için icadı yaygın olarak kullanmamışlardır. Bir Roma İmparatoru da, bazı kimseler işsiz kalır gerekçesini ileri sürerek, icat edilen mekanik bir vincin kullanılmasını yasaklamıştır.”

Bu örneklerde, icatların yaygınlaşmasını engelleyen ortak etken nedir?

- A) Ulaşım ve haberleşmenin yetersiz olması
- B) İcatları kullanabilecek eğitilmiş işgücünün çok az olması
- C) İcattan yararlanmanın sorun yaratacak nitelikte olması
- D) İcattan yararlanmak için gerekli olan masrafın çok olması
- E) İcadın sağlayacağı yararların iyi anlaşılmamış olması

3. “1876 yılında Amerika’da 1000 sigara yapımı için işçilere ödenen para bir dolar kadardı. 1881 yılında icat edilen sigara sarma makinesi, 1000 sigara yapımı için işçilere ödenen yarıyı %97 oranında azalttı. Bu makinelerden bir teki bile Amerika’da, bir yılda elde sarılan tüm sigaralar kadar sigara sarabiliyordu.”

Bu durum aşağıdakilerden hangisine iyi bir örnek oluşturur?

- A) Üretimde kalitenin yükselmesine
- B) Maliyette emek payının düşürülmesine
- C) Tüketicinin malı daha ucuza almasına
- D) Yeni iş alanlarının açılmasına
- E) İşçilerin çalışma saatlerinin kısılmasına

4. Buhar makinesi James Watt'tan yüzyıl kadar önce icat edildiği halde bu makinenin sanayide kullanılması hemen gerçekleşmedi. Çünkü XVII. yüzyılda sanayi henüz gelişmemişti. Sanayinin gelişmesini hazırlayıcı koşullar XVIII. Yüzyılda olgunlaştı. Buhar makinesi de ancak bundan sonra sanayide kullanılmaya başlandı.”

Bu bilgilere dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Yenilikler elverişli ortamlarda benimsenip yaygınlaşır.
 - B) Yenilikler, toplumsal sorunlar yaratabilir.
 - C) Olumsuz tepkiler, yeniliklerin yaygınlaşmasına önler.
 - D) Teknolojik yenilikler, toplumsal yaşamı değiştirir.
 - E) Yeniliğe açıklık bakımından toplumlar arasında fark vardır.
5. - Hava, el sürülmemiş topraklar, kendi kendine yetişen ağaçlar vb. mal değildir.
- Kendisi için bir kazak ören kişi mal üretmemiştir.
- Ortaçağda köylülerin derebeyi için ürettikleri tahıl mal değildir.
- Ürettiği tereyağını pazara götürüp satan ve elde ettiği parayla şeker alan bir köylünün sattığı tereyağı maldır.”

Bu bilgilere göre bir nesnenin “mal” niteliğinin kazanması neye bağlıdır?

- A) İnsanın bir ihtiyacını gidermesine
- B) Çok sayıda insan tarafından kullanılmasına
- C) Üretiminde birden çok insanın rol almasına
- D) İşlendikten sonra kullanılır hale gelmesine
- E) Değişim amacıyla üretilmesine

6. “Endüstriyel üretimde kullanılan ilk makine, 1723 yılında John Kay’in yaptığı ve ‘uçan mekik’ adını verdiği bir dokuma makinesidir. Bu makine o kadar hızlı çalışıyordu ki ipliklerini çıkırıktaki bükme dokumacılar iplik yetiştiremiyorlardı. Bu durum iplik bükme makinesinin icadına yol açtı.”

Bu olay, aşağıdakilerden hangisine bir örnek olamaz?

- A) İhtiyaçlar icatları hızlandırır.
- B) İcatlar yeni sorunlar yaratabilir.
- C) Üretimde, değişik işler uyum içinde yürütülmelidir.
- D) İcatların yaygınlaşması uzun zaman alır.
- E) İcatlar üretimi artırabilir.

4.6.4. 1984 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. **Bir toplumda aşağıdaki değişikliklerden hangisi bir kalkınma ölçütü sayılmaz?**

- A) Okur-yazar oranının artması
- B) Toplumsal hareketliliğin artması
- C) Nüfusun artması
- D) Meslek çeşitlerinin artması
- E) Sanayi yatırımlarının artması

2. **Aşağıdakilerden hangisi T.C. Merkez Bankası'nın görev ve yetkilerinden biri değildir?**

- A) Kalkınma plan ve programlarına uygun para ve kredi politikası izlemek
- B) Ulusal paranın iç ve dış değerlerini koruyucu önlemler almak
- C) Para çıkarmak ve dolaşımını düzenlemek
- D) Vatanların küçük tasarruflarını toplamak
- E) Hükümetlerin mali danışmanlık ve kasadarlık görevini yapmak

4.6.5. 1985 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. **Aşağıdakilerden hangisi hem demokratik hem de demokratik olmayan yönetimlerde görülen bir durumdur?**

- A) Farklı görüş ve düşüncelerin serbestçe tartışılması
- B) Bireyleri etkileme yöntemi olarak ikna yolunun kullanılması
- C) Kararların alınmasında uzman görüşlerinden yararlanılması
- D) Grup liderlerinin seçimle işbaşına gelmesi
- E) Kararların oy çokluğuyla alınması

2. **İleri üretim teknolojisine sahip olan bir ülkede aşağıdakilerden hangisinin görülmesi beklenemez?**

- A) Birim zamandaki üretimin fazla olması
- B) İhtiyaçların karşılanmasında bilimsel bilgilerden yararlanılması
- C) Üretimde standartlara uygunluğun sağlanması
- D) Mesleki eğitimin usta-çırak ilişkisi içinde yapılması
- E) İnsan gücünden tasarruf sağlanması

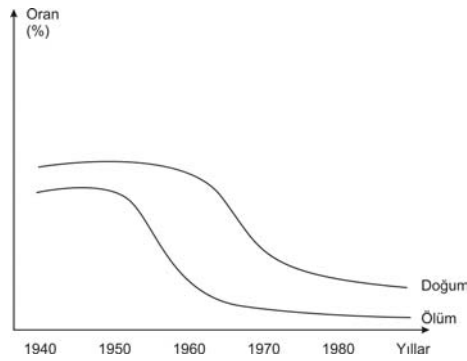
3. Aile, komşuluk, mahalle arkadaşlığı gibi gruplarda görülen ilişkilere birincil ilişkiler denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi birincil ilişkilerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Küçük gruplarda yer alması
- B) Yazılık kurallara bağlı olması
- C) Duygusal ilişkilerin yoğunluk kazanması
- D) Bireyler arası etkileşimin güçlü olması
- E) İlişkilerin uzun süreli olması

4.6.6. 1986 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Aşağıdaki şekil, bir ülkedeki doğum ve ölüm oranlarının yıllara göre değişimini göstermektedir.

Bu ülkenin nüfusu hangi yol dolayında en çok artmıştır?

- A) 1940
- B) 1950
- C) 1960
- D) 1970
- E) 1980

2. Üretimde otomasyon ve uzmanlaşmanın yaygınlaşması, farklı niteliklere sahip olan bir işgücü ihtiyacını doğurmuştur. Bu da eğitimde bir işe veya mesleğe hazırlayıcı faaliyetlerin yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Bu durum, toplumsal kurumların değişmesiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine örnek olabilir?

- A) Toplumsal kurumların hızla değişmesi bunalımlara yol açar.
- B) Yerleşik toplumsal kurumlar diğerlerinden daha yavaş değişir.
- C) Toplumsal kurumlardan birindeki değişme, diğerlerini de değiştirmeye zorlar.
- D) Toplumsal kurumların değişmesinde kendi içi dinamikleri önemli bir rol oynar.
- E) Değişme süreci içindeki bir kurumun bazı işlevlerini diğer toplumsal kurumlar üstlenir.

3. İlk daktilo makinesi 18. yüzyıl başlarında yapılmış, ancak yüz elli yıl kadar sonra yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Oysa 19. yüzyılın sonlarında ilk denemeleri yapılan televizyon, hızla tüm toplum kesimlerine yayılmıştır.

Bu örnek aşağıdaki genellemelerden hangisini destekler?

- A) İnsan ihtiyaçları çeşitlenmiştir.
- B) Belli süre içinde gerçekleşen buluşların sayısı artmıştır.
- C) Bilimsel bilgi birikimi artmıştır.
- D) Buluştan, yaygın bir şekilde yararlanma süresi kısalmıştır.
- E) Üretimde, beklenmeyen ölçüde bir verim artışı olmuştur.

4. Toplumumuzda, gelir ve eğitim düzeyleri daha düşük ailelerde doğurganlık fazladır.

Aşağıdakilerden hangisinin bu duruma yol açan bir etken olduğu savunulamaz?

- A) Çocuk ölüm oranının yüksek olması
- B) Çocukların aileye destek olarak görülmesi
- C) Erkek çocuk sahibi olma isteğinin yaygın olması
- D) Çocuklar için bakım kolaylıklarının sağlanmış olması
- E) Aile planlaması konusundaki bilginin yetersiz olması

4.6.7. 1987 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Ekonomik ve teknolojik gelişmeler toplumsal davranış biçimlerini etkileyerek değiştirmeye zorlar. Fakat toplumsal davranış biçimleri bu tür etkilere karşı dirençlidir, hemen değişmez.

Aşağıdakilerden hangisi, toplumsal davranış biçimlerinin kolay değişmediğini gösteren en iyi örnektir?

- A) Sanayileşmiş toplumlarda geleneksel davranış biçimlerinin de görülmesi
- B) Gelişmekte olan ülkelerin ulusal kimliklerinin yitirmesi
- C) Sanayileşme sürecinin ülkeden ülkeye farklılık göstermesi
- D) İşlevini yitiren toplumsal davranış biçimlerinin terk edilmesi
- E) Davranış biçimlerinin uygun toplumsal koşullarda oluşması

2. Pazar ekonomisi, ihtiyaç fazlası ürünlerin değiştirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Bu görüşe göre, Pazar ekonomisinin ortaya çıkmasını sağlayan başlıca etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değişim aracı olan paranın bulunması
- B) Ürünlerin aynı kalitede olması
- C) İnsanlar arası ilişkilerin yaygınlaşması
- D) Üretimin tüketimden fazla olması
- E) İşyerlerinin belirli bölgelerde toplanması

3. Asya bozkırlarında zaman zaman görülen kuraklığın yol açtığı göçler, katı bir hiyerarşiye ve güçlü geleneklere dayanan geniş aile yapısını ortaya çıkarmıştır. İnsanları ayrı ayrı yerleşmeye zorlayan Norveç fiyortları ise bireyciliğe yol açmıştır.

Bu görüşe dayanarak, aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğa koşulları değişmese de toplumsal yapı zamanla değişir.
- B) Aile yapısı değiştikçe toplumsal yapı da değişir.
- C) Doğa koşulları toplumun yapısını etkiler.
- D) İnsanlar toplu halde yaşadıkları zaman, doğa üzerinde daha etkili olurlar.
- E) Toplumla doğa koşulları arasında ilişki kurmak zordur.

4. Kanun, belli kişiler arasındaki ilişkilerin özel yönlerini değil, bu ilişkilerin ortak yanlarını dikkate alır.

Bu cümlede, kanunun hangi niteliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Eşitlik ilkesine uygun olma
- B) Genel ve nesnel olma
- C) Belli bir topluma özgü olma
- D) Zamanla geçerliliğini yitirebilme
- E) Güçlü yaptırımlarla desteklenme

4.6.8. 1988 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Tarih, zamanı ve yeri belli toplumsal olayları inceler, Fransız Devrimi, Roma İmparatorluğunun çöküşü gibi. Sosyoloji ise aynı olayları inceleyerek zaman ve yerden bağımsız olgusal gerçekleri belirlemeye çalışır. Devrimleri ya da çöküşleri hazırlayan koşullar gibi.

Buna göre, sosyolojinin hangi niteliği onu tarihten ayırır?

- A) Uzun bir zaman dilimini kapsayan olayları ele alması
- B) Olayların ortak yanlarını bulup genellemelere ulaşması
- C) Etki alanı geniş olan olayları konu edinmesi
- D) Çağdaş toplumları etkileyen olaylara daha geniş yer vermesi
- E) Olayları yansız belgelere dayanarak değerlendirmeye çalışması

2. Bir yörede nüfus artışları, iş olanaklarının artışıyla sıkı bir ilişki içinde ise bu yöredeki nüfus artışında aşağıdakilerden hangisinin payının en büyük olduğu söylenebilir?

- A) Konut yapımının hızlanmasının
- B) Doğumlarının artmasının
- C) Ölümlerin azalmasının
- D) Çevreden olan göçlerin çoğalmasının
- E) Düzenli ulaşım ağına sahip olmasının

3. Bir kurumdaki yönetici, görevi sırasında astlarına emirler verebildiği, sorumluluklar yükleyebildiği halde, görev süresi bitince kendisini güçlü kılan yetkilerinin yitirir.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yetkinin kullanılması bulunulan mevkiye bağlıdır.
- B) Kurumun başarısı yöneticinin kişiliğine bağlıdır.
- C) Yöneticinin yetkilini sınırlayan kurallar vardır.
- D) Kurumun başarısı yetki dağılımına bağlıdır.
- E) Yöneticinin gücü, kurumda yarattığı güvene dayanır.

4. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin belirli kentlerinde görülen konut açığının temel nedenidir?

- A) Nüfuslarının hızla artması
- B) Yerleşim alanlarının yetersiz olması

- C) İnşaat sektörünü gelişmemiş olması
- D) Çok katlı konutlara öncelik verilmesi
- E) Yapıların iklim koşullarına uymaması

4.6.9. 1989 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. İngiltere’de demiryolu ağı kurulunca, üretilen mallar trenle taşınmaya başlandı. Bu durum hem maliyeti azalttı, hem de yöresel pazarların yapısını değiştirerek rekabeti artırdı. Böylece fiyatlar düştü, halkın satın alma gücü yükseldi.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisi için bir örnek oluşturur?

- A) Ekonomideki gelişmenin uluslar arası ticareti güçlendirmesi
 - B) Üretimde yeni araç gereç kullanmanın verimi artırması
 - C) Altyapıdaki gelişmenin ekonomik yaşayışı etkilemesi
 - D) Ekonomik canlanmanın yeni buluşları özendirme
 - E) Üretim teknolojisindeki gelişmenin çalışma koşullarını değiştirmesi
2. Kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, farklı kültürlere sahip insanların birbirleriyle tanışmasını ve karşılıklı anlayış içinde yakınlaşmalarını sağlamaktadır.

Bu parçada, iletişim araçlarının özellikle hangi işlevi üzerinde durulmaktadır?

- A) Belirli bir kültürün etkisini yayma
- B) Kültür birimini kuşaktan kuşağa aktarma
- C) Kişilerin ilgi alanlarını genişletme
- D) Kültür alışverişini kolaylaştırma
- E) İnsanlarda öğrenme merakı uyandırma

3. Gece vakti tırnak kesmek uğursuzluk getirir.

Yatan çocuğun üstünden atlanırsa boyu kısa kalır.

Eşiğe oturanın rızkı kesilir.

Batıl olduğu bilinse bile bu tür inançların toplumsal hayatta etkili olmaya devam etmesini sağlayan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal değişmeyi yönlendirmesi
- B) İstenmeyen davranışları engellemesi
- C) Açıklanamayan konulara ışık tutması
- D) Düşünce ayrılıklarını gidermesi
- E) Bireylere güven duygusu vermesi

4.6.10. 1990 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Gecekondulaşma sorununu incelemek isteyen bir sosyolog araştırmasını, içinde psikolog, iktisatçı, siyaset bilimci ve eğitimcinin bulunduğu bir ekiple yürütmeyi planlamaktadır.

Gecekondulaşma sorununun hangi özelliği, sosyoloğun bu kararı için bir gerekçe olabilir?

- A) Azgelişmiş ülkelerin çoğunda görülmesi
- B) Değişik bilimlere ilgilendiren yönlerinin bulunması
- C) Önlem alınması halinde çözümlenebilmesi
- D) Toplumsal gelişme ile gelişme yakından ilişkili olması
- E) Nüfusun önemli bir kısmını ilgilendirmesi

2. Toplumsal ögelerin değişme hızları birbirinden farklıdır. Bu yüzden belli bir zaman aralığında, bazı toplumsal ögeler hızla değişerek farklılaşırken bazı ögelerde çok az değişiklik görülür.

Bir toplumda gözlenebilecek aşağıdaki durumlardan hangisi bu görüşle açıklanabilir?

- A) Geleneksel ve çağdaş özelliklerin bir arada bulunması
- B) Toplumsal değişimin kararlı ve sürekli olması
- C) Toplumda olup bitene karşı duyarlılığın artması
- D) Kişisel ve yüz yüze ilişkilerin yaygınlaşması
- E) Bazı toplumsal kurumların birden çok işlevi yerine getirmesi

3. Maden kömürünün yanması bir doğa olayıdır. Bu olayı kimya inceler. Maden kömürüyle çalışan bir termik santralin, bulunduğu yörenin yerleşim birimlerinde yapacağı değişikliklerin incelenmesi ise sosyolojinin konusudur.

Bu parçaya göre, doğa olaylarının hangi yönden araştırılması sosyolojinin kapsamına girer?

- A) Denetim altına alınma yolları
- B) Doğada yol açtıkları değişiklikler
- C) Sanayide kullanılabilecekleri alanlar
- D) Ortaya çıkış koşulları
- E) İnsanların yaşayışı üzerindeki etkileri

4. Bazı yörelerimizde erkek evleneceği kızın babasına başlık parası öderken, Yunan töresinde baba, kızıyla evlenecek erkeğe drahoma (para) öder; Japonlar pirinci çubukla, İngilizler çatalla yer; Hintliler ineği kutsal sayıp etini yemezken, çoğu toplumlar ineğin etinden ve sütünden yararlanır.

Bu tür davranış örneklerinde, kültürün hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Doğal koşullardan etkilenme
- B) Dil aracılığıyla taşınabilme
- C) Zamanla değişikliğe uğrayabilme
- D) Toplumdan topluma farklılık gösterme
- E) Kuşaktan kuşağa aktarılma

4.6.11. 1991 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. 1914 yılında Saraybosna'da Avusturya-Macaristan Velihtının bir Sırp tarafından öldürülmesini I. Dünya Savaşının nedeni olarak görmek doğru değildir. Çünkü 1914 yılı Avrupası'nda koşullar o hale gelmişti ki herhangi bir olay savaşı başlatabilirdi.

Bu parçada, toplumsal olaylarla ilgili hangi tür açıklamalar eleştirilmektedir?

- A) Nedenleri, birçok olayın etkileşiminde arayan
- B) Nedenleri, toplumsal olaylarla doğa olaylarının etkileşiminde arayan
- C) Nedenselliği, yüksek olasılık olarak kabul eden
- D) Nedenselliği, katı bir gerekircilik olarak gören
- E) Toplumsal olayları tek bir etkenle açıl原因

2. İnsanlığın ilk dönemlerinde, bitki ve hayvanların doğal çoğalma hızlarından daha hızlı bir biçimde tüketilmesi kıtlık yaratabilirdi. Bu tehlike, insanın yerleşik hayata geçmesiyle birlikte gerçekleşen Tarım Devrimi ile önlenmiştir.

Buna göre Tarım Devrimi nasıl tanımlanabilir?

- A) İnsanın bitki ve hayvan türlerinin çoğalmasını denetim altına almayı öğrenmesi
 - B) İnsanın yenebilecek bitkileri toplamayı ve hayvanları avlamayı öğrenmesi
 - C) Tarım ürünlerinin sanayide işlenerek mamul madde haline getirilmesi
 - D) Ateşin bulunmasıyla insanın, önceleri yaşamasına elverişli olmayan yörelerde de yaşamaya başlaması
 - E) İklimin daha elverişli hale gelmesi sonucu doğada, yenebilecek bitki ve hayvan türlerinin çoğalması
3. “Araştırma yapan bir bilim adamının amacı, araştırdığı konunun nasıl olması gerektiğini değil, nasıl olduğunu ortaya koymak olmalıdır.”

Aşağıdakilerden hangisi bu amacın gerçekleşmesini engeller?

- A) Diğer araştırmaların bulgularından yararlanma
- B) Araştırmada etkisi incelenecek değişkenleri belirleme
- C) Araştırma yöntemiyle ilgili eleştirileri dikkate alma
- D) Araştırma bulgularını inançlarına göre yorumlama
- E) Araştırma konusunun sınırlarını belirleme

4. Bir araştırmacı, “Tarıma traktörün girmesi köyden kente olan göçü artırır.” Hipotezini, tarımda traktör kullanmaya başlayan birkaç köyde sınamak istiyor.

Bu araştırmanın, aileler arasında çatışma olması gibi, köyden kente göçe yol açabilecek başka etkenleri dikkate almaması, aşağıdaki araştırma ilkelerinden hangisine ters düşer?

- A) Kullanılacak veri toplama teknikleri araştırmanın amacına uygun olmalıdır.
 - B) Etkisi araştırılan değışkeni nicel ya da nitel oluşu göz önünde bulundurmalıdır.
 - C) Etkisi araştırılan değışken, kendisiyle aynı yönde etkisi olabilecek etmenlerden yalıtılmalıdır.
 - D) Üzerinden araştırma yapılacak birimler, evreni temsil edebilecek sayıda olmalıdır.
 - E) Araştırmayı en az maliyetle sonuçlandıracak bir araştırma yöntemi seçilmelidir.
5. Bir vazo yada tablo, eşya olarak kullanım değış; Pazar malı olarak değışim değış; atalardan kalmışsa bir anı değış; bir eser olarak da sanat değış taşıyabilir.

Böyle bir eşyanın, insanlar için farklı değışler taşımasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan emeğıyle elde edilmiş olması
- B) Belli bir kültüre özgü olması
- C) Değış yaratmak amacıyla üretilmiş olması
- D) İnsanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmesi
- E) Değışik yöntemlerle üretilmesi

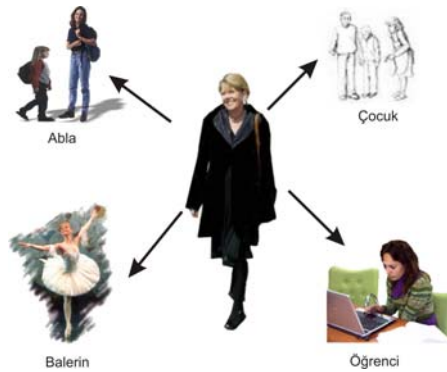
4.6.12. 1992 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Tarih, yalnızca olağanüstü olayların ve büyük adamların başarılarının sergilendiği bir sahne olmaktan çıkarılmalıdır. Çünkü böyle bir yaklaşım, toplumların yaşamında rastlantıların çok önemli olduğu izleniminin verilmesine yol açmaktadır.

Bu eleştiriyi yapan Comte'a göre tarihin işlevi ne olmalıdır?

- A) Etkisi büyük olan olaylara önem ve öncelik vermek
- B) Geçmişteki olumsuz durumlardan ders alınmasını sağlamak
- C) Geçmişteki olayları kronolojik sıraya koymak
- D) Ulusal bilincin güçlenmesini sağlamak
- E) Toplumsal olayların belirli yasalara bağlı olduğunu göstermek

2.

Yukarıda verilen resim “toplumsal statü” nün hangi özelliğini göstermektedir?

- A) Belirli kurallara dayanmasını
- B) Statülerden birinin, anahtar statü olmasını
- C) Aynı anda, birden çok statüye sahip olunabilmesini
- D) Statülerin, toplumlara göre değişmesini
- E) Statülerin birbirleriyle ilişkili olmasını

3. Son arkeolojik bulgular, tarım devriminin Ortadoğu, Çin Hindi, Orta ve Güney Amerika'daki büyük ırmakların kıyısında, birbirinden bağımsız olarak başladığını göstermiştir. Oysa daha önceleri, tarım devriminin Mezopotamya'da başladığı ve suya atılan bir taşın halkaları gibi genişleyerek ülkeden ülkeye geçtiği sanılıyordu.

Buna göre, son arkeolojik bulgular aşağıdaki görüşlerden hangisinin yanlışlığını ortaya çıkarmıştır?

- A) Benzer doğa koşulları benzer üretim biçimleri yaratır.
- B) Her yenilik tek bir kaynaktan doğup bütün dünyaya yayılır.
- C) Her toplumun kültürü kendine özgüdür.
- D) Her toplum evrim basamaklarını farklı sürelerde geçer.
- E) Bireysel yaratıcılık uygarlığın gelişmesinde etkili olur.

4. Bir toplumda;

- Trafik polisi yoksa kırmızı ışıkta geçilmesi
- Piknik yapılan yerlerde, çöplerin çöp kutusuna atılmayarak açıkta bırakılması
- Toplu taşıma araçlarında gençlerin, yaşlılara yer vermemesi

gibi davranışların yaygın olması aşağıdakilerden hangisinin en güçlü göstergesidir?

- A) Bazı toplumsal kuralların gereği gibi benimsenmemiş olduğunun
- B) Teknolojik ilerleme karşısında yasaların yetersiz kaldığının
- C) Endüstri toplumlarında, duygu ve düşünce alışverişinde azalma olduğunun
- D) Nüfusun hızla artmakta olduğunun
- E) Kültürler arası etkileşimin ulusal değerleri değiştirdiğinin

4.6.13. 1993 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Anadolu kadını;

- Evlilik çağına gelmişse “gül oyası,”
- Nişanlı ya da evliyse “karanfil oyası”,
- Sevdiğinden ayrı, üzüntülü ya da yalnızsa “nergis oyası,”
- Kocasından hoşnut değilse “biber oyası” takar. Görüldüğü gibi, Anadolu kadını “oya”yı yalnızca süslenmek amacıyla kullanmamaktadır.

“Oya’nın bu parçada sözü edilen toplumsal işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Duygu, düşünce ve sorunların dile getirilmesine yardımcı olma
- B) Toplumsal olayları denetim altında tutma
- C) Deneyimleri sonraki kuşaklara aktarma
- D) Toplumdaki dayanışmayı yaygınlaştırma
- E) Bireylerin gelerek ve göreneklere bağlılığını sağlama

2. Batı ülkelerinde, ikram edilen bir yiyeceği alması için misafire ısrar edilmez. Bu ülkelerde, karnı aç olduğu halde misafirlikte ikram edilen yiyeceği almayıp ısrar bekleyen ve bu nedenle aç kalan Türkler olmuştur. Oysa Türkiye’ye gelen yabancılar kendilerine ikram edilen yiyecekleri, eğer istiyorlarsa, ısrar beklemeden alırlar. Bu durum Türkler tarafından genellikle yadırganır ve böyle davrananlar görgü kurallarını bilmeyen kişiler olarak değerlendirilir.

Bu parçada, toplumsal değerlerin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Yaptırım gücüne sahip olma

- B) İnsan gereksinimlerine cevap verme
- C) Toplumdan topluma değişme
- D) Zaman içinde değişme
- E) Bireylere belli sorumluluklar yükleme

3. Ulusumuzun son yıllarda karşılaştığı yoğun olaylar, dönemimizin gençlerini eski dönemlerin yaşlıları kadar deneyim sahibi yaptı. Gençlerimizin belki de büyüklerinden üç kat fazla olaya tanık oldukları için, onları kendi yaşlarından üç kat yaşlı sayabiliriz. Gençlerimizin, geçirdikleri bu deneyimlerden yararlanıp ülkeye hizmet edeceklerine, dirençle ve inançla donanmış olarak görevlerini hakkıyla yerine getireceklerine inanıyorum.

Günümüz Türkçesine çevrilmiş olan bu sözleriyle Atatürk'ün Türk toplumuna vermek istediği temel mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ulusa düşen ilk iş, gençlerin kendilerine güvenmelerini sağlamaktır.
- B) Gençlere, ulusal tarih çok iyi öğretilmelidir.
- C) Gençlere güvenilmeli ve ülke kalkınmasında görevler verilmelidir.
- D) Toplumsal sorunların çözümünde geleneksel yöntemlere başvurulmalıdır.
- E) Deneyimli büyükler gençlere yol göstermelidir.

4. Sosyal etki, bireyin, başkalarının varlığından etkilenecek davranışını değiştirmesine veya benimsediği bazı davranışlarda bulunmasına yol açar.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi sosyal etkiye örnek gösterilemez?

- A) Ev sahibinin, zevk almadığı halde konuğuyla sohbeti sürdürmesi
- B) Bir gencin, giyimini yeni girdiği arkadaş grubunun beğenisine göre değiştirmesi
- C) Yalnızken şarkı söylemeyi seven bir çocuğun topluluk karşısında şarkı söylemekten sıkılması
- D) Bir kişinin evinde yemek yerken çatal bıçak kullanmadığı halde lokantada kullanması
- E) Tarih dersine ilgi duyan bir öğrencinin, bu derse diğer derslerinden daha çok çalışması

4.6.14. 1994 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Çerkez gençleri, kendi aralarında sohbet ettikleri, şarkı söyleyip oyun oynadıkları “zehes”, “ferfene” ve “muhabbet” gibi adlar verilen eğlenceler düzenlerler. Bu eğlencelerde erkek beğendiği kıızı “kaşen” seçip tatlı sözlerle onun gönlünü kazanmaya çalışır, dans edip şarkı söyler. Eğlence bittiğinde kaşenlik de biter. Genç erkek, bu türden başka bir eğlencede kendisine başka bir kaşen seçebilir.

Çerkez geleneklerinde gençlere “kaşen” seçme fırsatı verilmesinin temel amacı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Karşı cinsi tanımaya ve eş seçmeye yardımcı olmak
- B) Gelenek ve göreneklerin sürmesini sağlamak
- C) Toplumdaki birlik ve dayanışmayı artırmak
- D) Kadını toplumsal konumunu yükseltmek
- E) Kişisel deneyimlerin paylaşılmasına ortam hazırlamak

2. İnsanoğlu besinlerini avcılık-toplayıcılıkta elde ettiği göçebe yaşamdan sonra, sebze, meyve ve tahıl yetiştirdiği, hayvanları evcilleştirdiği yerleşik düzene geçmiştir. Bu aşamada, insanoğlu kendine uzun süre yetecek miktarda besin üretmeye başlamış; boş zamanlarında taş, boynuz, kemik, fildişi, deri, toprak ve madenden araç ve süs eşyası yaparak zanaat ve ticareti öğrenmiştir.

Yerleşik yaşama geçişle birlikte, insanların zanaat ve ticaret gibi uğraşlara yönelmesine olanak sağlayan gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Daha nitelikli giysi ve barınaklar yapılması
 - B) Üretilenlerin tüketeneğinden daha fazla ürün elde edilmesi
 - C) Beslenme alışkanlıklarında değışiklik olması
 - D) Nüfus yoğunluğunun artması
 - E) Topluluklar arasındaki anlaşmazlıkların çoğalması
3. Kış mevsiminin uzun ve soğuk olduğu Erzurum'da yaşam daha çok kapalı mekânlarda geçer. Bu mekânlar arasında, kahvehanelerin ayrı bir önemi vardır. Bazılarında bir şeyler okunabilir, seyyar satıların uğrak yeri olan bazılarında alış veriş yapılabilir, bazılarında aşık atışmaları dinlenir ve toplumsal konularda yorumlar yapılır. Kış mevsiminin bu kadar uzun ve sert geçmediği yörelerde, kapalı mekânlardaki sosyal etkileşim bu derece zengin değildir.

Bu parçada toplumsal yaşamın özellikle hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

- A) Zaman içinde değışikliğı uğraması
- B) İnsan ilişkilerinin sonucu olması
- C) Bireysel davranışlara yön vermesi
- D) Belirli kurallara dayanması
- E) Doğa koşullarından etkilenmesi

4.6.15. 1995 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Atatürk'ün lider olarak ortaya çıkmasında rol oynayan etkenlerden biri, Anadolu toprağının ve insanının başka ulusların denetimi altına girmiş olmasıydı. Anadolu insanı bu duruma razı olup, bağımsızlığına ve özgürlüğüne ölümü pahasına sahip çıkmasaydı ve Atatürk'ün belki de bir Türk lideri olamayacaktı.

Bu parçada, bir idlerin ortaya çıkmasında rol oynayan etkenlerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Yeni düşüncelerin toplumda önemli görülmesi
 - B) Elverişli toplumsal koşulların bulunması
 - C) Toplumda geleneksel ilişkilerin yaygın olması
 - D) Liderin sorunlara gerçekçi çözüm yolları önermesi
 - E) Liderin belirli bir eğitim düzeyin gelmiş olması
2. Aşık Veysel, Tasavvuf düşüncesiyle halk yaşantısını sazında ve sözünde birleştiren bir ozandır. Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan gibi halk ozanı ve düşünürlerinden esinlenen Aşık Veysel, hem doğa ve insan sevgisini hem de toplum sorunlarını kendine konu edinmiştir.

Bu parçada, bir halk ozanının aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yaşadığı toplumun kültürel birikiminden etkilenmesi
- B) Yaşanmış olayları kendi çağına göre yorumlaması
- C) Toplumun değerlerini sonraki kuşaklara aktarması
- D) Toplumlar arası kültürel alışverişe katkıda bulunması
- E) Ele aldığı konuları yalın bir anlatımla sunması

3. Makineleşmeyi, insanları tembelliğe ittiği, kırları yok edip kentleri doğurduğu, çevreyi kirlettiği, çalışanlar arasındaki farklılaşmayı pekiştirdiği ve insanlar arasında yabancılaşmaya neden olduğu için kınıyorum.

Böyle bir eleştiriye, makineleşme sonucu ortaya çıkan aşağıdaki durumlardan hangisi yol açmıştır?

- A) İnsanların düşünsel çalışma olanağının artması
- B) İnsan gücü ile gerçekleştirilemeyecek işlerin başarılmaması
- C) İnsan emeğindeki verimin yükselmesi
- D) Emeğin üretimdeki payının azalması
- E) Doğadaki dengenin ve toplumdaki düzenin değişmesi

4.6.16. 1996 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Türkiye'nin köylük yörelerindeki geniş aile tipinde, aile üyelerinin birbirlerine nasıl davranacakları, kimin sözüne önce uyulacağı gibi konulara ilişkin belli kurallar vardır. Örneğin gelinler kaynanaya karşı gelebilirlerken, kayınbabaya saygılı davranırlar. Gelinlerin birbirlerine karşı saygılı davranışları ise kocalarının yaşlarıyla ilişkilidir. Örneğin evin büyük oğlunun eşi, yaşça öteki gelinlerden küçük olsa da ona büyük gelin denir.

Bu parçaya dayanarak, geniş aileyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ailenin yapısını üyeler arasındaki ilişkiler belirler.
- B) Ailede her bireyin farklı görev ve sorumluluğu vardır.

- C) Ailede işbölümü yaşa göre belirlenir.
- D) Aile içi ilişkiler erkek otoritesi üzerine kuruludur.
- E) Ailede üye sayısı arttıkça ilişkiler karmaşıklaşır.

2. İnsanoğlunun ateşle tanışması, büyük bir olasılıkla, doğal yangınlar sırasında olmuştur. O dönemde doğada tek başına yaşayan insan güvenlik içinde uyumak, besin aramak ve bu sırada da ateşin sönmesini engellemek durumundaydı. Bu nedenle, birkaç kişinin ir araya gelerek nöbet tutması ve bazı işleri paylaşması gereği doğdu.

Buna göre, insanın ateşi söndürmeme çabası aşağıdakilerin hangisine adım atılmasını sağlamıştır?

- A) Toplumsal yaşama
- B) Aile kurumuna
- C) Nüfus artışına
- D) Yerleşik yaşama
- E) Avcılık ve toplayıcılığa

3. Boşanmaya yol açan belirli nedenlerin sosyolojinin ilgi alanına girebilmesi için, sadece birkaç çiftin bu nedenlerle boşanmış olması yeterli değildir. Bu nedenlerin başka birçok çifti de boşanmaya yöneltmiş olması gerekir.

Bu durum dikkate alındığında, bir olgunun sosyolojinin ilgi alanı içinde yer alması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İnsan ilişkilerini olumsuz yönde etkilemesine
- B) Toplumun gelişmesinde rol oynamasına
- C) Toplumun genelinde gözlenmesine
- D) Birey için önemli bir sorun olmasına
- E) Belirli normlara dayanmasına

4.6.17. 1997 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. Dünyamızda 6000 farklı dil konuşuluyor. Dilbilimciler bu dillerden birçoğunun güvencede olmadığını, bunları konuşanların giderek azaldığını söylüyorlar. Örneğin, en az 90 değişik dilin konuşulduğu Etiyopya'da bugün Ongota dilini yalnızca 19 kişi, Elmola dilini 6 kişi konuşuyor. Alaska'daki 20 dilden iki tanesi çocuklara öğretiliyor. Bir veya iki kuşak sonra, bu dilleri konuşanlar kalmayınca, yüzyıllardır süren iletişim ve öğrenme biçimleri, deneyimler yok olacaktır.

Parçaya göre bir dilin ortadan kalkması, daha çok aşağıdakilerden hangisine yol açar?

- A) Evrensel değerlerin bozulmasına
 - B) Kültürel alışverişlerin azalmasına
 - C) Kültürel birikimin kaybolmasına
 - D) İnsani özelliklerin yozlaşmasına
 - E) Toplumsal kurumların bölünmesine
2. Eskiden, aşıklar diyar diyar gezerek halkın dertlerinin duyurulmasına aracılık ederlerdi. Kars yöresinden bir aşık, büyük bir sevdayı; Sivas yöresinden bir aşık, köyündeki yoksulluğu şiirine, türküsüne döküp diğer insanlara ulaştırırdı. Bugün basın ve televizyon var. Bu nedenle, ülkemizde aşık geleneği sona eriyor.

Bu parçada aşık geleneğinin son bulması aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Toplumsal gereksinimlere

- B) Teknolojik değişmeler
- C) İş bölümündeki farklılaşmalara
- D) Bilgi birikimindeki çeşitlenmelere
- E) Bireyler arası dayanışmanın azalmasına

4.6.18. 1998 ÖSS Sosyoloji Soruları

1. İkinci Dünya Savaşından sonra çok hızlı bir gelişme sürecine giren Japonya'da ekonominin büyümesiyle hizmet talebi arttı, kadınlar daha kolay iş bulmaya başladı. Bugün çalışanların %40'ını oluşturan kadınlar için Konfüçyus'ün "Gençliğinde babana, yetişkinliğinde kocana, yaşlılığında oğluna hizmet edeceksin." İlkesi önemini hızla yitiriyor; eski geleneklerin etiksi ve görücü usulü evlilik azalıyor. Kadın çağdaş dünyada erkeklerle aynı statüye ulaşıyor.

Bu parçada sözü edilen durum aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Ulusal amaçların ekonomik gelişme üzerindeki etkisine
 - B) Siyasal yönetimdeki değişimin ulusal amaçlar üzerindeki etkisine
 - C) Ekonomik değişimin toplumsal değerler üzerindeki etkisine
 - D) Toplumsal değerlerdeki değişimin eğitim sistemi üzerindeki etkisine
 - E) Ekonomik gelişimin siyasal yönetim üzerindeki etkisine
2. 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan seri üretim anlayışı, çalışanların işlerinden soğumasına ve işlerine yabancılaşmasına neden oldu. Çünkü bu sistemde;

İşçiler, işlerini kendileri düzenlemediklerinden ve ne üretileceğine kendileri karar vermediklerinden, emekleriyle ortaya koydukları

ürünlerden uzaklaştılar.

İşçiler, üretim biçimi ve zamanlaması, makine ve aletlerin seçimi gibi konulardan uzak tutulduklarından, çalıştıkları ortamın denetimini kaybettiler.

Bu görüşe göre, seri üretim sistemi çalışanların hangi isteklerini karşılamada yetersiz kaldığı için yabancılaşmaya yol açmaktadır?

- A) Çeşitli sosyal haklardan yararlanma
- B) Çalışma süresi sonunda yeterince dinlenme
- C) Rahat yaşamayı sağlayacak bir gelir elde etme
- D) Toplumsal konumunu güçlendirme
- E) İşle ilgili kararlara katılma

3. Kentlerde insanların kırsal kesimde yaşayanlara oranla daha fazla kişiyle ilişki içinde olmalarına karşın, kırsal yerleşmelerde akrabalık bağları, komşuluk ilişkileri çok daha güçlüdür. Tarihin hiçbir döneminde bireyler, günümüzün büyük kentlerindeki iletişim ve ulaşım olanaklarına sahip insanlar kadar birbirine yakın ve bir o kadar da birbirinden uzak olmamıştır.

Bu parçada kentli yaşam biçiminin hangi özelliği eleştirilmektedir?

- A) Mal ve hizmetlerin çeşitlenmesi ile birlikte tüketimin artması
- B) Toplumsal rollerin artması sonucu uyumun zorlaşması
- C) Yaşamada rekabetin önem kazanması ile birlikte işyeri kurallarının değişmesi
- D) Koşullardaki iyileşmelere karşın, insanlar arasındaki sosyal bağların zayıflaması
- E) Çok sayıda insanın yaşaması nedeniyle gündelik yaşamın güçleşmesi

BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER

Görülüyor ki mevcut sınav sistemi ile isabetli bir değerlendirmenin yapılması mümkün değildir. Bu yanlışlık, başta soruların konulara göre dağılımı, müfredatla paralellik arzetmeyişi ve sınavı uygulama biçimi olmak üzere pek çok sebepten kaynaklanmaktadır. Bu aksaklığın giderilip hata payının en aza indirilmesi konusundaki tespitlerim ve önerilerim şunlar olacaktır.

1. Felsefe dersleri konusunda yeterli bilgiye sahip bir adamın neleri bilmesi gerektiği konusu açıklık kazanmamıştır. Sınavlarda her yıl bir başka konuya ağırlık verilip bir diğer konunun veya konuların ihmal edilmesi bu gerçeği ortaya koymaktadır.
2. Soruların konulara göre dağılımı önceden tespit edilip bir ölçü belirlenmeli ve ölçü, sınavla öğrenci alma meselesi gündemde kaldığı sürece asla değiştirilmemelidir. Soruların konulara göre dağılım yapılırken hem müfredat hem de adayın felsefe dersi konusunda komple değerlendirilmesi esas alınmalıdır. Benim soruların dağılımı konusunda önerim şöyle olacaktır.

Felsefenin alanı	2
Bilgi kuramı.....	1
Sanat Felsefesi.....	1
Bilim Felsefesi	2
Siyaset Felsefesi	1
Ahlak Felsefesi	1
Varlık Felsefesi.....	1
Din Felsefesi.....	1
Toplam	10

sorudur. Özellikle tüm öğrenciler için zorunlu ders olarak okutulan felsefenin

soru sayısının 2006 sınav sisteminde azaltılarak 7 soruya düşürülmesi felsefe dersinin alanında bir daralma yaratmıştır. Bu da özellikle bazı konuların kenara atılmasına sebep olacaktır. Tarih, coğrafya gibi derslerin sınavın birinci bölümünde soru sayılarının fazla olması yadırganacak bir durumdur. Çünkü birinci bölüm ortak alan olarak tüm öğrencilerin soruları çözdüğü bir alandır. Hal böyle iken tüm öğrencilerin liselerde zorunlu ders olarak okuduğu felsefe dersinin birinci bölümde neden soru sayısının azaltıldığını anlamak mümkün değildir. Özellikle soru sayılarının arttırılıp öğrencinin her konudaki bilgileri ölçülüp belli bir zaman dilimi içerisinde de sık boğaz edilmemesi gerekmektedir. Sınav bir oturumda değil iki oturumda iki farklı kitapçık olarak yeniden düzenlenmelidir. Böylece sabah başlayan sınav oldu bittiye getirilmeden güne yayılarak adaylara dinlenme, düşünme, beslenme ve yakınlarıyla konuşup moral bulma imkânları sağlanacaktır.

3. Soruların hazırlanmasında teşvik unsurunun göz ardı edildiği anlaşılmaktadır. Adayın hangi fakülteye giderse gitsin sürekli işine yarayacak bilgileri öğrenmesine yönelik sorular her yıl azınlıkta kalmıştır. Gerek orta dereceli okullarda gerekse üniversite yüksek okullardaki hocalarımızın yakınmaları yersiz değildir. Öğrencilerin düşündüğünü ifade edememesi, ufkunu açık tutup, ön yargılarından kurtulamaması sürekli yakınma konusu olagelmıştır.
4. Soruların konulara göre dağılımı önceden planlanmadığı için her yıl bir başka konuda yığılma olduğu görülmektedir. Bu da “Geçen yıl bilgi felsefesinden çok soru soruldu bu yıl ağırlık onda olmayacaktır, diğer konulara çalışmak gerekir” gibi yorumlara sebep olmakta ve sınavları şans oyununa benzetmektedir. Mutlak suretle konulara ayrılan soru sayıları belirtilmeli ve bu yüzdeler hedefi zorlayacak ölçüde azaltıp çoğaltılmamalıdır.
5. Felsefe sorularının metinleri hazırlanırken kesinlikle filozofların düşüncelerini ifade eden kendilerine ait metinler kullanılmalıdır. Yazan kişinin düşüncesinden hareketle yazılan felsefenin paragraf soruları Türkçenin paragraf sorusu tarzında hazırlanmamalıdır.

2006 yılında yapılan düzenleme ile diğer felsefe grubu derslerinin de sınav programına alınması olumlu bir gelişmedir.

2006 yılındaki ve önceki yıllardaki ÖYS soruları değerlendirildiğinde psikoloji soruları dört ana başlık halinde toplanmıştır. Ancak yıllara göre soruların dağılımı değerlendirildiğinde sağlıklı bir dağılımın yapılmadığı görülmüştür. Özellikle 2006 yılındaki sınavda 5 psikoloji sorusunun 4'ünün öğrenme konusundan gelmesi 1 sorunun organizma ve çevre konusundan gelmesi diğer konulardan hiç soru sorulmaması bu sıkıntının çok net gözler önüne serilmesini sağlıyor.

Benim soruların dağılımı konusundaki önerim şöyle olacaktır.

Psikolojiye Giriş	1
Organizma ve Çevre	1
Öğrenme	2
Ruh Sağlığı	1
Toplam	5

sorudur.

Sosyoloji konularının yıllara göre dağılımında da aynı sıkıntı göze çarpmaktadır. 2006 yılına kadar Sosyoloji sorularının sınav soruları içindeki yeri yıldan yıldan farklılık gösterdiği gibi kendi içindeki dağılımı da farklılık taşımaktadır. Toplumsal Kurumlar ve Kültür konularından çıkan sorular toplam soru sayısının % 68 'ini oluşturmaktadır. Sosyolojiye giriş ve yöntem teknikleri ise en az soruların sorulduğu alan olarak göze çarpmaktadır. Sosyolojiye giriş konusunun Sosyoloji soruları içindeki oranı % 8.11'dir.

Benim sosyoloji sorularının dağılımı konusundaki önerim şöyledir:

Sosyolojiye giriş, yöntem ve teknikleri	1
Toplumsal yapı	1
Toplumsal kurumlar	2
Kültür, değişme ve nüfus	1
Toplam	5

sorudur.

Sınav sistemi içinde Sosyoloji'den sorulan sorular 4 başlık altında toplanmaktadır. Sosyoloji soruları bireyin yorum gücünü ölçmeye dayalıdır. Oysa ÖYS kısmında yer alan Sosyoloji'nin bilgiye dayalı olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKARSU, Bedia., Çağdaş Felsefe, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul, 1979.
- ALICIGÜZEL, İzzettin., ilk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim, İstanbul, 1973.
- EREN, Alp., ÖSYM Tarafından Uygulanan ÖSS ve ÖYS Kimya Soruları ile Ortaöğretim Kimya Müfredatlarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, 1995.
- BAŞARAN, İbrahim Ethem., Eğitime Giriş, Sevinç Matbaası, Ankara, 1984.
- BOLAY, Süleyman Hayri., Felsefe Ders Kitabı 1-2, Yuva Yayınevi, İstanbul.
- DÖKMEN, Üstün., ÖSYM'nin Kuruluşu, Gelişmesi, Çalışmaları. Ankara: ÖSYM Yayınları. 1992-5.
- ELİBOL, Selahattin., Liseler İçin Felsefe 1-2, S/E/ K Yayınevi, Ankara, 1993.
- ERDEM, Selman., Liseler İçin Felsefe Ders Kitabı 1-2, Fil Yayınevi, İstanbul, 1994.
- GÜVENDİ, Mustafa., "Özel Yetenek Sınavı ile Öğrenci Alan Yüksek Öğretim Kurumlarında Uygulanan Ölçme Araçlarının Teknik Niteliklerinin Analizi, İzmir: DEÜ Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 5, Ekim 1993.
- Kavram Dershaneleri., Alan ve Meslek Seçimi Rehberi, İzmir, 2000.
- KAYNARDAĞ, Arslan., Türkiye'de Felsefenin Öyküsü, Yazko Felsefe

- Yazıları 1. Kitap, İstanbul, 1982.
- KUTLUER, Saliha., Üniversiteye giriş sınavındaki sistem değişikliğinin ortaöğretim kurumları ve özel dershanelere etkileri üzerine bir inceleme, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Mat-Fen Dershanesi., Yeni Sisteme Göre 1999 ÖSS Sınav Rehberi, Aydan Yayınevi, Ankara, 1998.
- MIHÇIOĞLU, Cemal., Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz, Ankara: 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, No: 278, 1969.
- Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Sayı: 2195, Tarih: 9 Eylül 1985.
- Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, Sayı: 957, Cilt: 20, No:3217, İstanbul, 1985.
- ÖSYM., Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı 1998 1. Basamak Kılavuzu, Ankara: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 1997.
- ÖSYM., Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı 1998 2. Basamak Kılavuzu, Ankara: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 1998.
- ÖSYM., 1999 Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu, Ankara: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 1998.
- ÖZ-DE-BİR., ÖSS Rehberi 1999, İstanbul, Özdaş Yayınları, 1998.
- ÖZ-DE-BİR., Yeni Sınav Sistemine Göre ÖSS Rehberi 2000, İstanbul, Özdaş Yayınları, 1999.

- ÖZTABAĞ, Lütfi., Felsefe Dersleri Lise 3. Sınıf, İnkılap ve Aka Basım Evi, İstanbul, 1983.
- ÖZÜDURU, Ömer., Liseler İçin Felsefe Ders Kitabı, Alfa Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 1995.
- ORAL, Tevfik., Lise Başarı Ölçüleriyle ÖSYS Puanları Arasındaki Uyum, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985.
- T.C. Yükseköğretim Kurulu Yüksek Öğretim Giriş Sınavı, Ankara, 1999, s:1.
- TOKER, Fetih., Yüksek Öğretime Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sisteminin Esasları ve Bu Sistemde Yapılması Düşünülen Değişiklikler, Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, 1990.
- YÖK., “Yüksek Öğretime Giriş Sınavı” Geçmiş Yıllarla Karşılaştırma ve Değerlendirme, Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Kasım 1999.
- 1739 Sayılı Kanun, Nakil: İ. Gürşen Kafkas; Okul Yöneticilerinin Danışma Kitabı: Asri Basımevi, İstanbul.
- 1968 İlkokul Programının Amaçları: Nakil Doğan Ergun: Sosyoloji ve Eğitim, Yayınları, 1. Basım, Ankara, 1987.

ÖSS FELSEFE SORULARI CEVAP ANAHTARI

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 iptal	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	D	C	E	A	A	E	E	A	C	B	D	A	A	E
2		D	B	C	B	A	D	E	A	E	A	C	A	C
3			E	D		C	A	D	C	A	B	E	B	A
4						D	C	B	B	D	E	D	D	D
5						B	B	C	E	C	A	D	A	B
6						A	A	D	A	D	B	B	B	D
7						E	D	A	B	C	E	E	E	A
8						B	C	B	D	E	C	C	E	
9						C	B	C	E	C	D	C	C	
10						D	E	E	C	A	C	A	D	

SÜRE		ÜNİTE : 1- FELSEFEYE GİRİŞ					
AY	HAFTA	DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretme Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
EYLÜL	3. HAFTA	1	Ders araç gereci ve içeriğini sıralama.	Müfredat hakkında bilgi verilmesi	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştırma	Ahmet Arslan Felsefeye Giriş	
		1	FELSEFENİN KONUSUNU KAVRAYABİLME	ÜNİTE 1: FELSEFEYE GİRİŞ A-FELSEFENİN ANLAMI			
	4. HAFTA	1	Suje obje ilişkilerinden hareketle bilgiyi tanımlama.Bilginin elemanlarını sıralama.Bilgi türlerini sıralama. Gündelik ve dini bilginin özelliklerini açıklama. Teknik ve sanat bilgisinin özelliklerini açıklama. Bilimsel bilgiyi açıklama ve türlerini sıralama	1-Bilginin Tanımı (suje-obje ilişkisi) 2-Bilgi Türleri a)Gündelik Bilgi b)Dinsel Bilgi c)Teknik Bilgi d)Sanat Bilgisi e)Bilimsel Bilgi ve türleri	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Emine Yamanlar Felsefe	
		1	Formel bilimlerin özelliklerini açıklama.Doğa bilimlerinin özelliklerini ve yöntemini açıklama.İnsan bilimlerinin özelliklerini ve yöntemini açıklama. Felsefe bilisinin özelliklerini açıklama. Felsefenin konularını sıralama	Formel bilimler, Doğa bilimleri , İnsan bilimleri ,Felsefe bilgisi ve özellikleri 4-Felsefenin konuları	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Ahmet Arslan Felsefeye Giriş	
EKİM	2. HAFTA	1	FELSEFENİN DİĞER ALANLARLA İLİŞKİSİNİ KAVRAYABİLME Felsefenin bilime ilişkisini açıklama. Felsefenin dinle ve sanata ilişkisini açıklama.FELSEFENİN GEREĞİNİ KAVRAYABİLME. Geçmişte ,günümüzde ve gelecekte felsefenin fonksiyonunu açıklama.felsefenin bilim, sanat ve etik alanlarında yüklediği yeni görevlerini belirtme. Akademin doğuşu, gelişimi ve önemini belirtmek, bunun felsefenin içinde yer alıp almayacağını yorumlayarak açıklama.	B-FELSEFENİN ÇEŞİTLİ ALANLARLA İLİŞKİSİ a) Felsefe bilim ilişkisi b-c)Felsefenin dinle ve sanatta ilişkisi 2-Felsefenin gereği a)Geçmişten geleceğe felsefenin fonksiyonu b)Felsefe ve Metafizik	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Emine Yamanlar Felsefe	
		1	BİLGİ FELSEFESİNİN KONUSUNU KAVRAYABİLME Bilgi kavramını konusunu açıklama. Kavramlarını sıralama. açıklama. "Temelelendirme "nın bilgi kavramından önemini açıklama.doğu bilginin özelliğini sıralama. Doğu bilgisiyi bilgi kavramı açısından açıklama. Bilgi kur. Temel sorunlarını sıralama.Bilim olarak "Mantık" ın temel özelliklerini açıklama	ÜNİTE 2: BİLGİ FELSEFESİ A-BİLGİ FELSEFESİNİN KONUSU 1-Bilgi Kavramı a)Bilgi Kavramının Temel Kavramları b)Bilgi Kavramının Temel Soruları 2- Mantık	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştırma	Voltaire Felsefe Sözlüğü	

ÜNİTE : 2 – BİLGİ FELSEFESİ / ÜNİTE : 3 – BİLİM FELSEFESİ						
SÜRE		HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
AY	HAFTA	DERS SAATİ				
EKİM	1	1	ATATÜRK VE ATATÜRKÇÜLÜK B-BİLGİ KURAMININ TEMEL PROBLEMİ (Doğru Bilginin İmkani, Problemi) 1-Doğru Bilginin İmkansızlığı , Naiv empirizm, septsizim, dogmatizm, solizm	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Emine Yamanlar Felsefe	
	4. HAFTA	1				
	1. HAFTA	1	DOĞRU-EVRENSEL-ZORUNLU BİLGİNİN İMKANINI KABUL EDEN GÖRÜŞLERİ KAVRAYABİLME Dogmatizm Empirizm , Pragmatizm , Pozitivizm , Rasyonalizm a)Rasyonalizm b)Empirizm c)Kritisizm d)Entüsyonizm e)Pozitivizm	Soru-Cevap Anlatım	Emine Yamanlar Felsefe	
	2. HAFTA	1	1. YAZILI YOKLAMA	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Macit Gökberk Felsefe Tarihi	
KASIM	3. HAFTA	1	ÜNİTE 3: BİLİM FELSEFESİ A-BİLİM FELSEFESİNE GİRİŞ 1-Bilimin Tarih İçindeki Gelişimi 2-Bilimin Felsefenin Konusu Oluşu	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Selahattin Elibol Felsefe Konuşmaları	
	4. HAFTA	1	BİLİME FARKLI YAKLAŞIMLAR 1-Urün Olarak Bilim 2-Etkinlik Olarak Bilim	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaşma	Arthur Hubscher Çağdaş Filozoflar	

SÜRE					
ÜNİTE : 3 – BİLİM FELSEFESİ / ÜNİTE : 4 – VARLIK FELSEFESİ					
AY	HAFTA	DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretme Yöntem ve Teknikleri
KASIM	5. HAFTA	1	BİLİM FELSEFESİNDE KLASİK GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİSİNİ KAVRAYABİLME. Bilimsel bilgilerin diğer bilgi türlerinden farklı olarak bilimsel bilimin niteliğini belirleyen özelliklerini açıklama. Klasik görüşle ilgili tartışmaları yorumlama. Bilimi anlamak için bilim adamları topluluğunun kültür içinde, tarih boyunca yapıp-etdiklerine bakılması gerektiğini yorumlama.	C-BİLİM FELSEFESİNDE KLASİK GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİSİ 1-Bilime Klasik Görüş Açısından Bakış a-Klasik Görüş Açısından Bilim b-Klasik Görüşte Bilimi Niteleyen Özellikler 2-Klasik Görüşe Yapılan Eleştiriler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma
		1			Adchukiewicz Bilgi ve Bilim Kuramı
ARALIK	1. HAFTA	1	BİLİMİN DEĞERİNİ KAVRAYABİLME. Bilimsel bilgilerin diğer bilgi türlerinden farklı olarak bilimsel bilimin niteliğini belirleyen özelliklerini açıklama. Bilimin insanı mutlak doğrulara ulaştırıp ulaşmadığı konusunda yorum yapma.	D-BİLİMİN DEĞERİ 1-Bilimsel Bilginin Diğer Bilgi Türleriyle Tamamlanmasının Gerekliği 2-Yaşamla Bilimsel Bilginin İlişeliği	Soru-Cevap Anlatım Tartışma
		1			Adchukiewicz Bilgi ve Bilim Kuramı
	2. HAFTA	1	VARLIK FELSEFESİNİN KONUSUNU KAVRAYABİLME. Varlık felsefesinin konusunu açıklama. Varlık probleminin, bilimin değil felsefenin problemi olduğunu açıklama. Çeşitli bilim dallarının farklı varlık alanlarını konu olarak, anlamlarını açıklama. Felsefeyi varlık felsefesiyle ilişkilendirme. Varlık felsefesinin konularını ve sorunlarını sıralama.	ÜNİTE 4: VARLIK FELSEFESİ A-VARLIK FELSEFESİNİN KONUSU 1-Bilime Göre Varlık 2-Felsefe Açısından Varlık a-Metafizik-Ontoloji b-Geçmişten Günümüze Ontoloji c-Metafiziğin Varlıkla İlgili Temel Soruları	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaşma
		1			Lucretius Varlığın Yapısı
	3. HAFTA	1	VARLIK PROBLEMLERİ İLE İLGİLİ TEMEL YAKLAŞIMLARI KAVRAYABİLME. "Varlık var mıdır? Sonuçuna yoktur" diyenler (Taoçuluk, Nihilizm) bu konudaki görüşlerini açıklama. Varlığın var olduğunu kabul eden Realizm in temel ilkelerini açıklama.	B-ONTOLOJİ AÇISINDAN VARLIK 1-"Varlık"ın Var Olup Olmadığı Problemi *Nihilizm *Realizm	Soru-Cevap Anlatım Tartışma
		1			Lucretius Varlığın Yapısı
	4. HAFTA	1	Varlığı olan olarak kabul edenlerin bu konudaki görüşlerini Realizm çerçevesinde açıklama. Varlığın var olduğuna ilişkin görüşleri ana hatlarıyla açıklama. Varlığı "idea" olarak kabul edenleri (Platon, Aristo, Farabi, Hegel)'in bu konu ile ilgili görüşlerini açıklama.	2-"Varlık"ın Ne Olduğu Problemi a-Varlığı Oluş Olarak Kabul Edenler b-Varlığı İdea Olarak Kabul Edenler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma
		1			Lucretius Varlığın Yapısı

ÜNİTE : 4 – VARLIK FELSEFESİ / ÜNİTE : 5 – AHLAK FELSEFESİ							
SÜRE	HAFTA	DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
OCAK	2 HAFTA	1	Varlığı madde olarak kabul edenler (Demokritos, Hobbes, Le Meire Marx)'in bu konuyla ilgili görüşlerini açıklama.	c-Varlığı, Madde Olarak Kabul Edenler 2.YAZILI YOKLAMA	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Orhan Hançerlioğlu Felsefe Ansiklopedisi	
		1					
	3. HAFTA	1	Varlığı hem "madde" hem de "düşünce" olarak kabul eden Descartes'in bu konuyla ilgili görüşlerini açıklama. Varlığı "fenomen olarak kabul eden Husserl'in bu konuyla ilgili görüşlerini açıklama.	d-Varlığı, Hem Madde Hem de Düşünce Olarak Kabul Edenler e-Varlığı Fenomen Olarak Kabul Edenler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştıma	Orhan Hançerlioğlu Felsefe Ansiklopedisi	
		1					
4. HAFTA	1	AHLAK FELSEFESİNİN KONUSUNU KAVRAYABİLME Ahlak felsefesinin konusunu açıklama. Etik'i açıklama Etik'e ilgili kavramları (iyi, kötü , özgürlük , erdem) örneklerle açıklama.	ÜNİTE 5: AHLAK FELSEFESİ A-AHLAK FELSEFESİNİN KONUSU 1-Felsefe Açısından Ahlak 2-Ahlak Felsefesinin Temel Kavramları:-iyi,dogru eylem,irade özgürlüğü,erdem	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Süleyman Uludağ Felsefe – Din ilişkileri		
	1						
YARIYIL TATİLİ							

SÜRE		ÜNİTE : 5 – AHLAK FELSEFESİ / ÜNİTE : 6 – SİYASET FELSEFESİ					
AY	HAFTA	DERS SAATI	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretme Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
ŞUBAT	2. HAFTA	1	Etkile ilgili kavramları (sorumluluk, vicdan, ahlak yasası , ahlak kararı, ahlak eylemi) örneklerle açıklama. "İnsan ahlak eyleminde bulunurken gerçekten özgür müdür? ". "Kişi vicdanı karşısında evrensel ahlak yasası var mıdır? ". "Ahlak eylemin amacı nedir? ". "Ahlak yargısının niteliği nedir? " gibi soruların ahlak felsefesinin temel soruları olduğunu açıklama. Ahlak eylem açısından özgürlük, sorumluluk ilişkisini açıklama.Ahlak yargılarının diğer yargı türlerinden farkını yorumlama.	Sorumluluk,vicdan,ahlak yasası,ahlaki karar,ahlaki eylem. 3-Ahlak Felsefesinin Temel Soruları	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştırma	Aristoteles Nikomakos' a Ahlak	
		1					
	3. HAFTA	1	EVRENSEL BİR AHLAK YASASININ OLUŞULMADIGINI KESİNLİKLE İSPAT ETMEK İÇİN İHTİMALE GÖRE İHTİMALİ YASASININ VAR OLMADIGINI İLERİ SÜRER GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELERİ KONYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ AÇIKLAMA.	B-ETİK'İN PROBLEMATICİ VE TEMEL YAKLAŞIMLAR 1-Kişi Vicdanı Karşısında Evrensel Bir Ahlak Yasasının Olup Olmadığı a-Evrensel Ahlak Yasasının Varlığını Reddedenler:Haz Ahlakı ,Fayda Ahlakı Bencilik,Anarşizm F.Nietzsche,J.P. Sartre	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Kant Pratik Aklın Eleştirisi	
		1	Kimi düşünürlerin – Platon ve Kant örneğinde olduğu gibi evrensel ahlak yasasının olduğunu savunmaları, kimi düşünürlerin ahlak yasasının subjektif özelliklerini belirledikleri ileri sürer düşüncülerini adlarını sayma.Bentham,Mil ve Bergson'un bu konudaki görüşlerini açıklama.Evrensel ahlak yasasını objektif özelliklerin belirledikleri kabul eden düşünürlerin adlarını sayma.Socrates ve Platon'un bu konudaki görüşlerini açıklama.	b-Evrensel Ahlak Yasasının Varlığını Kabul Edenler 2- Evrensel Ahlak Yasasını Belirleyen Özellikler:a- Subjektif Özellikler:Bentham J.S.Mil,H.Bergson b-Objektif Özellikler:Socrates,Platon	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Kant Pratik Aklın Eleştirisi	
MART	1. HAFTA	1	Evrensel ahlak yasasını objektif özelliklerin belirledikleri kabul eden düşünürlerin adlarını sayma.Farabi, Spinoza ve Kant'ın bu konudaki görüşlerini açıklama.Söz konusu ahlak yasasının evrensel dinitere göre temellendirilmesini açıklama. Mevlana,Yunus Emre ve Hacı Bektaş-ı Velî'nin ahlak felsefelerini karşılaştırmak ve ahlak yasasının nasıl temellendirildiğini açıklama.	b-Objektif Özellikler: Farabi, Spinoza,Kant Ahlak Yasasının Evrensel Dinlere Göre Temellendirilmesi: Mevlana,Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Macit Fahri İslam Felsefesi Tarihi	
		1	SİYASET FELSEFESİNİN KONUSU VE TEMEL KAVRAMLARINI KAVRAYABİLME,SİYASET FELSEFESİNİN KONUSUNU açıklama. Siyaset felsefesinin brey ve toplum, sivil toplum, devlet, yönetim, yönetim, meşruiyet, egemenlik, hak, hukuk, yasa, bürokrasi, vb. temel kavramlarını tanımlama.	ÜNİTE 6: SİYASET FELSEFESİ A-SİYASET FELSEFESİNİN KONUSU 1-Siyaset Felsefesinin Temel Kavramları	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştırma	Sadetin Elbol Felsefe Konuşmaları	

ÜNİTE : 6 - SİYASET FELSEFESİ							
SÜRE			HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
AY	HAFTA	DERS SAATİ					
MART	3. HAFTA	1	Siyaset felsefesi, "Sivil toplumun anlamı nedir?", "İktidar kaynağını nereden alır?", "Meşruiyetin ölçütü nedir?", "Egemenliğin kullanış biçimleri nelerdir?", "Bireyin temel hakları nelerdir?", "Bürokrasinin vazgeçilebilir mi?", vb. soruları ışığında yorumlama.	2-Siyaset Felsefesinin Soruları 1.YAZILI YOKLAMA	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Voltaire Felsefe Sözlüğü	
		1					
	4. HAFTA	1	SİYASET FELSEFESİNİN İKİ ANA PROBLEMİNDEN BİRİSİ OLAN KAVRAMLARIN ANLAMINI VE KAVRAMLARIN KAVRAYABİLME DÜZEYİNİN GEREKLİLİĞİ VE DEVLET KAVRAMINI AÇIKLAMA.	B-SİYASET FELSEFESİNİN İKİ ANA PROBLEMİ 1-Karmaşa-Düzen-Ütopya a-Düzenin Gerekliliği ve Devlet	Soru-Cevap Anlatım	Voltaire Felsefe Sözlüğü	
		1					
	1. HAFTA	1	İdeal düzen arayışlarını gruplara ayırma.İdeal düzenin olabileceğini reddeden düşüncü akımları (Schiller , Nietzsche) nın temel özelliklerini açıklama. İdeal düzenin olabileceğini kabul eden arayışların temel özelliklerini açıklama.	b-İdeal Düzen Arayışları İdeal Düzenin Olabileceğini Reddedenler İdeal Düzenin Olabileceğini Kabul Edenler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Voltaire Felsefe Sözlüğü	
		1					
NİSAN	2. HAFTA	1	İdeal düzeni belirleyen ölçütler (adale, eşitlik, özgürlük) örneklerle açıklama.Ütopyaları , istenen toplumların özelliklerini veren ütopyalar olarak açıklama	c-İdeal Düzeni Belirleyen Ölçütler d-Ütopyalar (1)Gerçekleşmesi İstenen Ütopyalar	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Macit Gökberk Aydınlanma Felsefesi	
		1					
	3. HAFTA	1	Ulusal egemenlik kavramının siyaset felsefesi açısından önemini anlama.	ULUSAL EGEMENLİK KAVRAMI VE ATATÜRK	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaşım	Macit Gökberk Aydınlanma Felsefesi	
		1					

SÜRE		ÜNİTE : 6 – SIYASET FELSEFESİ / ÜNİTE : 7 – SANAT FELSEFESİ						
AY	HAFTA	DERS SAATI	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	Öğrenme – Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendirme (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)	
MAYIS	NİSAN	1	Ütopyaları , korku ütopyaları olarak açıklama. İLK DÜNYA ÜTOPLA OLAN BİREY VE DEVLET İLİŞKİNİ KAVRAYABİLME. Birey rahipin devletin gerekliliğini yorumlayarak açıklama. Toplumsal açıdan birey-devlet ilişkisinin önemi ile açıklama.	(2)Korku Ütopyaları 2-Birey ve Devlet	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaştırma	Macit Gökberk Aydınlanma Felsefesi		
		1						
		1. HAFTA	1	ESTETİKİN KONUSU BİLGİSİ (Felsefe açısından sanatı tanımlama. Felsefe, edebiyat ve diğer sanatların ortak zihinsel, duygusal, estetik ve sosyal eserin kapsamını oluşturan unsurlar (sanatçı, sanat eseri, alim/uyarıcı) nın tanımını söyleme/yazma.	ÜNİTE 7:ESTETİK A-ESTETİĞİN KONUSU 1-Felsefe Açısından Sanat a)Sanat (taklit, yaratma oyun) b)Sanat Eseri	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Taylan Altuğ Kant Estetiği	
		2. HAFTA	1	ESTETİKİN TEMEL KAVRAMLARINI KAVRAYABİLME. Güzellik problemi” güzele ne olduğu , doğada ve kendinden güzel olanı ayırt etme. Güzellik , taklidi, hoş, yolsu kavramlar arasındaki ilişkiyi yorumlama.	2-Estetiğin Temel Kavramları a)“Güzellik” Problemi b)Güzellik-Hakikat-lyi-Hoş-Yüce ilişkisi	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Emine Yamanlar Felsefe	
	3. HAFTA	1	Atatürk’ün gençliğe, bilime ve sanata verdiği önemi kavrama ve açıklama.	ATATÜRK’ÜN GENÇLİĞE, BİLİME VE SANATA VERDİĞİ ÖNEM.	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Ahmet Arslan Felsefeye Giriş		
	4. HAFTA	1	ESTETİKİN TEMEL SORULARINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLARI KAVRAYABİLME. Estetik yargıların yapısını açıklama. Ortak estetik yargıların var olduğunu reddetmeden görünen (Göze) temel özelliklerini yorumlayarak açıklama.Ortak estetik yargıların varlığını kabul eden grupları (Kam) belirtmekle yorumlayarak açıklama.	B-ESTETİĞİN TEMEL SORULARINA YAKLAŞIMLAR 1-Estetik Yargıların Yapısı 2-Ortak Estetik Yargıların Olup Olmadığı	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Ahmet Arslan Felsefeye Giriş		

SÜRE		ÜNİTE : 8 – DİN FELSEFESİ				KONULAR	Öğrenme – Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kullanılan Eğitim Teknolojileri, Araç ve Gereçleri	Değerlendime (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
AY	HAFTA	DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR						
MAYIS	5. HAFTA	1	DİN FELSEFESİNİN KONUSUNU KAVRAYABİLME. Dine felsefi açıdan yaklaşım özelliklerini açıklama. Teoloji ile din felsefesinin tarihini açıklama. Din felsefesinin temel kavramları (Tanrı , vahiy, peygamber , iman, ibadet, yüce, kutsal vb.)'ni açıklama.	ÜNİTE 7: DİN FELSEFESİ A-DİN FELSEFESİNİN KONUSU 1-Dine Felsefi Açıdan Yaklaşım 2-Din Felsefesinin Temel Kavramları	Soru-Cevap Anlatım Tartışma Karşılaşımına	Süleyman Uludağ Felsefe – Din İlişkileri			
	1. HAFTA	1	TANRININ VARLIĞINA İLİŞKİN FARKLI YAKLAŞIMLARI KAVRAYABİLME. Tanrının varlığını kabul eden yaklaşımlar (Teizm, Deizm, Monoteizm, Panoteizm)'nin temel özelliklerini açıklama.	B-TANRININ VARLIĞINA İLİŞKİN BAZI FARKLI YAKLAŞIMLAR 1-Tanrının Varlığını Kabul Edenler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Henri Corbin İslam Felsefesi Tarihi			
HAZİRAN	2. HAFTA	1	Tanrının varlığının yadsıyan Aleazmin özelliklerini açıklama.	2-Tanrının Varlığını Reddedenler 2. YAZILI YOKLAMA	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Voltaire Felsefe Sözlüğü			
	3. HAFTA	1	Tanrının varlığı veya yokluğunun bilinmemeyeceğini öne süren Agnostisizm özelliklerini açıklama.	3-Tanrının Varlığı veya Yokluğunun Bilinmemeyeceğini Öne Sürenler	Soru-Cevap Anlatım Tartışma	Voltaire Felsefe Sözlüğü			

UYGUNDUR